

PAPISMUS
Regiæ Potestatis Everfor:
SIVE

TRACTATUS

In quo ostenditur
Ecclesiæ Romanæ Principia
Esse Regibus, & Principibus universis,
præcipuè verò Protestantibus,
Tum Periculosa, tum Perniciosa.

Reverendus admodum in Christo Pater
X THOMAS BARLOVIUS Episc. Linc.
Anglicè scripsit.

Robertus Grovius S. T. B.

De Anglicano Latinum fecit;
JUSTITIAM BRITANNICAM
& alia quædam adjici curavit.

LONDINI,
Veneunt apud Bibliopolas. 1681.

Celſiſſimo & Illuſtriſſimo Principi

RUPERTO

Comiti Palatino *Rheni*;

Duci *Bavariæ*, & *Cumberlandiæ*;

Comiti de *Holderneſſ*;

Totius *Angliæ* Vice-Admirallio;

Regiæ Maieſtati à Conſiliis;

Auræ Periſcelidis Equiti; &

Caſtelli Regii *Windeſorienſis*
Conſtabulario.

Illuſtriſſime Princeps,

CUm intelligerem illud tibi
non ingratum fore, ſi
quis Reverendi admo-
dum, doctiſſimique Episcopi Lin-
colnienſis

colniensis tractatum, quem ille
de quibusdam Pontificiorum Prin-
cipiis conscripserat, in Latinum
converteret; id me ultrò factu-
rum recepi. Non ignorabam
quàm fuerim ad eam rem parum
idoneus, & tamen aggressus sum;
quicquid enim acciderit, spes erat
non eum reprehendi debere, qui
tanti Principis voluntati obse-
cundare studuit. Ab ineunte ferè
etate res maximas terrâ, ma-
rique gesseras; & militari glo-
riâ semper apud omnes florueras:
at tibi statutum est cœlestes eti-
am Palmas decerpere; qui belli-
câ laudem cum rectæ Religio-
nis curâ, & amore conjunxisti.
Ecclesiam Anglicanam, contra
Roma-

Romanensium vim, ac fraudes
inviecto animi robore defendis :
Neque quis te unquam ab hoc
instituto aut minis, aut dolo, aut
argutiis depellere poterit ; adeo
semper obstinatus ad Bonum,
rectique pertinax fuisti. Hoc in
te Angli gratissimè agnoscimus ;
hoc in te mirantur exteri, hanc
tibi mentem indies magis, magis-
que confirmet Deus ; teque post
annos quàm plurimos, maximo
clementissimi Regis hujusq; reg-
ni commodo transactos, ad cœle-
ste tandem gaudium perducatur :
Quod ex animo precatur

Celsitudinis tuæ

Cliens, Cultorque Humillimus,

Rob. Grove.

ram

Dea

re,

thor

câ n

imp

Lea

S

Edi

ad

repe

bun

1

cabn

Ang

legi

Ad Lectorem.

Postquam ad scriptum hoc Latine vertendum accessi, quod temerè forsan susceperam, horis succisivis utcunque perfeci; si non quàm debueram elegantia, quàm poteram certè fide. Dedi enim operam ut omnia, si minus pure, saltem perspicue, & ad clarissimi Authoris mentem apposite dicerentur. Ab eà nunquam volens aberravi, si quando imprudentià lapsus sim, & ipsius & tuam Lector, veniam peto.

Quoties occurrebat Legis alicujus, aut Edicti regis particula, eam semper ferè ad verbum reddidi; unde hic nonnulla reperies, quæ exteris fortasse mira videbunt.

Reformatos omnes, recepto nunc vocabulo plerumque Protestantes voco; Angliæ Coronam Imperialem dico; quod legibus nostris usitatum est, præsertim ubi

Ad Lectorem.

de Suprematu agitur; non aliâ, opinor, de causâ, nisi quòd qui hanc hereditario jure acceperit, summum apud nos in omnibus Imperium habeat.

Quid hîc doctissimus Præsul præstiterit, facile perspiciet, quisquis ad hujus Tractatus lectionem libero ab affectibus & partium studiis animo accesserit. Rem omnem ita luculentis celeberrimorum Authorum, Pontificum, Legum, & Conciliorum testimoniis evicit; ut nefarium illud de Principibus deponendis, & occidendis dogma, Romanam Ecclesiam approbasse, negari non posse videatur. Tam multa vix temerè alius fortasse quisquam; ipse his, si opus fuisset, longè plura addere poterat.

Huic nunc opusculo adjunctus est libellus qui Justitia Britannica inscribitur. Eum olim Nobilissimus, sapientissimusque vir Gulielmus Cecilus summus Angliæ Thesaurarius conscribi, & in varias Linguas converti curavit. Cum enim Pontificii suos indigni habitos, miserrimè afflictos, extremoque supplicio affectos, solius Religionis causâ quererentur; hoc scriptum emitti voluit vir prudentissimus, ut scirent omnes maximam nobis injuriam fieri. Cum ii me
rit

Ad Lectorem.

ritò penas darent, non quòd se Catholicos dici vellent; sed quòd præstantissimæ Reginæ insidias ponerent, hujusque Ecclesiæ, Reique publicæ statum perturbarent.

Latæ sunt in Romano-Catholicos leges quædam, quæ paulo duriores videri possunt; sed cum illi nullum (a) conjurandi finem facerent, eaque jactarent in vulgus quæ cum Regum dignitate, & salute stare non poterant; clementissimos Principes ad hanc severitatem suo scelere, & audaciâ impulerunt.

(a) Vid. Cambden. Eliz. An. 1552. & An 1585. Bacon in felic. memor. Eliz. Angl. Reg.

Sacerdotes Pontificii, ex subditorum numero si fuerint, in Angliam venientes, capite luunt. Verum cum illi Reges Hæreticos deturbandos, atque interficiendos dicerent; quis istos sicarios in sua regna impune venire pateretur, nisi hanc prius insaniam ejuraverint?

Et tamen hæ ipsæ leges non alium ad finem scriptæ videntur, quàm ut illi, periculi magnitudine percussi, hinc aliquò afugerent, atque una secum à nobis insidiarum & barbarum metum asportarent. Quicunque enim ex hoc hominum genere capti, occisique sunt, non Religionis, ut illi clamitant, sed Perduellionis damnati penas dederunt.

(a 3)

Nostrâ

Ad Lectorem.

Nostrâ certe memoriâ nemo morte mulctatus est, quod sacerdos esset; antequam patefacta esset teterrima in Regum optimum serenissimumque Carolum conjuratio; testibusque compluribus, certissimisque indiciis comperta. Veniebant illi in Anglia frequentes, noti erant, præterituntium digitis monstrabantur; eorum autem nullus, quod sciam, comprehensus, nullus in capitis judicium vocatus est.

Postquam verò manifestum erat illos de Rege occidendo, de urbe incendendâ, de optimis quibusque trucidandis, de hujus Regni reformatæque Religionis statu commutando cogitare; conquesti sunt ad pœnam, eorumque aliquot, quia in Regem conjuraverant, alii, iique per omnem Angliam paucissimi, eâ quæ est de sacerdotibus lege damnati, & capitali supplicio affecti; cum omnes qui hîc hoc tempore remanserant, de eodem scelere meritò suspecti essent. At nos profectò dolemus homines temerarios suo furore, & contumaciâ hanc sibi calamitatem attulisse. Sciebant quid iis leges minarentur; etiam antehæc Regis edictis jussi sunt discedere; portus aperti abeuntibus, mare navigantibus liberum erat;

Ad Lectorem.

cur non illi fugâ sibi maturè consulebant.

Vera, inquiunt, Religionis propaganda gratiâ venimus. Non equidem credo. Nam nobis ad hanc rem eorum auxiliis non est opus. Maximo Dei beneficio viget apud nos floretque Christiana Religio, nullâ posteriorum seculorum superstitione deformata, sed ad primitivæ Ecclesiæ normam, quantum fieri potuit, emendata. Abunde est hominum doctorem qui sacros ordines ritè capeunt, qui populum rectam fidem sedulo edocent, & ad pietatem, atque omne honestatis officium instituunt. Nos itaque sacrificiis, missarum nundinatione, imaginularum, & sanctorum cultu, indulgentiis, igne purgatorio, reliquisque Pontificiorum commentis & erroribus æquo animo cæremus.

Sed illi his multo deteriora ad nos afferunt; Reges à Pontifice dejici posse aiunt, atque à subditis, interfici; atque hinc sæpe ad infanda quæque contra ipsos molienda accenduntur; atque in scelere deprehensi, omnia equivocationibus, quas vocant, novoque mentiendi artificio obtegunt, & ad extremum usque spiritum strenuè pernegant. Cætera quidem ut

Ad Lectorem.

leviora fuerint, hæc planè nefaria & horrenda nullo modo ferri possunt. Si qui igitur adhuc lateant hîc sacerdotes Pontificii; eos rogo, atque amicè moneo, ut quàm primùm de hujus Regni finibus exeant; sic se magno fortasse periculo, nos sanè ingenti metu liberabunt: nunquam enim Anglia in tuto collocari poterit nisi inter nos, & ipsos Oceanus intersit.

Sed si de Legum nostrarum sævitiâ conqueri non desinunt; revertantur ad suos, quos Catholicos vocant, atque ipsi quid agant, depositis animorum affectibus expendant. Illi non sacerdotes modo, sed vel ex infinitâ Laicorum gente viros, Hæreticæ, quam dicunt, pravitatis condemnatos flammis dedunt. Ne externa quæramus; novimus quid hîc regnante Mariâ, quid antea gestum fuerit; quot omnium ordinum homines ignibus traderint; non quòd aliquid adversus Remp. aut machinati fuerint, aut docuerint, sed quòd gravissimos horum errores rejecerint: unicus eos interficendi prætextus, quòd Recta sentirent. Hæc autem laudant, accurateque defendunt, qui nos acerrime damnant.

Vide

Ad Lectorem.

Vide quàm cæcus sit animus partium studio præpeditus ! Illi mansueti, lenes, pii, misericordes ; qui plurimos mortales propter aliquem, ut arbitrantur, mentis errorem vivos exurunt : Nos immites, inhumani, crudeles ; Barbaris omnibus immaniores, qui apertos Reip. hostes, eosque non multos, de patibulo suspendimus, & mortuorum viscera patrio more concremamus.

Sed ut eò revertar unde digressus sum ; non solent hîc sacerdotes, nisi propter nefarias Conjuraciones, maximumque legum contemptum, extremo supplicio affici. Quod & olim factum fuisse, in eâ, quam nunc denuò damus, Justitiâ Britannicâ clarius ostenditur.

Opposita est huic scripto (a) Responso bene longa, quæ Guilielmi Alani Cardinalis esse dicitur. At est illa quidem conviciorum, & minarum, quàm argumentorum plenior. Nihil est contra Reges insolentius, nihil de Pontificum potestate arrogantius dictum, quod non ille acerrimè defendat. Fassus est (b) Guilielmus Parrius se hujus libri lectione, ad serenissimæ Elizabethæ eadem vehementer incitatum, & obfirmatum fuisse.

(a) Ad Persecutor. Angl. pro Catholicis Respons.

(b) Cambden in Eliz. Ann. 1585.

Justitiæ

Ad Lectorem.

Justitiæ Britannicæ adjunctum erat scriptum breve de Torturis; quod hic etiam iterum excusum est. Ex eo cognosci potest quàm iniquè de Protestantium crudelitate conquesti fuerint Pontificii. Sic enim illi de nostris queritari solebant, quasi non & aliis gentibus usitatum foret, maximè cum arderent conjurationes, de maleficis quæstiones habere; quasi in Angliâ, idque regnante Elizabethâ eculeus primum visus esset. Quid tum factum fuerit ex hoc scripto intelligi potest. Qui secuti sunt Principes, quamvis in ipsos Pontificii horrenda admodum non semel designaverint, quâ tamen erant clementiâ, nemini unquam tortorem, & cruciatus adhiberi voluerunt.

Quæstiones propositas septem sacerdotibus, & ipsorum ad easdem Responsiones, prout à Pontificiis editæ sunt, hîc etiam apposui. Ut intelligerent omnes quales illi Martyres habeant; cum ex hoc numero nemo repertus fuerit, qui aut non sit ineptè tergiversatus; aut non apertè pro Pontifice, contra omnium Regum majestatem responderit. Idem & alii complures fecerunt.

His

Ad Lectorem.

His denique nonnulla de Jacobo Feno Adjicere visum est. Quòd cum is primum, de Reginà satis modeste respondisse videretur; postea tamen ut scires ipsum simulandi peritissimum, fanatico quodam furore correptus Pontificem attollit, Reginam dejicit, eique ruinam, & excidium vaticinatur. Hunc autem iracundià & amentia, non spiritu divino afflatum fuisse, eventus insanæ prædictioni contrarius planissimè ostendit. Regina enim multos post annos summo in honore vixit, felicissimè regnavit, & in Pace decessit; hic verò vates, & egregius rerum futurarum præmonstrator, quòd in illius necem conspiraverit, sceleris sui pœnas dedit.

Atque de his Pontificii tanquam de sanctissimis Martyribus gloriari etiam solent. Illis quidem liberum est, quod velint facere; de nequissimis autem Parricidis longe aliter senserunt nostri homines; qui rem omnem subtiliter rimati sunt, & horum fraudes & insidias diligentissimè pervestigarunt. Aut ut de fuissent alia sceleratæ conjurationis indicia; quis non de his facile credidisset? Erat Elizabetha à Pio Quinto deposita, subditi à fidelitatis juramento absolu-

Ad Lectorem.

absoluti; & quid in eam isti non audent machinari, qui putant Pontificem posse Regum quemlibet regno vitæque spoliare? Illud quidem de se fatebantur plerique, nullus negavit.

Hunc igitur nefandum errorem abjiciant oportet, si Angliæ leges sacerdotibus æquiores fieri volunt. Neque hoc unus, aut alter de Clericorum plebe faciat; sed qui nunc Romæ Pontificatum habet Innocentius hæc se potestate abdicet; idque, si fieri potest, in maximo totius orbis Concilio; sin minus, in Cardinalium Collegio; itque illi de hoc gradu cedenti plenissimè assentiantur; faciant idem Ecclesiæ Romanæ Episcopi, Presbyteri, & omnes Regularium, qui dicuntur, ordines. Et si quis posthæc hanc Principes deponendi potestatem, vel Pontifici, vel cuicquam mortalium tribuere ausus fuerit; eum, quasi Hæreticorum pessimum, gravissimo Anathemate feriant. Tum quod Viris bonis, quod Christianis, quod Catholicis dignum est fecerint. Hoc est fateantur clarissimos ipsorum Authores multa sceleratissimè scripsisse; Concilia etiam Generalia turpiter errasse; Pontifices fungos, imò faces fuisse; qui terrarum orbem toties incenderint; qui omnia cæde ac ruinis, & vastitate comple-

Ad Lectorem.

*compleverint. Hæc ita bonâ fide statuere
si vellent; nescio annon in Angliâ cum
sacerdotibus molliùs ageretur. Sed &
nunc flagrante Conjuratiōe nulli plectun-
tur, nisi qui olim jussi discedere nolue-
runt; & horum etiam plures satis est mi-
tissimo Principi in vinculis asservari;
ne hoc tempore res novas moliantur.*

*At ego te Lector, in meis legendis diu-
tiùs non morabor. Nunc ipsum doctissi-
mum Presulem de rebus gravissimis Lati-
nè differentem audiamus.*

v
c
t
t
l
v
c
f
t
a
c
n
d
P
f
g
g

I

Ad Honoratissimum

AMICISSIMUMQUE VIRUM

L. N. P.

ACcepi Literas tuas, easque avidissime perlegi, measque ad te perscribo, ut ea de re certior fias, simulq; ut te plurimum salvere jubeam. Scribis primùm de atrocissima Papistarum conjuratione (quam tu Romano-Catholicam vocas) de sacratissimo clementissimoque Rege (quem Deus quàm diutissimè incolumem servet) aliisque plurimis de medio tollendis; ut Religionem hujus regni legibus firmatam funditus evertant, papalémque tyrannidem, cultumque superstitiosum ac idololatricum quasi postliminio reducant. Barbarum certè facinus ac inhumanum, hominibúsque Christianis planè indignum; quódque omnem Turcarum, Paganorumque immanitatem longo post se intervallo relinquit; cuiq; in omnium gentium Annalibus haud facile quicquam simile reperiās, nisi fortè *lanienam* Anno 1772.

B

Pari- vid. Thuan.

Parisiensem exceperis, aut etiam *Hibernicam*, eamque quam nos *Conjuratorem nitro-sulphuream* dicimus. Quæ omnia inventa, patratæque sunt à Papistica factionis hominibus, qui quidlibet audent, etiam multa mortalium millia sævissimè contrucidare, ut Ecclesiæ Romanæ commodum adaugeant.

Deinde, ais, Pontificiæ Religionis afsecclas clamitare teterrimam hanc conjurationem nihil aliud esse quam Politicorum quorundam figmentum, quo Catholicos (sic enim dici amant) omnium odio, populique furoribus objiciant. Quod quidem ipsos prædicare faciliè crediderim. Etenim ut scelera & conjurationes in Remp. ita horum hominum audacia in compertis negandis, minuendisve (nisi nobis olim probè noti essent) omnem sanè fidem excederet. Sic etiam dicunt *Conjuratorem nitro-sulphuream*, ubi illud tutò possunt, *Commentum Politicum* fuisse, ut innocui, si Diis placet, viri falsis criminibus damnarentur. Ais denique complures Pontificios (quo Papismum, seque suosque faciliùs defendant) persanctè affirmare; ut maximè verum fuerit quosdam in optimi Regis caput, regni que perniciem conspirasse, quod nos pertendimus; illud tamen hominum

Calendar. Catholic. 1662.

POTESTATIS EVERSOR.

B

minum, non Papistica Religionis culpā accidere; Ecclesiæ enim Romanæ doctrinam impiis id genus conatibus neque favere, neque animos addere. Quod etiam ego eos jactare arbitror, idem enim ipsos alias factitasse video: Cum, omni pudore abjecto, scripto in lucem dato innuere audeant; *Se non levibus tantum conjecturis comperisse, Conjuratorem* Calendar. Cath. circa finem. (quam sæpius commemoro) *nitro-sulphuream, fuisse Cecilii astuti hominis inventum, ut omnium odium in Catholicos accenderet; perpaucos certè fuisse istius sectæ, eosque desperatæ fortunæ viros, tam nefarii criminis convictos: cum Catholici graves ac sobrii ad unum omnes ab ejusmodi ausis summo opere abhorrent.* Et tamen à Ribadeneira, Bzovio, aliisque infames isti Parricidæ inter clarissimos Ecclesiæ Romanæ Martyres numerantur: uti infra ostendam. Et Parsonius Garnettum, de quo propter horrendum illud scelus supplicium sumptum est, *Virum innocentem* Discuss. Respon. *vocat, ipsumque injuriâ, morte multatum* D. Barlo. Anglice edit. pag. 22, 23. *esse, ait; sanctissimè enim vixisse, & felicissimè, dum justitiâ defenderet, obiisse.*

His itaque præmissis, scire aves quid sentiam de hisce quas obtendunt argutiis. Si verò eas pro futilibus, ac levissimis habeam, ut certè habeo; tum ut tibi

edicam rogas quibus rationibus inductus sic statuam. Ut tibi igitur morem geram, hujusque rei veritatem eruam, atque Ecclesiam Anglicanam (uti par est) ab iniquis criminationibus pro virili mea parte defendam; quanquam in præsentia neque otio, neque libris abundem; pauca tamen dicam ad illud quod institui attinentia, quibus adversariorum os obstruatur, tibi que, uti spero, satisfiat.

Ponam itaque primum Thesin ipsam quam tuendam suscepi; deinde quibus argumentis, rationibusque probari possit.

Ad Thesin ipsam quod attinet, dico, *Doctrinam & principia Papismi ab Ecclesia Romana comprobata (si quis iis fidem habuerit, & ad eorum normam sese composuerit) non tantum periculum, verum etiam perniciem Regibus, præcipue Protestantibus, asferre; indubitato Monarcharum juri derogare; neque cum obedientia, sive naturali, sive divina lege iis debita, stare posse; speciatim vero cum ea pugnare quam ab omnibus exigunt Regni Anglicani statuta, quæ olim contra Papalem tyrannidem ferebantur; cum Reges ipsi, Senatúsque omnis Pontificiam Religionem amplecterentur.*

Quoniam autem, nisi prius nobis perspectum fuerit quæ sint Regum nostrorum Jura, & Prærogativæ, clarè ostendi non

non potest quo pacto Papismi dogmata iis periculum, atque perniciem minitentur; Dispicendum erit primum, (quantum ad præsens institutum satis fuerit) quænam sint ea quæ apud nos *Coronæ Jura* dicuntur: Deinde quomodo hæc cum Papistica Doctrinæ principiis consistere nequeant.

Ad primum quod spectat; nemo opinor negaverit *Regimen Angliæ* esse *Monarchicum*; Regesque nostros esse hujus regni, omniumque quibus ipsi præsunt Ditionum *solos supremosque Gubernatores*; cum illud toties disertis verbis occurrat in legibus, statutisque quæ summam apud nos vim obtinent. Atque hoc etiam in Juramento quod *Suprematûs* dicitur, Deo teste affirmamus. Si verò Rex supremus sit, tum nemo illo, ne Papa quidem, superior esse potest: si etiam solus ille Supremus, tum nemo illi æqualis reperitur, aut qui parem cum eo in hisce regnis potestatem habeat. Notissimæ sunt omnibus leges quæ *Regem solo Deo minorem* faciunt, talémque ei *suprematum* tribuunt, ut neque *Papam*, neque *Populum*, neque quenquam alium, præter unum Deum, quicquam in eum Juris, aut Authoritatis habere patiantur. Namque hunc Reges nostri *Suprematum* legibus sibi vendicant, non tantum iis quæ sub

^a Vid. Stat. ^a *Elizabetha*, ^b *Jacobo*, ^c *Carolôque* Secun-
¹ Eliz. c. 1. do, verùm etiam iis quæ à Regibus, Sen-
⁵ Eliz. c. 1. & atibûsque Pontificiis latæ sunt. Ego
¹³ Eliz. c. 2. de pluribus ^d *Richardum* Secundum,
^b Vid. 1 Jac. c. ^e *Henricum* Octavum, ^f *Mariâmque* Re-
⁷ & 3 Jac. c. 4. ginam tantùm nomino. Clarissimum est
^c Vid. 12 Car. *Richardum* Secundum, Senatûmque qui
^{II} c. 30. sub illo convenerat Romano-Catholicos
^d Stat. 16. fuisse. Neque minus certum est *Henri-*
^{Rich}, II. c. 5. *cum* Octavum, Ordinûmque Conventus
^e Stat. 24. H. 8. sub illo habitos eandem Religionem co-
^c 12. & 25 H. luiffe. Satis enim constat leges hæc
^{VIII} c. 19. & esse latas Anno Regni *Henrici* Octavi
³⁷ H. VIII. c. vicefimo quarto, quintôque, hoc est,
¹⁷ & 26 Hen. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo
^{VIII} c. 1. Tricesimo Secundo, Tertiôque : Cum is
^f Parl. secund. eique adhærentes non nisi aliquot post
² Mariæ c. 1. annis Ecclesiæ Romanæ communione
 privarentur. Quanquam enim iis gra-
 viter succenseret *Paulus* Tertius, telûm-
 que quasi vibraret Anno 1535. illud ta-
 men Anathematis fulmen in ipsos non
 conjecit ante Annum 1538. sex omnino
 annos postquam *Henricus*, Senatûsque
 qui sub eo erat Pontificius Coronæ An-
 glicanæ Jura strenuè asseruissent, adver-
 sus iniquos prætextus, eâmque quam Pa-
 pa sibi arrogaverat potestatem : plenê-
 que declarâssent *Suprematum* tam in Ec-
 clesiasticis quàm Civilibus semper qui-
 dem

Bulla excom.
Hen. VIII. Dat.
Rom. 16. Cal.
Jan. Pauli Pa-
pe III. An. 5.
vid. Bullar. Che-
rub. Tom. 1. p.
504. Edit.
Lugd. 1655.

dem de Jure ad Angliæ Coronam Imperialem, non ad Mitram Pontificiam spectasse: cum Papæ nihilo plus Juris in Angliam esset, sive divinis, sive humanis legibus, quàm Henrico in Italiam. Quod verò alicui mirum videatur, Senatus ille etiam Pontificius qui sub Maria habitus est, cujusque supra in margine mentionem fecimus, eundem Reginae Suprematum adjudicavit. Lex enim quæ tum lata est sic habet, *Coronam hujus Regni Imperialem cum omnibus Prærogativis, Jurisdictionibus, &c. ad Reginam devenisse; Ipsam fuisse supremam Gubernatricem omnium quas tenebat Ditionum tam pleno, largo, & amplo modo quam quisquam Progenitorum suorum; Ergo eodem Jure quo Henricus Pater. Additur præterea, Antiquissimis hujus Regni legibus ad Reges spectare, ut supplicium de quibuscunque adversus Regalitatem, legesque hujus Regni peccantibus sumerent, &c.* Certum est igitur, vel Senatum Papisticum illud utique sanxisse, Angliæ Reges eum in omnes Suprematum habuisse ut quoscunque, sive Clericos, sive Laicos, qui quidem nocentes essent, debitis pœnis coercerent; idque antiquissimis hujus Regni legibus constare. Quàm sit hoc Concilii Tridentini, Ecclesiæque Romanæ dog-

Vid. Coc. Rel.
part. 5. de jure
Regis Eccles.
& Calvin. Caf.
Rel. 7. Davis
Relat. in casu
Præmunire.

matib⁹ contrarium, mox videbim⁹. Verum
ut eum de *Suprematu* locum plenius expli-
catum habeas, dimitto te ad Juris nostri
Consultissimos, qui eum clarissimè de-
monstrant, strenuèq; tutantur, quicquid
contra stultè & seditiosè cavillentur, qui
Pontifici Romano addictissimi cùm sint,
omnem Regum reverentiam, omnem pa-
triæ charitatem abjecerunt.

a Vid. Liter.
Acad. Oxon.
Hen. 8. Dat. 27.
Julii 1534.
b Artic. Edv. 6.
1552. Art. 36.
c Art. 5 Eliz.
1562. Art. 37.
d Artic. Hib. n.
1615. Sect. 57.
e Edit. 1559.
in calce post
injunct. 53.
f Canon 1603.
Can. 1. 2.
g Can. 1640.
Can. 1. & c.

Postremò autem de Regum *Suprema-
tu*, quantum quidem ille lege Divina con-
tinetur, consulas licet *Academiæ Oxo-
niensis literas ad Henricum datas*, cùm ea
de re sententiam rogati essent. Inspicias
præterea *b Articulos Edwardi Sexti*, atque
c Elizabethæ, necnon *d Hibernicos*, *Eliza-
bethæ e Injunctiões*, *Canonésque sub f Jaco-
bo*, *g Carolóque Primo Martyre editos*, (ne
quid dicam de plurimis doctissimorum
hominum scriptis.) In his autem omni-
bus clarissimè perspicias quid de *Supre-
matu*, eaque quæ Regibus debetur obe-
dientia, semper senserit Ecclesia Angli-
cana. Et in Bello Civili, quod nuper
apud nos luctuosissimum exarsit, qui
hanc Ecclesiam sequebantur Regi dictis,
factisq; parebant, multo certè simpli-
cius & cordatiùs quàm ut aut Papistæ,
aut Presbyterani, aut Fanatici cum iis se
conferre possint. Quanquam & illorum
non-

nonnulli, satis ineptè, de sua in Regem fide, & obsequio gloriari soleant. Quod si hac de re plura desideres, *Imperatorum* ^{a Vid. Cod. Theod. cum Gothofred. Not. & Cod. & Novel. Constit. Justin.} *Rescripta*, & *Leges nostras* ^{b Vid. Leg. Saxon. Lambert. Spelman. Conc. Tom. 7. Whel. &c.} *Saxonicas* adire poteris; unde tibi plenissimè constabit Imperatores, atque Angliæ etiam Reges multa olim decrevisse, & legibus latis constituisse non minus de rebus ad *Ecclesiam* quàm ad *Remp.* pertinentibus; atque iis quidem temporibus nemo unquam dubitavit quin illud pro Jure suo fecerint. Habeo etiam apud me Librum Archetypum Manuscriptum, quem subscriptis nominibus in frequenti Synodo comprobârunt Archiepiscopi ambo, *Canuariensis* atque *Eboracensis*, aliique ex utraque Provincia complures. In eo autem planè evincitur, è Sacra Scriptura, antiquissimisq; eorum temporum Actis, Reges ab initio Mundi ad usq; Dom. nostri adventum, talem semper de Jure *Suprematum* habuisse; præcipuè in Regno Judaico, quod erat divinitus constitutum.

Quæ cùm ita sint: venio nunc ad illud quod secundo loco posui, ut ostendam quàm sint *Principia Papismi* periculosa, atque ubi vires respondent, perniciofa Regibus, eorúmque Juribus & Prærogativis. Dico enim multa *Principia* ac *Dogmata* apud *Pontificios* communi usu

usu recepta & probata, non posse cum *suprema Regum potestate* consistere. Affirmant enim penè omnes, & mille, opinor libris in lucem emissis datâ operâ probare conantur; Tantum abesse Reges, Imperatorésque Supremi ut sint, ut etiam Papæ tanquam Domino subjiciantur, eique obsequium & fidelitatem præstare teneantur. Hoc ut appareat magis, perpendas quæ sequuntur.

Sac. Cerem.
S. Eccl. Rom.
lib. 1. Tit. 5. p.
22. Col. 3. edit.
Rom. 1560.

Cæsar ut primùm Pontificem videt, illum detecto capite, genu terram tangens veneratur: & iterum cum appropinquet ad gradus sedis Papæ, genuflectit, & denum cum ad Pontificis pedes pervenerit, illos devotè osculatur. Oportet ut vides Imperatorem, sese incurvando, & ad terram usq; demittendo, Papam venerari; atq; etiam aperto capite, & in genua procumbentem sacerrimos pedes dissuaviari. O inauditam, atque omnibus execrandam animi arrogantiam! Papa mendacissimè, & nullo, qui quidem probari possit, prætextu, ridendum fanè in modum se Christi Vicarium esse contendit; atque ut esse concedamus, Domino tamen suo minor sit necesse est; at ille nunquam homines istoc modo sibi ingenuculari iussit, neque quenquam, multo minus Regum, aut Imperatorum aliquem, ad pedis osculum admisit: Quod
exige-

exigeret nemo, nisi ^a *Homo ille peccati qui* ^b 2 Thess. 2;
se extollit (eam sibi sumendo potentiam, ^{v.3.4.}

quam Deus ei neutiquam dederit) *supra*
omne quod dicitur Deus, aut quod colitur :
 hoc est, supra omnes Reges, Principesq;.

Verum esto : At nonne Papa vicissim
 Imperatori aut corpus inclinando, aut
 caput aperiendo, aut aliquo saltem huma-
 nitatis officio respondet? Minimè verò.

^b *Pontifex Romanus nemini omnino mor-*
talium, reverentiam facit, assurgendo ma-
nifestè, caput inclinando aut detegendo.

Romano autem Imperatori postquam illum
sedens ad osculum pedis suscepit : aliquan-
tulum assurgit : Magnis etiam Principibus
privatim adventantibus, cum non est in

Pontificalibus, aliquantulum assurgit tan-
quam reverentiam faciens, &c. An vero

cum eo *Suprematu*, qui iis omni Jure de-
 betur, stare possit, ut Papæ tam abjectè
 inserviant, Regum inprimis, quorum plu-

rimum interest, aliorumque omnium Ju-
 dicium esto. Quod enim hîc præcipuè

animadverti oportet, ea quæ modò ad-
 duxi sumpta sunt non ex ignobili aliquo

privati hominis libello, qui nullius au-
 thoritate munitus prorepsit in publi-

cum; sed in libro *sacrarum Ceremonia-*
rum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quem Mar-

cellus Archiepiscopus Corcyrensis in ordi-
 nem

^b Id. lib. Sac.
 Cerem. lib. 3.
 p. 113. Col. 2.

Liber valde probatus. Possevin. in Appar. fac. in Christ. Marcell.

^b Baron. Anal. Tom. 12. ad ann. 1177. Sect. 38. ^c Sac. Cerem. lib. 1. Tit. 5. p. 26. Col. 3.

^d Tho. Walsingham. Hypod. Neustria, p. 588.

^e Baron. Anal. Tom. 12. ad Ann. 1177. Sect. 124.

^f Id. Annal. Tom. 12. ad an. 1155. num. 13, 14.

^g Ibid. num. 13.

^h Ibid. num. 14.

nem digessit, & Leoni decimo dedicavit; quémque ^a Authores gravissimi mirificè probârunt.

Sed quod iis de quibus dixi amplius est; oportet miserum Imperatorem etiam sordidissimo ^b stabularii munere defungi. ^c *Cæsar* (traditis sceptro & pomo, uni ex suis) prævenit ad equum Pontificis, & tenet stapham quoad Pontifex equum ascenderit; & deinde accepto equi fræno per aliquot passus ducit equum Pontificis. Quod & fecerunt Imperatorum aliquot, quod quidem in iis humile nimis, & abjectum videbatur; at incredibilem certè Pontificis fastum satis ostendit, qui illud sic fieri permiserit, nedum mandaverit. Sic ^d *Sigismundus Martini* quinti, & ^e *Fredericus Alexandri* tertii stapedem tenuit; quod *Adriano* quarto antea præstiterat, si ^f *Baronio* fides: In conspectu, inquit, exercitus sui *Fredericus* officium stratoris cum jucunditate implevit & strequam fortiter tenuit. Et ne quem hoc factum lateret, notula quædam ad ^g marginem adjecta est. Ut Reges & Imperatores inserviunt Papæ. Et paulo post, Rex implet ^h munus stratoris Papæ.

Neque hîc se sistit effrænis audacia: Imperator etiam Jurejurando obstringi debet, ut Papæ fidelitatem præstet, ejusq; Jura

Jura tueatur, quod his verbis concipitur,

Ego Rex Romanorum futurus Imperator, ^{a Sac. Cerem. S.R.E. lib. 1. Tit. 5. p. 23.}

promitto & juro me de cætero Protectorem, & Procuratorem fore summi Pontificis, in omnibus necessitatibus & utilitatibus suis, custodiendo & conservando possessiones, honores, jura, &c. In hunc fere modum

ab Innocentio tertio Joannes Angliæ Rex jurare coactus est — Ego Joannes Rex Angliæ — fidelis ero — Ecclesiæ Romanæ, ac Domino meo Innocentio Papæ tertio, &c. Quod & antea Gregorius 7: ^{b Henric. de Knighton de eventib. Angl. lib. 2. p. 24 20. Mat. Westm. ad ann. 1213. p. 272.}

illud Pontificiæ Tyrannidis monstrum, misso ad Gulielmum I. Ang. Reg. Huberto, exegerat ; ^{c Baron. Anal. Tom. 11. ad ann. 1079. num. 25.}

Ut sibi & successoribus suis fidelitatem faceret. Gulielmus quidem

cùm Jura sua Regalia, & iniquos Papæ prætextus probè intelligeret, illud à se Jugum, prout tanto Rege dignum erat, fortiter & animosè rejecit. In literis enim ad Papam datis, fidelitatem, inquit, facere nolui, nec volo. Illud autem utut fuerit;

Hoc Ithacus velit, Eam sibi Pontifices potestatem deberi contendunt, & si quando virium satis habuerint, interdictis & gravissimis Ecclesiæ censuris, etiam invitis Regibus, extorquebunt. Neque mirum quidem, si immensam illam in Reges potentiam habeant, quam Canonistæ, Jesuitæ, Scholastici, Casuistæ, Sum-

Summistæ, & reliqui prope omnes (ex eo scriptorum grege) iis tribuere solent. Ego de plurimis paucos adducam.

^a Lib. ad Hen.
8. pro Ecclef.
union. defens.
Rom. apud
Anton. Bad.
Afula. p. 25, 26.

Reginaldus ^a *Polus* Cardinalis, postquam, ut sibi videbatur, probaverat Regem omnem à Papa populòque potestatem accepisse; & Sacerdotem Patris, ipsum vero filii loco esse; illud adjicit; *Officium Patris est prorsus majus Regio, & divinius*. Atque ut omnes hic animos ad-

^b Ibid. p. 26.
Col. 1.

verterent, hæc ad marginem apposita sunt; ^b *Sacerdos in suo munere Regi præcipit, non contra*. Sacerdos ergo Rege superior est; Longum itaque valeat summa Regum quæ fuerat Potestas. Idem

^c Ibid. p. 17.
Col. 1.

enim paulo ante, ^c *Henricus*, inquit, Rex *Luciferi superbiam imitatur dum se ipse Vicarium Christi constituit*. Hoc alicui fortasse satis, at Papæ non videtur; ideòq; *Polus*, aliique ipsi longè plura largiun-

^d *Polus* Card.
de Concil. p.
91. Edit. in 8°.

tur: ^d *Petri Cathedram super omnia Imperatorum solia, & omnia Regum tribuna-*

^e 2 Cor. 11. 5.
& 2 Cor. 12. 11.

lia constituit Christus. Si hosce igitur Theologos audire velis, Pontifex omnibus major est, idque Jure divino: cum tamen *Paulus* ^e *Petro* certè par, ejusque

^f Act. 25. 10,
11.

successoribus quibuscunq; longè major, Imperatorem etiam ^f *Paganum* sui *Judicem* esse fateretur, adeòq; ad ipsum provocaret. *Azorius* autem vir celebris

doctusque

doctusque eam Cardinalis sententiam

tuetur; Etenim, inquit, Imperator Papa

subjectus est, etiam in temporalibus. Et

post eum alius sui Ordinis Prior, qui di-

citur, Generalis, hæc habet. ^b Unicus Dei

Vicarius Pontifex Romanus habet sum-

mam Potestatem & Imperium super omnes

Reges & Principes terræ. Et alio loco,

^c Sicut unus est Deus Monarcha omnium;

sic inter homines unus debet esse Princeps

& Monarcha, qui omnibus mortalibus præ-

sit, & dominetur, Dei scilicet Vicarius.

Non igitur Petrus sub Rege, sed Reges sub

Petro esse debent, sibi & suis successoribus

incurvari tenentur, & colla submitte-

re. Et paulo post, ^d Unus Dei Vicarius

Omnium Princeps & Dominus, cui Impe-

ratores, Reges, & Potestates omnes humi-

liter obediant, sintque subjecti. Quod

quidem summa cum ratione fieret, si ve-

rum fuerit quod idem alibi dixerat—

Sicut Luna accipit lumen à Sole, sic Regia

potestas recepit authoritatem non aliunde

nisi à Papa. Quod ut probet duos ille,

(ex innumeris fere) Jurisconsultos citat.

^e Multas, inquit, rationes afferunt Joa-

nes Andreas, & Hostiensis, quibus probant,

Papam esse Principem & Monarcham, &

Superiorem Laicorum omnium, & Clerico-

rum. Imò verò, ^f Debet Potestas spiri-

^a Azor. Instit.

Moral. Tom. 2.

l. 10. c. 6. p.

1041.

^b Blasius Ba-

gnus de S. R.

E. dignitat.

Tract. 7. p. 83.

^c Ibid. p. 84.

^d Ibid. p. 85.

^e Ibid. p. 85.

^f Ad Can. Ne-

mo. 13. & Can.

Aliorum. 14.

Caus. 9. Quæst.

3.

^f Gloss. ad cap.

unam San-

ctam. De ma-

jore & Obed.

in Extravag.

Commun.

verbo Porro

subesse. in

Respect. ad 3.

Argum.

tualis

tualis Temporalis dominari. Et æternis ignibus addicendi sunt quicumque parere recusaverint. Sic enim habetur in Titulo impiæ illius *Extravagantis*, quam vocant, *Bonifacii octavi.* *Omnes Christi fideles de necessitate salutis subsunt Romano Pontifici; qui* * *utrumque gladium habet, & omnes judicat, & à nemine judicatur.* Utrumque Pontifex, se Judice, gladium habet; hoc est, prout ipse ineptissimè interpretatur, spirituale, & temporalem, supremamq; omnino in omnes potestatem. Non tamen liquet Petrum ambos gladios habuisse; nec Christum eos ipsi in manus tradidisse; nec eos geminam potestatem denotasse; nec denique Petrum ambobus utendi jus habuisse; cum eum vehementer increpaverit Dominus quod eorum altero usus esset. Ea vero est horum hominum impietas ut etiam Christum ipsum imprudentiæ accusare audeant; si non hujusmodi Monarcham constituisset, qui universo Orbi summo cum Imperio præset. --- *b Non videretur Dominus fuisse discretus, nisi unicuique post se talem Vicarium reliquisset.*

Atque hac de causa ut, (quantum fieri potest) in Deum blasphemii sint, Pontifici quæ turpissimè adulentur, Papam quiddam Homine majus esse dicunt.

* *Papa*

* Luc. 22. 38.

Mat. 26. 51, 52.

b Glossa ad dict. cap. unam Sanctam.

* *Papa stupor mundi----- Qui maxima rerum,*

Nec Deus es, nec Homo, quasi neuter es inter utrumque.

* Gloss. verbo
Papa in
Procem. Clem.

Neque minus certe, fortasse etiam magis impium est, quod aræ cuidam Romæ, si memini, inscribitur. Verba autem ipsa hæc sunt: PAULO V. *Vice-Deo, Pontificiæ Omnipotentie vindici acerrimo, &c.* Hic autem licet *Vice-deus* quiddam Deo minus sonet; cum tamen non sine summâ divini numinis contumeliâ Pontifici Omnipotentiam tribuant, eum extra mortalium conditionem ponunt. Est verò aliud *Glossema*; quod non amplius timidè rem gerit, sed apertissimè *Blasphemum* est, in eo enim sic habetur; ^b *Dominus Deus noster Papa.* Duo hæc *Glossemata* cum sint pariter impia, secum tamen pugnant; cum alterum Papam Deum, alterum neque Deum, neque hominem esse contendat.

^b Gloss. ad cap.
Cum Inter. 4.
verbo Decla-
ramus. De
verb. signif. in
Extravag.
Johan. 23.

Quòd si postremum hoc verum fuerit, perquam velim mihi hic dari obviam aliquem Juris Canonici peritum, nobis ut edicat quidnam tandem rei Papam esse putet. Cum enim secundum Jus istud *neque Deus sit, neque Homo*; cum-

C

que;

que, uti arbitror, facile concesserint ipsum esse ratione præditum, atque *Angelus bonus* cum non sit, reliquum est ut sit *Dæmonium* aliquod humanâ carne contactum: Esse non dico, sed quid consentaneum sit eos dicere, si Juris hujus principia tueri velint.

Atque hîc notatu non indignum videtur, quòd cùm ^a *Thomas Manriquius* sacri palatii Magister *Glossam* hunc omit- tendam putaverit, suâque de eâ senten- tiam evulgaverit; ^b *Gregorius* tamen de- cimus tertius aliter sensit, eâque, cum pluribus id genus aliis, comprobavit; atque adhuc superest in eo Juris Cano- nici Corpore quod ^c *Romæ*, eoque etiam quod ^d *Parisiis* edebatur. Jam verò li- cèt *Congregatio Indicis*, atque *Inquisitores* in *Indicibus*, qui dicuntur *Expurgatoriis*, hæcæ similésque sententias damnent; (quanquam ipsissimis sacrae Scripturae verbis efferantur) *Abraham fide justus*: *Christus credentibus salus*: *Justitia no- stra Christus*: *Omnes sumus Peccatores*: Quanquam, inquam, sententias hæcæ, sanè verissimas, perpetuò damnent, easque deleri jubeant; illud tamen execrandum planè *Glossema*, in ultimis, emendatissi- misque Juris Canonici editionibus, inta- ctum manet; quòd, ut ipsi arbitrantur, ad

^a Censur. in
Gloss. Jur. Can.
Colon. 1572.

p. 13. 14. & 52.

^b Vid. Bull. dat.

Rom. 1. Jul.

1580. præfi-

xam Jur. Can.

Par. 1612.

^c Ann. 1580.

^d Ann. 1612.

^e Index Ex-
purg. Hispan.
juxta exemp.
Madrit. 1667.

p. 99.

^f Ibid. p. 112.

col. 2.

^g Ibid.

ad Pontificis potestatem stabiliendam nonnihil momenti afferre videatur. At in postremis, quæ mihi videre contigit exemplaribus, illud hîc ad marginem apponitur--- *Hæc verba sano modo sunt accipienda.* Hoc est secundum *Johannem Andreæ*, qui *Glossæ* Author fuerat, ita sunt intelligenda ut Papæ *Suprematum* longè maximum efficiant. *Prolata enim sunt*, inquit, *ad ostendendam amplissimam esse Pontificis Romani potestatem.*

Edit. Juris Ca-
non. Paris.
1612. Clem.
Col. 4. in Marg.
ad Procem.
Clementin.

Dato autem eo Papæ *Suprematu* pro quo qui apud eos habentur *Jurisconsulti*, *Leges*, *Canonistæ*, *Concilia*, *Scriptorésque* celeberrimi, maximè *Jesuitæ* prope omnes, acerrimè pugnant, apertissimè sequitur ipsum esse solum, supremumque terrarum Dominum, atque adeò illi Reges, Imperatorésque subjici debere: ideoque eo *Suprematu* excidere, quem naturæ, divinisque legibus sibi vendicant. Dicunt enim hi hominès, & probare satagunt, summam esse Pontificis in omnes, cujuscunque ordinis, potestatem. Quod ut magis elucescat, nonnullos hujus rei testes adducam. *Abrahamus* ^b *Bzovius*, hæc habet: *° Papa est Christianorum Monarcha; ° Mortalium Supremus; ° à quo provocatio nulla; ° Judex Cæli, & in Judicio terreno Supremus; ° Arbiter Or-*

^b Abr. Bzov.
de Pont. Rom.
Colon. Agrip.
1619.

^c Cap. 1.
^d Cap. 3.
^e Cap. 16.
^f Cap. 32.
^g Cap. 55.

*Vid. Approb.
lib. Ezov. de
Pont. Rom. in
Approbat. In-
quis. Apostol.

† Ifiod. Mosc.
de Majest. Eccl.
lib. 1. c. 7. p. 26.
Venetiis 1602
Et p. 640. in
Marg. Papa est
omnium princi-
pum Monarcha,
&c.

bis. Hæc ille, & hujusmodi plurima Pontificiorum scriptorum autoritate firmare nititur. Neque est hic liber fortim excusus, quique Romæ damnaretur; sed magnâ Pompâ, cum superiorum, & Apostolici Inquisitoris licentiâ procedit in publicum. Sic enim scriptum illud approbatur: *•Cum de præsentis Operis singulari eruditione, solidâque in fide ac moribus doctrinâ, tam ex doctorum calculo, quàm ex Authoris celebri nomine, satis constet, censeo ut ad communem utilitatem excudatur, &c.* Illud igitur de Pontificis in omnes *Suprematu* non *Bzovii* tantum, sed Ecclesiæ Romanæ Dogma est; cum ab iis probatum fuerit, quibus illa libros censendi Jus detulerat. Huic proximus accedat *Ifiodorus Mosconius Vicarius Generalis Archiepiscopi Bononiensis*; ille autem *Pontifex*, inquit, *Romanus est Judex Universalis, Rex Regum, & Dominus Dominantium*, eo quod ejus Potestas à Deo est, & nullum habet superiorem nisi Deum. Estque unum Tribunal inter Deum & Papam. Idèò omnes Potestates ei subditæ sunt, & à nemine judicatur, nisi à Deo; non ab Augusto, non à Regibus, nec à Clero aut Populo. Et multos ille Canones, & Concilia nominat, quæ hanc ipsius sententiam confirmant. Neque ab eo multum abest

Celsus

Celsus Mancinus, qui hæc tria ponit, & clarissimorum scriptorum autoritate probat. • *Papa est totius Orbis Dominus.*

Papa ut Papa habet Potestatem temporalem. Potestas Papæ temporalis est omnium aliarum Potestatum Eminentissima, aliæque Potestates omnes ab illo dependent.

Verùm ut hos missos faciam; alium ego in medium apponam iis multo præstantiorem, qui non tantùm Papalem potestatem, aliâ quacunque majorem esse dicat; verùm etiam, quasi rem ad articulos computâisset, quanto major sit ostendet.

Is est *Innocentius tertius* Papa, si quisquam alius, proculdubio *Infallibilis*:

Narrat autem ille *Potestatem Papalem tanto Imperiali majorem esse, quanto Sol est major Luna*: Hoc est, ut inquit *Glossator*, *Quadrages Septies*. Qui vero *Notas*

ad Marginem posuit illud parùm putat, ideòque, ait, *Quinquages Septies*. Perdocte Pol, atque Arithmeticè! Hoc fortasse aliquis Pontifici satis esse putaverit. At non videtur nescio cui qui hîc mantissam adjecit, rationesque haud paulo accuratiùs subduxit; ait enim *Papalem dignitatem Imperialem septenis millibus septingentis quadraginta quatuor vicibus excedere*. Adeò nihili res est, ut iis quidem placet, Regum Imperatorùmque

^a Cels. Mancin. de Juribus Principatum lib. 2. c. 1, 2. Romæ 1596.

^b Innocent. 3. cap. 6. sollicitæ de malor. & Obedientiâ.

Majestas, si cum infinitâ ferè Pontificis potentia comparatur.

* Bonifac. 8.
cap. 2. unam
sanctam, de
major. & O-
bed. Extrav.
Com.

Ut verò rem omnem paucis complectar, si Decretalem hanc *Innocentii* Epistolam, cum celeberrimâ illâ *Extravagante*, quam vocant, * *Bonifacii Octavi* sedulò contuleris: Videbis illos aliquot scripturæ locos, perperam sanè intellectos, & rationes quasdam afferre, ut nobis persuadeant Papalem potestatem Imperiali plurimùm præcellere: At nihil eorum quæ volunt ex iis locis confici unquam poterit; & argumenta quibus utuntur, adeò sunt ab omni ratione aliena, ut ab omnibus paulò cordatioribus meritò rideantur. Quanquam autem neque Pontifices ipsi, neque scriptores Pontificii immensum illum, pro quo universi digladiantur, *Suprematum*, defendere valeant; hoc saltem inde clarissimè constabit, illud eos Dogma recipere, & quibus possunt, rationibus tueri, omnibusque necessario credendum obtrudere.

Præterea posito hujusmodi *Suprematu*, illud hinc concludere volunt, quod & apertè profitentur; Posse Pontificem subditos à *Fidelitatis Jure* absolvere, *Reges deponere*, eorúmque Regna aliis donare. Hoc ipsos ita sentire in sequenti-

quentibus ostendam. Infinitum ferè
esset, neque admodum necesse singulos à
me nominari. Notissimum est *Bellarmini*,
Eman. Sa, *Suarezium*, *Marianam*, *Joan.*
de Turrecrematà, *Canonistas*, *Scholasticos*,
Summistas, *Jesuitas* pleròsque, si non omnes, in
eà esse sententià. Ego de plurimis pau-
culos adducam; ut specimen aliquod
habeas impii istius Dogmatis, quod pas-
sim certè amplectuntur, & quidem, pro
viribus, defendunt. * *Celsus Mancinus*
Vir doctus, & *Canonicus Regularis Ordini*
Augustiniani; *Conspicuum est*, inquit,
omnibus, à *summo Pontifice deponi*, priva-
rique *Imperatores*, idque non tantum ra-
tione eorum quæ ad fidem spectant, verùm
etiam & eorum quæ ad mores, & *Jus Ci-*
vile spectant. † *Abrahamus Bzovius* ali-
quanto plenius, ut cæteri ferè; *Potestas*,
inquit, *secularis subdita est spirituali*, ità
ut non sit *judicium usurpatum*, si *Potestas*
spiritualis de Temporalibus judicet. *Papa*
summam habet Potestatem etiam in Reges,
& *Principes Christianos*, qui eos corrigit,
officio amoveat, & in loco eorum alios con-
stituat. *Papa potest Regem propter Hæ-*
resin, *Schisma*, *crimen intolerabile in po-*
pulo, *negligentiam*, aut *socordiam*, si *Jura-*
mento dato non satisfecerit, aut *Ecclesiam*
opprimeret, *Dignitate Regià exuere*. Octo

* Mancin. de
Jurib. princi-
pat. l. 3. c. 3. p.
76. Romæ
1595.

† Bzovius de
Pont. Rom. c.
46. p. 621. col.
2. Colon.
Agrip. 1618.

^a Ibid. p. 611,
612.

^b Ibid. p. 619,
620, 621.

^c Vid. Cambd.
Eliz. l. 3. pag.
239, 240.
^d Pet. Ribad.
Catal. scriptor.
Societ. Jes. in
Edm. Cam-
pian.

hic aut novem, opinor, de causis potest
Papa Regum aliquem de solio deturba-
re; atque in omnibus ipse solus & Asto-
ris, & Judicis personam sibi imponit.
Hæc autem ut probet *Bzovius*,^a triginta
aut eo plures Reges, Principesque à
Pontifice damnatos, Anathemate per-
cussos, sedibusque suis dejectos enume-
rat. Postea *Canonem* ^b Concilii cujus-
dam depromit, quod apud ipsos Oecu-
menicum habetur, & supra centum Au-
thores ex Ecclesiâ Romanâ celeberrimos,
qui impiam hanc, omnibusque execran-
dam sententiam tuentur. Postea, *Innu-
merabiles*, inquit, *etiam Anglicani Mar-
tyres Ducem Edmundum Campianum secu-
ti, pro Primatu Pontificis ab Hen. 8. &
Elizabethâ cæsi, sanguine profuso, & stylo
exerto idem docuerunt.* Istud igitur de
Regibus à Pontifice deponendis dogma
etiam inter Fidei Articulos numerandum
erit, cum iis Martyres sint, qui morte
multati sunt, quod illud defenderint; &
^c Campianus, qui propter læsæ Majesta-
tis crimen supplicio affectus est, ^d *Martyr
Christi inclutus, & sui seculi clarissimus*, di-
catur.

Hæc quidem à scriptoribus Pontificiis,
summa cum audaciâ, libris publicè excu-
sis, neque unquam ab eâ Ecclesiâ notatis,
prolata,

prolata, Christianis omnibus, quibus Regum salus cordi est, meritò horrenda videantur; at his longè atrociora producam. Ex iis * quidam in *Jacobum Regem* * Casp. Scip. in Ecclesiast. Jacob. Mag. Brit. Regi op. pos. c. 139. p. 502, 1611. scribens hæc habet. *Penes Papam in Ecclesiâ summum Imperium, Potestas summa, tam Dirigendi, quàm Cogendi, jus etiam vitæ, & necis in Papâ residet. Papa est summus Dei Vicarius, Cæsar est summus Ecclesiæ Advocatus; quo nihil ulli Regi amplius, aut honorificentius. Quantum huic homini debent Reges qui eos in hoc honoris gradu constituit! Ille verò pergit: Papa Caput est corporis Christi. Cæsar & Reges sunt Brachia, seu Manus. Itaque insania est dicere nullum Capitis in Brachia imperium esse. Papa (qui est Caput, & vertex Ecclesiastici Corporis) Spiritus Sancti inspiratione regitur. Brachia nihil facere possunt, nisi quod ad Corporis victum, amictum, ac protectionem pertinet; quorum omnium Regimen, ac præscriptum, quin penes Caput sit, & inde ad Brachia derivetur, dubitare Paulus vetat. Col. 2. 19. Itaque si Reges non nutriant, neque vestiant Corpus---si Brachia & Manus munere non fungantur, nec teneant Caput---. Ut membrum inutile, Capitis imperio amputentur†. Cùm igitur, si hæc Papismi principia admiseris, Papa sit*

† De his plura vide apud Baron. ad An. 593. num. 8. & ad An. 730. num. 5. & alibi passim.

* Ibid. c. 141.
pag. 512.

fit *Corporis Caput* Supremûsque omnium
Judex; & Reges, Principesque pro *bra-*
chiis tantum manibusque habendi sint,
eos, quoties ipsi videbitur recidere po-
terit. Et tamen ea est hujus rabulæ frons,
ut affirmare non vereatur; illudque, ut
ab oscitantibus etiam notari possit, ad
marginem adjecerit; * *summam Papæ*
Potestatem nihil prorsus periculi adferre
Regibus. At quantum ea periculi Regi-
bus attulerit, abunde testantur tot Re-
ges, Imperatoresque qui sex hisce, quæ
proximè elapsæ sunt, annorum centuriis,
omni prorsus dignitate spoliati sunt:
quantumque in posterum asferre possit,
nisi sedulò prospectum fuerit, Principum
certè, omniumque curare intererit, qui
se, suosque salvos esse velint. Scitum
erat illud sapientis viri dictum: Princi-
pes Protestantes securos quidem, at tutos
esse non posse, quamdiu *Jesuitarum* ali-
quis ipsorum fines incoluerit. *Thuanus*
cùm de miserandâ cæde *Henrici tertii,*
quartique scriberet, eosque nimix securi-
tatis insimulasset; illud addit: *Miseros*
Principes, quibus de Conjuratione non cre-
ditur, nisi Occisis! Nos verò pergamus.

Oportet Principes Protestantes ad ea
etiam attendere quæ habet *Jacobus Si-*
manca: inde enim conjicere licet quid

iis facturus sit Pontifex, si quando vires habuerit. * *Hæretici*, inquit, (novimus autem quos ille Hæreticos dicat) *Privati sunt omni Dominio, & Jurisdictione, & eorum subditi ab eis liberi sunt; quod & Reges, & alios rerum Dominos comprehendit.* . Neque hoc ille solus, aut privatim sentit; verum etiam *Gregorii noni* . au-
 thoritate confirmat: citat & † *Alphonsum à Castro*, qui idem illud plurimis Pontificiorum scriptorum testimoniis probat. Quodque hinc animadverti potest, excusatus est iste liber cum superiorum licentiâ; eumque doctissimus vir *Ben. Arias Montanus* librorum censor legerat & admodum laudat: Etenim, *Valdè*, inquit, *utilem esse censeo ad totius Argumenti suscepti cognitionem, & praxim; nihilque continere quod Catholicam Fidem offendant:* Itaque vir ille doctissimus execrandum illud Dogma de Regibus Hæreticis deponendis, & eorum subditis fidelitatis Juramento liberandis, nihil habere Fidei Catholicæ contrarium putat. At ille pergit: *Ideoque dignum judico, ut ad multorum utilitatem, tertio, & etiam sepius edatur.* Istud igitur Dogma, quod suprà posui, non tantum à *Simancâ*, *Alphonso à Castro*, *Aria Montano*, celeberrimis apud Pontificios viris; verum etiam

* Jac. Simanca
 Enchir. Justic.
 Tit. 67. Sect.
 12. p. 349.
 Antwerp. 1573

. Extrav. de
 Hæret. cap.
 Absolutos 16.
 † Alph. à Ca-
 stro de Justa
 Hæret. punit.
 l. 2. c. 7. & c.

à Gregorio nono, & in Jure Canonico defenditur. Quódque præteriri non debet, cùm universi ferè idem doceant, mihi nondum ullum Indicem Expurgatorium videre contigit, in quo illud aut in *Simancà*, aut in quovis alio damnatum fuerit.

Cùm centum opinor, possem, ego hisce unicum adjiciam magni nominis *Jesuitam* qui planissimè nobis enuntiat, quod ex eâ societate loquuntur omnes, & complures certè faciunt. *Clerici*, inquit, *rebellio in Regem non est crimen læsæ Majestatis; quia Clericus non est Regi subditus.* Neque hoc solus sentit *Emanuel Sa*; est enim ille liber, in quo hæc præscripta sunt, admodum probatus, &

^a Eman. Sa
Aphor. Conf.
verb. Clericus,
p. 41. col. 1599.

^b Opus Theologis omnibusque
animarum curam habentibus
utile, & necessarium.

^c Hi Aphorismi docti sunt,
ac Pii, multamque utilitatem
allaturi.

^d Jac. Lechasseir. Oper. p.
421. Par. 1652.

summis laudibus cumulatus à librorum Censoribus, quas ad ^b frontem, atque etiam ad ^c calcem adjectas invenias: Atque ut narrat vir ^d optimus, doctusque, eodem in honore etiam *Roma* habebatur. Si itaque tot tantisque scriptoribus Pontificiis fidem aliquam hæc in re tribuere oporteat, certissimum est nefarium illud Dogma ab Ecclesiâ Romanâ & probatum esse, & receptum.

Non

Non erat animus rem apertam adeo
atque claram pluribus testimoniis con-
firmare : Verum duos ego, ad eos quos
modò nominavi, authores adjiciam ; qui
illos, si fieri possit, sceleribus, & impie-
tate superarent. • Jurisconsultus qui-
dam non incelebris, ut Papalem potesta-
tem defendat, impias hasce, atque ne-
fandas Theses probare conatur. • Im-
perator subest Papæ, ut & Reges. • Impe-
rator & Rex ratione fidei, & peccati gra-
vis, possunt à Papâ deponi & privari.
• Papa habet Potestatem in toto Orbe, in
spiritualibus, & temporalibus ; & in tem-
poralibus modo digniori, superiori, & per-
fectiori quàm habent Principes seculares.
• Statuta Laicorum non obligant Clericos.
Vicarius Dei omnibus Potestatibus præpo-
nitur, sicut ipse Deus, & Papæ subest omnis
Creatura. • Papæ subesse est de necessitate
salutis, & contrarium asserens, non potest
dici Christianus. Ducuntur hæc ferè ex
• Jure Canonico, & Decretali illâ Bonifa-
cii octavi Epistolâ : Et si vera fuerint,
quæ dura sanè nimis atque impia viden-
tur, Reges, populique omnes qui Re-
formatam Religionem sequuntur, nè
Christianorum quidem in numero ha-
bendi sunt ; verum universi, sine ullâ
salutis adipiscendæ spe, nullo discrimine
ad

• Phil. Mayn.
de privileg.
Ecc. es. ad
Paul. 5. Ancon.
1607.
• Art. 5. Lect.
19. 21.
• Ibid. Sect. 23

• Ibid. Art. 6.
Sect. 1, & 11.

• Ibid. Art. 13.
Sect. 9.
• Ibid. Art. 6.
Sect. 11. 12.

• Ibid. Sect. 13.

• Cap. unam
sanctam, de
major. & obed.
Extrav. com.

* Vid. Gloss. ad dictum Cap. unam Sanct. & Card. Turrecr. sum. d. Eccl. l. 4. part. 2. p. 409.

b Vid. Bellarm. de Pont. Rom. l. 5. c. 7. Sect. Item Sect. sic enim.

c Vid. Apol. Jesuit. Ann. 1591. Tit. *La verité defendus.*

d Vid. Sanct. Pragm. Paris 1613. p. 1042. & Concil. Lat. sub Leon. 10. Sess. 11. apud Bin. tom. 9. p. 153. Vid. Bull. Pii. 4. super formâ Profess. Fidei in Concil. Trident. e Sanisl. Orich. in Chimæra, p. 99.

f Index Expurg. Hispan. in Stanisl. Orich.

ad æterna supplicia damnantur. Atque, ut alios omittam, * *Canonistæ*, & b *Jesuitæ* quàm plurimi, intò c omnes, illa approbant & tuentur, & à Papâ d *Concilio* que firmata sunt. *Theologia hæc Damnatoria, Pseudo-Catholica, Romana sit licet tamen non est Christiana.* Gloriantur illi, uti solent, de *Fide Catholicâ*; ego certè eorum Fidem haud magni æstimaverim, qui sunt adeò ab omni Charitate alieni, ut quoslibet à se dissentientes ad Inferorum pœnas statim adjudicent.

Alter mihi nominandus est e *Stanislavi Orichovius*: Is autem dum Papalem Dignitatem amplissimis verbis auget, non sine summâ in Reges contumeliâ, & blasphemîâ in Deum; hæc habet indigna prorsus quæ ab homine Christiano scriberentur. *Sacerdos præstat Regi, quantum homo præstat Bestiæ. Qui Regem præfert Sacerdoti, is Creaturam anteponeit Creatori.* Mira sunt hæc; at quæ probantur, certè non damnantur *Roma*: Cum enim nonnulla hujus Authoris hujus in f *Indice Expurgatorio Hispanico* notata sint, nulla est hujus loci neque censura, neque mentio. Et quæcunque Papalem potestatem supra modum extollunt, Regalémque deprimunt, rarissimè omninò aut nunquam ab Ecclesiâ Romanâ notari solent. Ve-

Verùm ut omittamus privatorum testimonio, qui apertè tuentur, & probare conantur, Reges à Papâ, populóque deponi, atque etiam interfici posse; ad majora veniamus, eâque quæ apud ipsos summam Authoritatem habent. Primùm igitur inspiciamus, ^a *Jus illud Canonicum*, quod dicitur, in eâ Ecclesiâ probatum atque usu receptum, cuique omnes ut optimæ judicandi regulæ parere oportet. Atque iis ego utar Exemplaribus quæ Pontificis ipsius jussu emendata, approbata, atque ità demùm evulgata sunt.

Sic enim de iis ipse testatur—— ^b *Nos providere volentes, ut hoc Jus Canonicum sic Expurgatum, ad omnes Christi fideles fartum perveniat, ac ne cuiquam liceat operi quicquam addere, vel immutare, aut invertere, sed prout in urbe nostrâ Româ nuper impressum fuit integrum, & incorruptum conservetur.* Jam verò Papa si

Infallibilis fuerit, ipse falli non potest; si saltem probus, alios fallere non vult: At in *Jure* hoc Canonico sic expurgato; quódque ille *ad omnes Christi fideles pervenire voluit*, hæc alicubi scripta sunt:

• A fidelitatis etiam Juramento Romanus Pontifex nonnullos absolvit, cùm aliquos à suâ dignitate deponit. Cúmque hoc iis Jus legitimum sit; illud in sequentibus ponitur:

^a Decret. Grat. Emendat. jussu Greg. 13. Edit. juxta exempl. Rom. diligenter recognitum. Paris. 1612.

^b Greg. 13. in Bull. corp. Jur. Canon. præfix. dat. Rom. 1580 Ann. Pontif. 9.

^c Vid. Can. Authorit. Caus. 15. Quæst. 6. part. 2.

* Ibid.Can.
 Alius 3.

ponitur: * *Alius autem Romanus Pontifex, Zacharias scilicet, Regem Francorum, non tam pro suis iniquitatibus; quam pro eo quod tantæ Potestati erat inutilis à Regno deposuit; omnesque Francigenas à Juramento Fidelitatis absolvit: quod etiam ex autoritate frequenti facit Sancta Ecclesia.*

In hoc *Canone*, perquam sanè memorabili, quædam mihi annotare liceat.

b Gloss. ad
 dict. Can.
 verb. *Alius*.

In *Glossâ*, quam conscripsit Joannes Semeca nobilis *Canonista*, b *Gelasius* quoque Pontifex idem docuisse dicitur: *Gelasius Papa scribens contra Anastasium Imperatorem, dicit quod potest eum deponere propter malitiam suam, &c.*

c Edit. Paris.
 1519.

In hujus *Canonis* titulo, in c antiquis *Juris Canonici* editionibus, sic scribitur: *Gelasius Papa Anastasio Imperatori: at in posterioribus sic: Pontificalis Autoritas à Juramento fidelitatis nonnullos absolvit, unde Gregorius Papa.* Qui c Annotationes hîc addidit rectè ait, *Gelasium* de Rege Gallorum deposito loqui non potuisse; cùm is mortuus fuerit ducentis quadraginta annis antequàm *Chilpericus* sive *Childericus* (utroque enim modo scribitur) ad Galliarum regnum pervenisset. Dicunt verò hujus *Canonis* verba in quadam *Gregorii septimi* f *Epistolâ* repe-

d Edit. Lugd.
 1661.

e Vid. Nor. ad
 dict. Can. *Alius*
 in edit. recent.

f Gregor. 7.
 Regist. l. 8.
 Epist. 11.

reperiri, ideoque ipsum ejus Authorem fuisse. Esto autem sive *Gelasius*, sive *Gregorius*, mihi quidem perinde est, cum fateantur ipsi *Papae* aliquem scelestum illud *Decretum* conscripsisse: cumque *Gratianus* illud in *Juris Canonici Corpus* inseruerit; & *Gregorius* decimus tertius hoc idem, unà cum tota istius *Juris* farragine, *Glossa* & *Annotationibus*, comprobaverit, & autoritate suâ confirmaverit. Unde summa cum ratione concludi potest, Tantum abesse ut impium hoc & seditiosum Dogma, de Regibus à Papâ deponendis, eorumque subditos à fidelitatis Juramento absolvendis, rejiciant, & detestentur Pontificii omnes; quod hodie affirmare audent nonnulli; ut contrà certissimum sit eum qui summam habet in eâ Ecclesiâ potestatem, non tantum illud approbasse, verum etiam Legis ei vim, & vigorem tribuisse. Atque ut illud obiter moneam, vides *Gratianum* & *Gregorium* opinari *Hilericum* esse à *Zacharia* depositum: at Historicus iis multo antiquior, & fide dignior, eum à *Stephano*, qui *Zachariae* successit, depositum esse scribit. Cum itaque in eo conveniant omnes, hujus sceleris Authorem fuisse Pontificem, quis ille fuerit, meâ certe parum refert.

D

Cum

^a Vid. Ball.
Greg. 13. Dat.
Rom. 1. Jul.
1580. Corp.
Jur. Can. praef.
fix.

^b Eglhard. in
vit. Carol. Mag.
p. 45. Colon.
1521. *Hilericus*
Rex jussu
Stephani Romani
Pontificis
depositus est.

Cum verò in eodem *Canone* Gallorum Rex à Pontifice depositus esse dicatur quòd esset *Inutilis*; ostendit *Glossa* quo sensu vocabulum istud sumi debeat; *Non intelligas, Inutilis, id est, Insufficiens, tunc enim ei dari debuit Coadjutor; sed quia Dissolutus erat cum Mulieribus & Effæminatus.* Hac igitur Lege Regum maximus, si Pontifici visum fuerit, non ita gravi de causâ de folio deturbari potest.

* Gloss. ad
dict. Can.

Alius 3. verb.
Deposuit.

† Cum his que
ab impiis scri-
ptoribus extra
in margine, vel
intra aspersa
fuerunt Catho-
licæ veritati
contraria reui-
dendi, corri-
gendi, expur-
gandi, curam
demandavimus
--- Jam totum
emendatum, &c.
Bull. Greg. 13.
Jur. Can. præ-
fix.

Atq; iterum hîc illud etiam in * *Glossa* adjicitur: Ergo *Papa deponit Imperatorem.* Et in emendatissimis hujus Juris editionibus, summâ curâ † perpur-gatis, cum quæcunque pravo maleficorum hominum studio irrepsissent, *Gregorii* jussu deleta essent; hæc tamen verba, nequis præclarum illud Dogma ignoraret, ad marginem adscripta sunt; *Imperator potest à Papa deponi.* Atque hinc clarissimè constat nefariam hanc Doctrinam, quamvis apertissimè pugnet cum Christianâ, cum Romanâ fide satis bellè congruere; cum disertis verbis scripta sit in *Glossis & Canonibus*; in quibus *Gregorius*, qui erat iis Supremus & Infallibilis omnium Judex, existimavit, *Nihil esse Catholicæ veritati contrarium.* Neque erat ille solus in eâ de deponendis Regibus

bus sententiâ. Cum enim doctrinam hanc probaverint Pontifices, & Concilia etiam Generalia (ut post videbimus) & jam aliquot seculis inter *sacros*, uti vocant, *Canones* recepta fuerit; adeò nunc ei necessario fides habenda est, ut salutem æternam consequi non possit, ut ipsi putant, qui in hoc iis dogmate non assenserit. Imò verò *Clerici Seculares* universi, *Archiepiscopi*, *Episcopi*, omnesque *Curam animarum habentes*, *Regulares* item omnes, saltem qui iis præsumt, ad hoc tuendum Jurejurando in hæc verba obstringi solent. * *Item omnia à sacris Canonibus &*

Oecumenicis Conciliis definita indubitanter recipio, & profiteor. — *Hanc Catholicam fidem extra quam non est salus, profiteor, & ab aliis teneri (quantum in me est) curabo.* Ecclesiastici igitur omnes, præcipuè verò animarum curam habentes, non tantum credunt Reges à Pontifice deponi posse, verum etiam dejerant se illud ipsum credere & profiteri, & quantum in iis est, duros operam ut alii omnes idem faciant. Quàm fuerint hæc principia perniciofa Regibus, quasque Tragœdias excitaverint qui ea profiteri & in vulgus spargere etiam jurati tenentur; tot Principes, postremis hisce seculis, sedibus suis ejecti luculento sane in-

* Profess. fid.
in Bulla Pii 4.
Conc. Trid.
Sess. 25.

dicio esse possunt : Quâsque posthâc turbas daturi sint, nisi eorum conatibus summâ cum curâ & prudentiâ, obviam eatur ; aut nos ipsi, citiùs quam optandum foret, aut Posterì fortassis intelligent. *Dirum omen misericors, qui solus potest, averruncet Deus.*

* Jo. Card. de Turrecrem. ad Can. *Alius* 3. *Caus.* 15. *quæst.* 6. & in *sum. de Eccl.* 1, 2, c. 14, &c.

Consulamus denique* *Joannem Cardinalem de Turrecremata* : Erat ille vir doctus, summæque apud suos Dignitatis, in sacris eorum *Canonibus* versatissimus, & probè noverat quo sensu ii ab Ecclesiâ Romanâ sumi solerent ; Is autem in suis ad eos, quos supra citavi, *Canones Commentariis*, hæc asserit, & probare nititur. *Papa potest deponere Imperatorem, aut Regem qui non subest Imperatori. Papa licitè potest absolvere subditos à Juramento fidelitatis. Papa potest deponere Comites, Duces, & alios Barones, sine consensu Imperatorum, aut Regum quibus subsunt. Subditi, si habeant assensum Papæ, (quem si è re ipsius fuerit, certo certius habebunt) possunt Regem deponere.--- Et si Rex sit manifestus Hæreticus potest ab Ecclesiâ deponi.*

† Vid. Bull. dict. à Clem. 10. edit. 1671. 7. Cal. Apr. & Pontif. sui An. 1. in Bull. Rom. Lugd. 1673. p. 528. Sect. 1.

Quæ cum ita sint ; summopere sibi cavere oportet Reges, qui ab iis *Hæreseos* damnantur, atque † *Anathemate* quotannis feriuntur, in *Bullâ* quadam quæ recitari

citari solet *Feriâ quintâ in Cæna Domini*. Si enim vires haberent Pontificii, agerent profectò quicquid suaderent hæc Principia, quòdque ipsis commodum foret; omnia ad mentem, modulúmque suum subitò, refingerent; Principésque universos, quos illi *Hereticos* vocant, aut Religione quam sequuntur Reformatâ, aut Regnorum possessione discedere coegerent.

Concludamus igitur, secundum probatam & receptam Ecclesiæ *Romanæ* doctrinam Reges, Principésque deponi eorúmque subditos à fidelitatis Juramento *absolvi* posse. De quorum veritate ut constet, tres habemus Pontifices, *Zachariam*, *Gregorium* septimum, & *Urbanum* secundum, qui hæc sanxerunt, & fecerunt etiam; tres item *Canones* Papali authoritate nixos, & in Jus istud relatos, in quibus eadem illa decernuntur; quos, cùm vacabit inspicias licet, ut tibi plenius satisfiat.

Jam verò si quæsieris quibus de causis Reges, an propter solam *Hæresin*, de quo inter omnes convenit; an propter alia etiam crimina à Pontifice deponi possint? *Joannes Semeca*, qui *Glossam* in *Gratianum* conscripsit, plenè & *Categoricè* respondet. Cum enim quæreretur,

* Gloss. ad Can.
si Papa 6. Dist.
 40. verb. *A fide*
divinus.
 † Ibid.

* Can. *Alias*
 2. *Cauf. 15.*
Quæst. 6.

* *Dist. Can. si*
Papa 6. Dist. 40

* *Bull. Greg.*
 13. *Corp. Jur.*
Can. præfix.

* *Pro quo peccato potest deponi Imperator?*
 (deponi enim posse iis Legibus extra du-
 bium est, illud modò quæritur quibus
 de causis hoc fieri liceat) Hic ille, † *Pro*
quolibet, inquit, *peccato potest Imperator*
deponi, si sit Incorrigibilis; neque *pro*
quolibet peccato tantum, sed *si tantæ pote-*
stati sit * *Inutilis*; quod ex alio nobis
Canone probatum dat. Ea demum mi-
 sera est Regum, Imperatorumque condi-
 tio, qui secundum Jus illud quod *Cano-*
nicum vocant deponi possunt *pro quoli-*
bet peccato; imò quandòque etiam *pro*
nullo, quod quidem præcipuè in causâ
 fuerit quare deponerentur. Cum in-
 terea eodem Jure, si *Papa* omnibus adeò
 flagitiis inquinatus fuerit, ut non solùm
 ipse eò proficiscatur, verum etiam * *in-*
numerabiles populos secum ad Infernum
 trahat; non potest tamen à quoquam
 vel *deponi*, vel *judicari*. Hæc ferè in illo
 apud *Gratianum Canone* habentur, & in
Annotationibus bene longis quæ post ad-
 jectæ sunt; & *Gregorius* decimus tertius
Canonem ipsum, atque *Annotationes* istas
 approbat in eâ * *Bullâ* cujus ego sæpiùs
 memini. Itaque eo Jure Reges, Impe-
 ratorésque nisi bellè se gesserint, *Domi-*
nòque Deo nostro, uti vocant, *Papæ* pa-
 ruerint; nisi se ab eo corrigi permisc-
 rint,

rint, eaq; emendaverint, quæ ipse emendanda esse putat; *Pontifex* eos *deponendi* potestatem habet; quod & faciet certè, si vires etiam, & tempus huic facinori accommodum nactus fuerit.

Atque hæc quidem, & plura fortassis quàm oportuit, de *Jure Canonico* sumpta sunt: Quod mihi, profectò nihil aliud esse videtur, quàm quædam, figmentorum, impietatis, turbarumque omnium sentina. Nec enim scio an alius uspiam sit liber qui plura habeat scripta dolo malo conficta, & speciosis quandòque nominibus ornata; aut plura dogmata flagitiosa, quibus Legum etiam auctoritas tribuitur, idque ab eo qui se *Christi Vicarium*, atque *Infalibilem* dici vult; aut plura denique principia quibus populi furor adversus Principes armetur. Illud nunc dixisse contentus, ostendam aliquando, si vitam mihi, otiumque concesserit Deus. Quàm verò sint hujus Juris Principia periculosa atque perniciose Regibus, ex his quæ jam dicta sunt aliquatenus perspicere potes: si plura velis, ubi otium erit, consulas atque perpendas ea loca quæ in margine citantur; unà cum

* *Glossa & Casu*; nec non Cardinalis de
dic. in 6. & 7. Dec. l. 2. Tit. 1. c. 1. Cujus Lemma, *Laicis in Clericos nulla potestas*, & 7. Dec. l. 2. tit. 2. c. 2. ib. l. 5. tit. 3. de Har & Schif. c. 9. & c. Nimis 30. Extra. de Jurejurando. Cujus Lem. *Clerici non tenentur Laicis præstare Juramenta fidelitatis*, & c. *Solicita*. 6. Extra. de Major. & Obed.

* Vid. Grat.
Dist. 96. in
Lem. & Can.
1, 7, 8, 9, 10, 11.
cuius Lem.

Quod Imperas.
debent Pontifi-
ci subesse non
præesse. Can.
etiam: 2. Can.
2, 3, 4, 5. Caus.
5. quæst. 6. &
Can. *Excommu-
nic.* 47. Caus. 23
Qu. 5. & c. *Ver-
gentis* 10. & c.
Excom. 13. & c.
absolutos 16.
Extra. de Har.
& c. *Grav.* 13.
Extra. de pœ-
nis. & c. *Ad*
Apost. 2. de
sent. & re Ju-

Turrecremata Commentarios in *Gratiani* Decreta, & *Panormitanum* in Epistolas Decretales, ne quid de reliquis dicam. Ex his enim ipsorum testimoniis clarissimum erit, Juris illius principia, prout ab optimis ejus Interpretibus explicantur, Regum Jura penitus evertere, neque cum eâ obedientiâ consistere posse, quæ iis naturæ divinisque legibus debetur.

Verum præter hæc privatorum hominum scripta, & Jus illud *Canonicum* communi usu, & *Papali* autoritate firmatum; alia habemus majora de iis quæ diximus Dogmatibus testimonia; quæque apud ipsos longè pluris æstimantur. Etenim *Pontifices* ipsi eadem profitentur in *Brevibus*, quæ dicuntur; & *Bullis* iisque non confectis, aut ab *Hereticis* hominibus contaminatis; verum in iis quæ *Romæ* quidem evulgatæ, atque **Vaticanis* *Ty-*
pis excusæ sunt.

Ut id genus alias omittam; in his nobis occurrit illa *Pii* quinti *Bulla*, cujus hic est Titulus: † *Damnatio, & Excommunicatio Elizabethæ Reginæ Angliæ, eique Adherentium*. Innocentissimam Reginam, omnésque subditos qui ei fidem & officium præstare voluerunt, uno eodemque spiritu damnat. Atque hic illud

* Vid. Bullar.

Rom. Cherub.

Romæ ex Ty-

pograph. Ca-

meræ Apost.

1638.

† Dist. Bullar.

Tom. 2. p. 229.

Edit. Lugdun.

1655. Dat. Cal.

Maii 1570.

ludobiter notari potest, inter reos haberi, *Romæ*que damnari Pontificios etiam, si fortè Dei naturæque leges secuti *Hæretici* Principis dicto audientes fuerint: Iis autem *Hæreticus* est Serenissimus *Britanniarum* Rex, & quicumque Religionem reformatam profitentur. Neque enim solum dicitur, * *Excommunicamus*, & *Anathematizamus* — omnes & singulos *Hæreticos* quocunque nomine censeantur; sed & illud additur: *Eorumque* receptatores, fautores, & defensores. Si quis igitur *Romano-Catholicus*, Regis sui, qui *Reformatus*; adeoque iis *Hæreticus* est, aut *Fautor*, aut *Defensor* fuerit, (quod omni Jure facere tenetur) eodem ille *Anathemate* damnatur. Atque hoc *Anathema* singulis annis † *Romæ* recitatur; & nuper quidem in .: *Juris Canonici Corpus* refertur.

* Vid. Bull. Clement. 10. Dat. Rom. 7. Cal. Apr. 1671 in Bullar. Cherub. Lugd. Tom. 5. p. 528.

† In Bulla Coenæ. .: Vid. 7. Decr. l. 5. tit. 3. c. 2, 759. p. 193. & 203. Edit. Lugd. 1665.

Nos vero pergamus: Ea *Pii quinti* Bulla quia *Elizabetham* damnaverat, *Brutum* quidem *Fulmen* fuit; cum iis pro summâ suâ Clementiâ, benedixerit Deus, quos impius Pontifex omnibus diris devoverat: Hic tamen nobis quædam considerata veniunt.

Immensam imprimis potentiam sibi arrogat Pontifex; etenim *Regnans*, inquit,

* Diſt. Bull.
ſect. 3.

Jerem. I. 10.

† Innocent. 3.
c. Sollicitæ.
Extra. de ma-
jor. & obed.
Bonifac. 8. c.
unam ſan-
ctam, eodem
tit.

* Diſt. Bull.
ſect. 3.

quit, in excelsis, cui data omnis est in cælo
& in terra potestas, unam S. Catholicam &
Apostolicam Ecclesiam, extra quam nulla
est salus, uni soli in terris, videlicet Aposto-
lorum Principi Petro, Petrique successori
Romano Pontifici in potestatis plenitudine
tradidit gubernandam. Hunc unum super
omnes gentes, & omnia regna Principem
constituit, qui evellat, destruat, disperdat,
plantet & ædificet. Hæc quidem Jere-
miæ olim Propheta, non Petro, Petrique
successoribus dicta sunt: ea verò minimè
intellecta, ad res ab eorum sententiâ alie-
nissimas detorquet hic Pontifex; quod
& † alij ante ipsum fecerant. At infi-
nitam hinc sibi etiam destruendi potesta-
tem vendicat: vanam quidem illam, &
ridendam, nullaque prorsus ratione ni-
xam; at nihilominus Caveant sibi Prin-
cipes; eà enim usus est Papa, quoties
poterat, &, siquando ipsi commodum
acciderit, denuò utetur.

His ille aliisque præmissis ad Declara-
toriam sententiam pergit; * Nos Aposto-
licæ potestatis plenitudine declaramus præ-
dictam Elizabetham Hæreticam, & Hære-
ticorum Faatricem, eique ad hærentes in
prædictis, Anathematis sententiam incur-
risse, esseque à Christi corporis unione præci-
sos. Tum verò quod Christianorum ne-
minem

minem, nedum Christi *Vicarium* deceret, ipsam Regali dignitate spoliât; quam illa natalium, Deique, & hujus Regni legibus obtinuerat. * *Quinetiam ipsam* * Ibid. Sect. 4. *prætensæ Regni prædicti Jure, nec non omni, & quocunque dominio, dignitate, privilegioque privatam.* Elizabethæ Jus quod erat, ille *Prætensum* appellat; quoniam adeò sunt *Papismi* inimica Regibus Dogmata, ut ipsam propter *Hæresios*, quod vocant, crimen, Regio munere excidisse putent, etiam antequam *Anathematis* fulmine percussa esset.

At ille pergit: * *Item Procures, subdi-* * Ibid. Sect. 5. *tos & populos dicti Regni, ac ceteros omnes, qui illi quomodocunque juraverunt, à Juramento hujusmodi, ac omni prorsus dominii, fidelitatis, & obsequii debito perpetuò absolutos; prout nos illos præsentium autoritate absolvimus.* In his, ut potuit, subditos omnes eâ quam juraverant fidelitate liberat. Est verò quædam erga Principes *Fidelitas*, ad quam non minus *Naturâ*, quàm *Jurejurando* astringimur, cum iis ipsâ nascenti conditione subjiciamur. Ne quis autem hoc sensu ductus Reginæ parere pergeret; ille ipsius quoque *naturæ* vinculum solvere conatur. * *Præcipimus,* * Ibid. Sect. 3. *& interdiciamus universis, & singulis proceribus*

ceribus, subditis, populis, & aliis prædictis; ne illi, ejusve monitis, mandatis, aut legibus, audeant obedire: Qui secus egerint, simili Anathematis sententiâ innodamus. Ex iis quæ ex hac *Bulla* excerpſimus clarissimum est; *Pontificem* *Reginam*, quantum in ipſo erat, deposuisse, subditos ejus à *Fidelitatis* Juramento absoluisse; omnesque *Anathematum* minis perterruiſſe nè quâ ei in re audientes forent, cui naturæ, regni que legibus parere tenebantur.

* In depositione *Elizabethe* *Pius. 5* *Jus* *Britanniæ & Hiberniæ* ad *Philippum 2.* transiit; vi cujus donationis demandatus postea *Sidonius* fuit, Anno 1588. classe *Hispani. a* instructus, ut *Britanniæ* *Regna* possideret. Remonstr. *Hibern.* per *Frat. R. Caron.* part. 1. c. 3. Sect. 4. † *Bullar. Rom.* Tom. 1. p. 52, 53. *Lugd.* 1655. vid. *Br. Conc.* Tom. 7. part. 1. p. 484.

Et post hæc omnia, ipsius *Regna* ac *Ditiones* *Philippo* secundo *Hispaniarum* *Regi* donavit: Quod quidem, cum satis alias notum esset * *R. Caronius* vir probus, *Romano-Catholicus*, & *Sacerdos* *Hibernicus* ingenuè fatetur.

Complures sunt hujusmodi *Bulle* in quibus *Reges*, *Principes*que *Anathemate* feriuntur, & deponuntur à *Pontifice*, subditi que ipsorum *Fidelitatis* Juramento liberantur. Atque has turbas excitat immani illâ *Potestate* fretus, quam sibi in omnes totius *Orbis* *Principes* etiam *Divino* *Jure* arrogare non veretur. Hujus verò audaciæ aliquot exempla ponam: † *Henricus* quartus *Imperator*, depositus est, & bis *Anathemate* percussus à *Gregorio* septimo; * *Fre-*

• *Fredericus* secundus à *Gregorio* nono, & *Innocentio* quarto; • *Henricus* octavus Angliæ Rex à *Paulo* tertio: Atque, ut ne mihi necesse sit alios nominare, omnes universim *Hæretici cujuscunque dignitatis*, eodem *Anathemate* damnantur, in nobiliillâ • *Bullâ Cænæ* quæ dicitur, quæ quotannis quoque repeti solet, ut supra monui; toties igitur *Romæ* inter alios hoc *Anathemate* impetitur *Serenissimus Britanniarum Rex*, subditi- que ipsius *Protestantes: Vaticanum* certè in *Ebalem* montem conversum dices, adeò diris & execrationibus totus personat. At ea quàm sint periculosa, & perniciofa Regibus, cuilibet sanè judicare promptum est.

Hæc autem, ut nullius momenti fuerint; si clarissimorum scriptorum testimonia, si leges *Canonice Papali* auctoritate munitæ, si Pontificum • *Bullæ*, ac *Decreta* non satis ostenderint impium illud de deponendis Regibus esse *Ecclesiæ Romanæ Dogma*: At negari, opinor, non poterit, si in eâdem sententiâ fuerint, *Concilia etiam Generalia*; quæ *Ecclesiam omnem repræsentare*, & *errare non posse* dicuntur. Ea verò illud idem decrevisse aliquot exemplis ostendam.

In

• Ibid. p. 109.
• p. 112.
• Ibid. Tom. I. p. 740.
• Vid. Diſt. Bull. Tom. 3. p. 248. & constitut. Paul. 5.
Ibid. & plurimas ejusdem generis bullas ibi indicatas.
• Etiam Imperiali, Regali, Ducali, aut alia mundana excellentia fulgentibus. Verba Bullæ.
• Deut. 11. 29. & 27. 12.
• Vid. Paul. 4. Bullam 12. in Bull. Cherub. Rom. 1638. Tom. I. p. 602. Qua Imperat. Reges, &c. Hæreticos Imperiis, Regnis, et Dominiis omnibus privatos pronunciat Dominique illa omnia esse publicanda, publicata autem sint juris & proprietatis eorum quæ ipsa primo occurrerint.

^a Nominatur in
forma professio-
nis à Papa fa-
ciendæ. Concil.
Constantin.
Sess. 39. p. 250.
Edit. 1514.

^b Cap. Cum
atervi. Extra.
de sent. & re
Judicat. in 6.
Titulus: Inno-
centius 4. in
Concil. Lugd.
* Ibid.

^b Sub Innocen.
3. An. 1215.

^c Can. 3. De
Hæreticis. Ha-
betur in Jure
Canon. cap.
Excommunicamus
13. Extra.
de Hæreticis.

In Concilio ^a *Lugdunensi*, quod omnes
fatentur fuisse *Oecumenicum*, *Innocentius*
quartus *Fredericum* secundum Imperato-
rem deposuit: Hunc illum in eo Conci-
lio deposuisse, nemo est, quantum novi,
qui negat; atque hoc se fecisse ait, *Cum*
Fratribus suis & sancto Concilio delibera-
tione diligenti præhabitâ; ut ex ipsâ Ex-
communicationis formulâ constat, quæ
etiamnum in *Juris Canonici* corpore per-
scripta servatur. In eâ vero Eum * *Omn-*
ni, inquit, *honore sententiando privamus*:
Omnes qui ei Juramento Fidelitatis tenen-
tur astricti, à Juramento hujusmodi perpe-
tud absolvimus: Et præterea ait, *Quosli-*
bet qui ei, velut Imperatori vel Regi, Conci-
lium, vel Auxilium, vel favorem præstite-
rint, Excommunicationis sententiæ subja-
cere.

In Concilio ^b *Laterano*, quod illi Mag-
num vocant, si rectè calculum ponunt,
non pauciores, quàm mille ducenti
octuaginta tres Patres convenèrant: In
eo autem *Synodicè & Categoricè* conclu-
sum est; ^c *Pontificem posse Reges depone-*
re, eorûmq; subditos à Juramento Fide-
litis absolvere. Atque hujus Canonis is
est ordo; ut primùm ^a *moncantur, & in-*
ducantur; & deinde, si necesse fuerit, per
cenfuras Ecclesiasticas compellantur potesta-
tes

tes *Seculares*, &c. *Hereticos* omnes suis finibus ejicere. Pari fermè cùm audaciâ Conciliabulum illud * *Tridentinum* supremos rerum Dominos alloquitur; *Sancta Synodus*—admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes & omnes, & singulos, cujuscunque status & dignitatis exstiterint, &c. Decernit itaque & præcipit Sacros Canones, & Concilia generalia omnia, (ideóque etiam Lateranense, Canonémque illum de quo nobis sermo est) & Apostolicas sanctiones in favorem Ecclesiasticarum personarum—exactè ab omnibus observari debere—tanquam Dei præcipua—Dei ordinatione constituta. Atque hujus capitis Titulus hîc est; * *Cogantur omnes Principes Catholici conservare omnia Sancita*, &c. Et nihil ulitatiùs est ipsorum scriptoribus, Pontificibus, & Conciliis, quàm istoc modo loqui: ut videre licet, ne quos alios nominem, apud Cardinalem * *Tussum*, apud *Platinam* in vita ^b *Gregorii septimi*, & in Concilio *Lateranensi* illo quod sub *Julio* secundo, & *Leone* decimo habitum est; ubi *Papa* in *Monitorio contra Sanctionem Pragmaticam*, satis pro Imperio, Reges, inquit, ^c *peremptoriè requirimus*. Eo igitur *Canone*, quem diximus, *Compellendi* sunt Reges, ut quod suum officium est

faciant; ^d *Parisiensis* An. 1636

* Concil. Trid.
Sess. 25. de
Reform. c. 20.

* Lem. di&.
cap. edit. 1634.
a Card. Tusch.
Conclus. Pract.
Jur. Tom. 6.
Conclus. 41.
Sect. 40. 41, 61.
b Platin. in vit.
Greg. 7. Impe-
rator potest Cogè
ad Officiū
Execrationibus
& Armis.
c Monitor.
contra Sanct.
Pragmat. Ap-
probante Concil.
Apud Bin.
Concil. Tom.
2. p. 49. Edit.
Paris. An. 1636

faciant; hoc est, *Hæreticos* ejiciant. Si verò quæsieris quinam sint *Hæretici*? ii sunt quos istis videbitur eo nomine insignire. *Hæreticos* ab Ecclesiâ notatos. Tum *compellendi* etiam sunt Reges ut *Præstent* publicè *Juramentum* quod de *terris* suæ *Jurisdictioni* *subjectis* *universos* *Hæreticos* ab Ecclesiâ notatos bonâ fide pro *viribus* *exterminare* studeant. — Si verò *Temporalis Dominus* *requisitus* & *monitus* ab Ecclesiâ *terram* suam *purgare* *neglexerit* ab hac *Hæreticâ* *fæditate*, per *Metropolitanum* & *comprovinciales* *Episcopos* *excommunicationis* *vinculo* *innodetur*. Et si *satisfacere* *contempserit* *infra* *annum*, *significetur* hoc *summo Pontifici*, ut ex tunc ipse *Vasallos* ab *ejus* *fidelitate* *denuntiet* *absolutos*, & *terram* *exponat* *Catholicis* *occupandam*, qui eam *exterminatis* *Hæreticis* *sine* *ullâ* *contradictione* *possideant*, & *in* *fidei* *puritate* *conservent*. Si itaque *Pontifex*, & *Concilium* *Generale* *rectè* *judicaverint*, *Reges*, *Principes*que *Papæ* *mancipiorum* *more* *subjici* *debent*; *compellique* ut *omnes* *finibus* *suis* *summoveant*, quoscunque ille *Hæreticos* *dixerit*; & *Jurejurando* *ad* *ipsum* *obediendum* *teneri*: Et nisi *imperata* *fecerint*, de *gradu* *suo* *dejici*, *subditique* *omni* *Juramentorum* *nexu* *exolvi*, Reg-
nâque

Regnâque ipsis erepta aliis donari possunt; quibus summo Pontifici collatum fuerit. Atque hæc cum Regum dignitate, & salute apertissimè pugnare nemo est qui non videat.

* *Jesuitæ* quidem & *Canonistæ* hunc *Lateranensis* Concilii *Canonem*, quæque inde consequuntur, publicè defendunt: At alios esse novi Pontificiæ Religionis homines quibus ea non æquè probantur. Duo igitur sunt quæ respondent, aut cavillantur potius nonnulli, ut hujus Dogmatis odium aut effugiant, aut emolliant; invidiamque eorum minuant, quæ hinc Protestantes conficere solent.

Dicunt itaque primùm in isto *Canone* de *Fendatariis* tantum, & *subordinatis*; non de *Supremis*, *suique Juris* Principibus agi.

In eo autem manifestus est error, quòd *Canonem* ipsum non intelligentes cum disertis ejus verbis pugnantia loquuntur. Hujus enim vi Principes omnes, quicunque tandem fuerint, si *Hæreticos* ejicere recusaverint, à *Metropolitano*, & *Comprovincialibus* *Episcopis* excommunicandi & postea à Pontifice deponendi sunt: Illo tamen cum discrimine, ut, si fortè Princeps *Fendatarius* fuerit, hoc tum fiat,

* *salvo Jure Domini principalis*. Domini-
* Concil. Lat.
Can. 3.

nus Inferior Jus suum, cum deponitur, amittit; superior verò suum, quod erat, retinet: ut si ei Vætigalia pendenda, aut servitia quædam præstanda forent; hæc illi integra servari oportet; at eâ tantum

* Ibid. Probat-
tur hoc non tan-
tum ab Hono-
rio 3. qui Inno-
centio 3. succel-
sit; sed & à
Gregorio 9. qui
illud in Juris
Canonici Corpus
retulit. Cap.
Excommunicamus,
13. Extra.
de Hæreticis.
Idem confirma-
runt Innocent. 4.
An. 1243. Ale-
xand. 4. An.
1258. Clemens
4. An. 1265.
Vid. Bullar.
magn. Roman.
Lugdun. 1655.
Tom. 1. p. 109.
col. 2. Et ne
nunc principi-
bus magis fa-
vere videantur,
Confirmatio In-
nocent. 3. nuper
a Jectæ et ad
Jus Canonicum.
Lugd. 1661.
vid. 7. Decret.
lib. 5. tit. 3. De
Hæret. & Schis-
m. c. 1, 2.

lege, * *Dummodo super hoc ipse nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimen- tum opponat*: hoc est, si Pontificis man- data fieri non prohibeat. Quòd si secus fecerit; ipse quoque unà cùm *Feudatario* suo deponi debet. Illius enim Con- cillii decretum ambos pariter, si *Hæreticos exterminare neglexerint*, de suæ dignita- tis fastigio deturbari, ditionibusque quas obtinuerant, spoliari jubet. Illud enim sequitur; *Eâdem nihilominus lege servatâ circa eos qui non habent Dominos Principales*. Ideoque Supremus etiam Domi- nus, sive Rex fuerit, sive Imperator, nisi Pontificis jussa de *Hæreticis exterminan- dis* gnaviter curaverit, eum hujus *Canoni- nis* autoritate deponi debere clarissi- mum est.

Verùm ut hoc iis, quamvis falsissimum sit, concedamus tamen, *Feudatarios* tan- tum Dominos hîc intelligendos esse: Non ità gravis injuria, & minus fortassis malum fuerit; at erit certè maximum; Cum Potestas ea, quam vel hinc sibi su- meret Pontifex, *Feudatariis* saltem Do-
minis

minis extremum periculum, imò certissimam perniciem afferre posset. Verùm res clarior est quàm ut pluribus indicari egeat.

Aliud verò est quod respondent quidam ad ea quæ ex isto iis *Canone* objici solent: Aiunt enim Concilium illud *Lateranum Generale* non fuisse; aut si *Generale* fuerit nullos tamen *Canones* edidisse; ideóque Ecclesiam Romanam accusari non debere, quasi *Canonem* hunc comprobasset; cùm ille quidem nullus esset.

At hoc etiam falsissimum est, nullóque prorsus fundamento nititur. Ecclesia enim Romana Concilium illud *Lateranum* pro *Oecumenico*, *Canonésque*, quos ab eo editos esse dicimus, pro genuinis semper habuit; neque nunc aliter de iis existimat. Quod hæc quæ dicturus sum consideranti clarissimum videbitur.

Quicunque de Conciliis scripserunt, quos mihi hætenus videre contigit, *Generale* illud fuisse omnes uno ore consentunt; & plerumque *Concilium Lateranense magnum* vocant; *Canonésque* quos ei tribuimus, tanquam genuinos citare solent.

Pontificique qui aut Concilia, aut Conciliorum summas emisserunt; *Crab-*

^a Vid. Resp. ad
The Jesuites
Loyalty, Lond.
1678. p. 12.
Preston sub no-
mine *Wyther-*
ington, &c.

^b Vid. Bull.
Innocent. 3.
Titulus Indi-
ctio sac. i. &
Oecumenici
Concilii Late-
ranensis pro
1. die Nov.
1215. In Bull.
Rom. Tom. 1.
p. 8. Edit. 1655

^a Jover. Con-
cil. Part. 1. pag.
120. in Lem.
Concil. præfix.

^b Vid. Edit.
Jur. Canon.
Parisi. 1612. &
1618. & Lugd.
1661.

^c Fellarm.
Longus à Co-
riolan. Rives,
&c.

binius, Surius, Binius, Joverius, Caranza, aliique illud universim inter *Generalia* numerant; & *Joverius*, quod rem per se manifestissimam esse consideret, * *Non video, inquit, qua fronte audeat quis negare hoc Concilium esse Oecumenicum.*

In ultimis, præstantissimisque *Juris Canonici* editionibus ad initium præmitti solet Conciliorum omnium Catalogus; atque *Lateranense* hoc semper inter ea ponitur, quæ illi *Generalia* esse concedunt.

Distinctio quædam est quam de Conciliis * scribentes frequenter usurpant: *Concilia* enim *Generalia vel Approbata; vel Reprobata; vel partim approbata, partim reprobata; vel nec approbata nec reprobata* esse dicunt: In postremò hoc genere ponitur Concilium illud primum quòd *Pisis* habitum est: *Lateranense* autem hoc, de quo nunc agimus, inter primi ordinis Concilia, eaque quæ ab Ecclesiâ *approbata* sunt, ab omnibus habetur. Distinctionem hanc ridendam planè esse, neque minùs cùm ipsâ veritate, quàm cùm eorum principiis pugnare, nisi aliud nunc ageretur, facilè ostenderem: Ex eâ tamen apertissimè constare arbitror quod indè probare volui, *Lateranum* hoc Concilium ab iis *Oecumenicum* existimari.

Quod

Quod & in nupera probatissimâque
 Juris *Canonici* * editione agnoscitur. ^a Corpus Jur.
^b *Gregorius* enim nonus suo jussu & Au- Can. Lugd.
 thoritate *Decretales* Pontificum Episto- 1661.
 las * *Ad communem maximè studentium* ^b Vid. Bull.
utilitatem evulgavit; ^a *volens ut hac tan-* Greg. 9. De-
tum Compilatione universi utantur in Ju- cretal. præfix.
diciis, & in Scholis, districtius prohibens ^c Ibid.
ne quis præsumat aliam facere, absque au- ^d Ibid.
thoritate sedis Apostolicæ speciali: atque
 hæc omnia *Bulla* * *Gregorii* decimi tertii ^e Bull. Rom.
 confirmantur. In iis autem primi Ca- dat. Jul. 1.
 pitistitulus hic est; ^f *Innocentius tertius* 1580. Corp.
in Concilio Generali. Et nequis ignora- Jur. Can. præ-
 ret quodnam illud Concilium esset; no- fix.
 bilis quidam Juris illius * *Consultus in* ^g Cap. Firmit.
Annotationibus quas hic adjunxit. *Hoc,* 1. Extra. De
inquit, Concilium Romæ in Laterano cele- *summa Trinitate.*
bratum, Anno 1215. & Innocentii 3. 18. ^h *Antonius*
assistentibus Hierosol. & Constantinop. Pa- *Naldus,*
triarchis & totius ferè Orbis Episcopis.
 Si quid itaque ponderis habeat *Decreta-*
lis illius Epistolæ titulus à *Gregorio* nono
 publicatus, aut quòd ad ipsum annota-
 vit *Antonius Naldus* Jurisconsultus ce-
 leberimus, aut *Gregorii* decimi tertii
 autoritas qui utrumque calculo suo
 comprobavit; apertissimè sequetur Con-
 cilium illud *Lateranense Oecumenicum*
 fuisse. Post autem in iisdem *Decretali-*

^a Cap. Nimis

30. Extra. De

Jurejurando.

^b Cap. Veniens

16. tribuitur

Innocent. 3. &

13. sequent.

cap. ut & hoc

30.

^c Concil. Lat.

sub Innocent.

3. Annot. ad

dict. cap. 30.

lit. C.

^d Cap. Qualiter

24. Extra. De

Accusationibus.

^e Cap. Excom-

municav. 13.

Extra. De He-

reticis. Vid.

Lem. dict. cap.

& Annot. lit. A.

bus alius nobis hujusmodi titulus occurrit— *Idem in Concilio Generali*. Lique-
verò, cùm ex præcedentibus ejusdem ti-
tuli ^b capitibus, tum ex Annotationibus
quæ ad hunc adjiciuntur, Pontificem
hunc *Innocentium* tertium fuisse, Conci-
liumque *Lateranum*, quod illic *Generale*
dicitur.

Pluræque sunt in ^d sequentibus eodem
pertinentia; præcipuè verò in *quinto*
Decretalium libro; tituloque septimo,
ubi Canon iste impius, de Regibus depo-
nendis, eorúmque subditis à fidelitatis
Juramento absolvendis, integer, atque
etiam pro Lege habetur, & *Innocentio*
tertio, Concilioque huic *Laterano* tri-
buitur; quod hîc iterum *Generale* ap-
pellatur.

Quod autem rem omnem extra con-
troversiam posuerit; Concilium illud
Oecumenicum fuisse, *Canonésque* quosdam
edidisse, sæpiùs testatur *Concilium Con-*
stantiense; atque hoc in iis numerat ad
quorum observationem *quemlibet in Ro-*
manum Pontificem eligendum Jureju-
rando obstringi voluit. Atque hæc qui-
dem iis qui nobis in hâc causâ adversarij
sunt, si modò sobrii & modesti fuerint,
satis esse arbitror: Ut verò præservidos
etiam & audaculos convincam, aliud hic

ego

^f Concil. Const.

Sess. 19. p. 126.

Edit. in 8°. An.

1514. & ib. p.

280. & p. 312.

in Confirmat.

Constit. Fred.

2.

^g Concil. Con-

stant. Sess. 39.

in forma Pro-

cess. à Pap.

elect. faciend.

ego unicum adjiciam. Concilium certè

* *Tridentinum* hoc ipsum, de quo disputatur, *Generale* disertim vocat; & quendam ejus *Canonem* denuò firmat.

* Sess. 24. c. 5.
de Reformat.
p. 290. Edit.
Salamant.

Atque eorum quæ jam dicta sunt summa huc redit; si clarissimorum, doctissimorumque hominum qui de Conciliis scripserunt testimonia; si ii ipsi qui Conciliorum Tomos evulgarunt; si probatissima Pontificum Decreta, quæ in ultimis optimisque, ut iis videntur, *Juris Canonici* editionibus leguntur; si etiam Concilia *Generalia*, qualia apud ipsos habentur *Constantiense* & *Tridentinum*, quicquam valuerint; ex his omnibus clarissimè sequitur *Lateranense* illud sub *Innocentio* tertio ipsis *Oecumenicum* esse debere. Atque adeò impia illa, & execranda planè, quæ in tertio illius *Canone* perscripta sunt, quæq; ego sæpius nomino; Reges, Imperatoresque ab Episcopis excommunicari, si Papæ non paruerint; & deinde à Pontifice deponi; subditosque ipsorum à fidelitatis Juremto absolvi; Regnæque quæ possederant iis erepta aliis, quibus Pontifici videbatur, donari posse; esse quidem Ecclesiæ Romanæ Dogmata fateantur necesse est: Cùm hæc omnia statuta sint in Conciliis, uti ipsi putant, *Generalibus*;

I 88. *Constitutionem* sub *Innocentio* 3. in *Concilio Generali*, quæ incipit *Qualiter & quando*, Synodus innovat.

quibus omnes fidem habere oportet, qui ea falli non posse arbitrantur.

Cùm verò manifestum adeò sit Pontificem, Pontificiòsque Juris *Canonici*, Conciliorumque *Generalium* autoritate adductos, nefaria hæc & seditiosa Dogmata recipere, & apertè profiteri; nemini jam difficile fuerit, modò animum advertat, clarissimè perspicere, quàm sint ea periculosa, atque etiam perniciosa Regibus populisque omnibus; maximè autem si Religionem reformatam sequantur. Idque sive Conscientiam ipsam, animarumque salutem spectaveris; si ea receperint: sive prudentiam civilem, vitamque, Reique publicæ statum ac dignitatem; si hæc eadem recipere recusaverint.

Ad Conscientiam quod attinet; si Pontifici se tradiderint, atque adeò ea, quæ diximus, dogmata admiserint; certum est summum indè animabus periculum, imò perniciem imminere. Quòd sic clarissimè arguitur. *Hæretica*, quæque Inferorum pœnas promerentur opiniones, sine certissimo animarum periculo, & perniciæ recipi non possunt: Illud nemo; opinor, negaverit: At Papam posse Reges excommunicare, & deponere, subditosque à fidelitatis Juramen-

to

to absolvere, ita * ut liceat ipsis Reges sic excommunicatos, & depositos interficere; Illud quidem sentire *Hereticum* est, quòdque omnes Inferorum pœnas promeretur. Quòd olim apud nos Regnante *Jacobo*, cùm patefacta esset horrenda illa Conjunctio quàm *nitro-sulphuream* vocant, Senatus frequens declaravit, atque in † *Fidelitatis Juramentum* inferi jussit: Quo quidem omnes obstringendi sunt Clerici, Nobiles, Magistratus, quique ad Gradus Academicos admittuntur; ideòque Doctrinam istam conceptis verbis *Impiam, Damnabilem, & Hereticam* esse jurant. At neque tibi, neque cuiquam, qui veritatem ipsam Ecclesiàmque Anglicanam amat, pluribus probari opus est hæc, quas impugnamus, sententias falsas, scelestasque esse, maximòque in periculo versari misellas animas, quibus sic istis opinionum larvis illuditur, ut tam execranda non tantum cogitare, verùm etiam facere audeant. Est autem hujus insanix caput, & fons, unde reliqua derivantur, immanis iste *Suprematus*, quem Pontifex, quia *Petro* succedere dicitur, semper quidem arrogare, &, quoties potest, vel in Reges sibi sumere solet. Eam certè potestatem neque habuit unquam, neq;

sibi

* Ut liceat, dico, Aiunt enim non esse crimen læsæ majestatis Regem depositum occidere; namque tum Regem non esse; populosque fidelitatis Juramento absolutos non esse ei subditos. Et Papa Judice non sunt Homicidæ qui, excommunicatos occidunt. Determinant. Urb. 2. Lex est. Gratian. c. Excom. 47. Caus. 23. Quæst. 5.

† Corde meo abhorreo & detestor ut impiam & hereticam, damnabilem hanc Doctrinam & positionem; Principes excommunicatos, aut deprivatos à Pontifice, deponi aut occidi posse à subditis suis, aut alio quocunque. Juram. Stat. 5. Jac. cap 4.

* 1 Pet. 2. 13.

Torsit hic locus
Innocentium
tertium. Con-
sulas ejus ridicu-
lam admodum
interpretatio-
nem judicet
an Infallibilis,
an potius Fa-
ctus fuerit. Cap.
Solicite. Ex-
tra. De majori-
tate & Obe-
dientiâ.

† Non sunt Ho-
micide, qui ad-
versus Excom-
municatos, Zelo
mâtris Ecclesiæ
armantur. Lem-
ma Dist. Cap.
47. Caus. 23.
Quæst. 5.

* Mat. 17. 27.

Vid. Rob. Ab-
bot. de supr.
Potest. Reg.
prælect. 4. pag.
38.

sibi deberi contendebat *Petrus*, qui neq;
se, neque mortalium quemquam Regi-
bus superiorem esse putavit. Ille enim,
* *subjecti*, inquit, *igitur estote omni huma-*
næ creaturæ, propter Deum; sive Regi quasi
Præcellenti, &c. qui Regem aliis *Præ-*
cellere ait, eum superiorem habere nemi-
nem eodem spiritu confitetur: Cùm sit
dictum ineptissimum eum aliis *Præcellere*,
qui alios ipsi *Præcellentes* habeat. *Pe-*
trus omnes Regibus suis subjectos esse
jubet, iisque parere tanquam *Præcellen-*
tibus, Supremisque rerum Dominis; cùm
nulli tunc essent Principes nisi Pagani, ac
Idololatrici: Pontifex autem Regibus,
si quos ille perperam *Hæreticos* dixerit,
obstistere; neque iis auxiliari, aut sub-
esse, imò verò infesta in eos signa inferre
jubet; illósque † *Homicidas* esse negat,
qui *Catholicæ*, quàm vocant, *Causæ zelo*
armati, ipsos, aliósve *Hæreticos* occidunt;
seque omnes Ecclesiâ ejecturum esse in-
terminatur, nisi imperata fecerint. Jam
verò quivis sanæ mentis edicat mihi;
annon extremo in periculo constituta sit
eorum salus, qui Apostoli præcepta re-
spuentes, impiis hisce Pontificum manda-
tis obtemperant? Ipse hominum serva-
tor benedictus in secula, cujus se *Vica-*
rium esse contendit Pontifex, * *Cæsari*
Pagano

Pagano, Idolorúmque cultori tributum pende-
bat : Nobis scilicet admirando obedientiæ exemplo præire voluit, ut ipsum secuti impiis etiam Principibus, & aliena sacra colentibus parere disceremus. Neque nos exemplo tantum, sed & præcepto monuit ; *Reddite igitur*, inquit, *quæ sunt* * *Cæsaris, Cæsari*. Imperatoria ei Jura tribuit ; neque iis ipsum aut propter Idololatriam, aut propter reliquam impietatem privandum esse censuit. Quod idem & *Paulus* non minus agendo, quàm præcipiendo docuit : Imperatorem enim se quidem superiorem fuisse fastus est ; quanquam & ipse *Apostolus* esset, neque *Petro*, neque quoquam alio * minor ; quòd de se non semel in suis ad *Corinthios* Epistolis testatur : Ille tamen, *Ad Cæsaris*, inquit, ^b *tribunal sto*, ubi me oportet Judicari : — Si dignum morte aliquid feci, non recusò mori. Non se Magistratus Judicio subtrahit in *Causâ Criminali* ; quod, iis quas cuderunt legibus, faceret hodiè quilibet Ecclesiæ Romanæ * Episcopus ; sed contra fate-
tur Civilem Potestatem in ipsum jus habuisse, ideóque ad eum provocat ; ^d *Cæsarem*, inquit, *appello*. Perspicuum est autem ab Inferiore ad Superiorem tanquam ad Judicem provocari, qui Jurisdictionem

* Marc. 12. 17.

ἁ Αὐτίζομαι
 γδ, μηδὲν ὑπε-
 ρηκάναι ἢ
 ὑπὲρ λίσαν Ἀ-
 ποστόλων.

2 Cor. II. 5. &
C. 12. V. 11.

b Aft. 25.10, 11

c Concil. Tri-
dent. Sess. 24.
c. 5. *De refor-
matione.*

d. Act. 25. 11.
 Vid. R. Abbot.
 de supr. potest.
 Reg. praelat. 6.
 p. 60, 61.

tionem in Provocantem habeat, cuique earum rerum, de quibus lege agitur, Cognitio data sit. Cùm igitur *Paulus* ad *Cæsarem* provocat, hoc ipso eum sui Judicem & Superiorem esse agnoscit. Adeò abhorrebat animo à nefariis, & seditiosis dogmatibus, quæ nunc tuentur Pontificii; ut Imperatorem etiam Paganum publicè agnoverit; eique se summâ cum modestiâ submiserit. Neque ipse solùm Principi suo paruit, sed & aliis, idem ut facerent, author fuit; cùm enim ad *Romanos* scriberet, eorum animos, quod *Apostolo Jesu Christi* dignum erat, ad omnem Fidelitatis, & obedientiæ laudem accendebat: *Omnis*, inquit, *anima Potestatibus* ^b *sublimioribus subdita sit*: Et paulò post, *Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem*. Cùm *potestates sublimiores*, vel *supereminentes* dicit: eos intelligit qui summam in Rep. dignitatem ^d obtinebant: Tunc autem summam *Romani Imperii* dignitatem obtinebat *Nero*, inquinatissimis moribus, *Gentilium* superstitionibus addictissimus, nominisq; *Christiani* hostis acerrimus; neque eo tamen minùs *omnis anima*, & *Petrus*, & *Paulus*, & quicumque ejus *Imperii* fines inco-

^a Rom. 13. 1.

^b Τῶν ὑψηλότερων. idem vocabul. 1 Pet.

2. 13.

^c Rom. 13. 7.

^d Ἐξουσία v. 1.

^e Ἀρχόντες v. 3.

Διὰ τὸν ὅτι

Θεὸν. v. 4.

incolebant, huic homini perditissimo, lege Dei *Evangelicâ*, subjici; eique *timorem, honorem, tributum*, cæterâque præstare, &, quod subditorum est, parere denique tenebantur. Quod ex his *Pauli, Dominique* ipsius exemplis, præceptisque manifestissimum videtur. Jam verò ea, quæ nunc Pontificiis probantur, Principia ab hisce quàm longissimè discrepant; quicquid enim dixerint, fecerintve, & *Petrus, & Paulus*, & ipse humani generis *servator*; agnoscant illi, quoniam ita volunt, supremam *Cæsaris* potestatem, eique nos obtemperare jubent, ipsique ejus jussis pareant: *Romæ* tamen solum Pontificem supremum in omnes potestatem habere concesserint.

Eum enim, ut supra ostendi, ^a immane quantum! Regibus majorem faciunt: Adeò ut, si ipsi videatur, quemvis Principum dejicere possit, subditosque *Anathematum* terriculamentis eò adigere, ne quem ei *timorem, honorem, tributum*, aut obedientiam præstare audeant. Sic enim ferè concipi solent ^b *Bullæ* quibus dam-

^a Vid. dict. cap. *Sollicitæ*, Extra. de Major. & Obed. cum Gloss. & Not.

^b *Præcipimus universis subditis, ne illi ejusve mandatis aut legibus audeant obedire, qui secesserint Anathematis sententia innodamus.* Bull. Pii 5. Damnat. Eliz. An. 1570. Eliz. 13. in Bullar. Rom. Lugd. 1655. Tom. 2. p. 3. 3. Nonnunquam præcipitur, *Ne Consilium, Juvamen operæ, operamve aliquatenus impendant Regi deposito.* Ut in deposit. Frederic. 2. Dict. Bullar. tom. 1. p. 106. col. 1.

nantur Principes; nominatim verò in hanc sententiam locutus est *Pius* quintus cùm *Elizabetham* deponeret. Quæ cùm certissima sint; Judices velim, annon summum scelus peccatùmque mortiferum fuerit, subditos ea Pontificiorum dogmata recipere, quæ cum sacrosanctâ *Evangelii* doctrinâ apertissimè pugnant? Quod si fuerit, & est certè; tum non minus clarum erit hæc principia, si qui fortè talibus præstigiis ludificati tam tetrum facinus attentaverint, miserorum hominum animabus non tantum periculum, sed & perniciem afferre; nisi poenitentiâ ducti ad saniolem mentem redierint. Atque non solum hæc, Jura-menta solvi; Reges deponi; auxilia iis negari; eorum mandata proculcari; arma contra ferri; atque ipsos etiam, trucidari posse; Pontificiis probata, receptaque sunt: sed, quòd majus est, quodque hîc omitti non debet, nobis compertissimum est ex Jure * *Canonico*, Pontificumque *Decretis*, nequissimos homines ad tanta scelera perpetranda, proposito salutis æternæ præmio, animari; quod quidem singulis promittitur, si fortè ipsos *contra inimicos sanctæ fidei* depugnantes occidi contigerit. Perpulchrum herclè Promissum, quodq; Gladiatōribus

*Vid. Gratian.
Can. *Omnium*
46. *Caus.* 23.
Quæst 5. & ib.
Can. *Omni timore* 9. Quæst.
8. Vid. Gloss.
& Turrecrem.
ad dict. Canones.

toribus ad quidlibet audendum ingentes animos facere possit. Sed cum jamdiu solenne Pontificibus fuerit multa splendidè polliceri, quæ præstare nequeunt, *Innocentius* tertius ad hunc felicitatis cumulum aliquid adjicit; * *Om-nibus* enim — *Plenam peccatorum omnium veniam indulget, & in retributione iustorum*, non tantum salutem æternam, sed & *salutis æternæ pollicetur augmentum*. Hoc ille Cruce-signatis pollicetur: Erant hi milites conscripti ut *Terram sanctam*, uti aiebant, *Saracenis* ereptum irent; verùm ii, aut alii iisdem præmiis illecti, non ad *Terram sanctam Infidelium* jugo liberandam, sed ad † *Waldensium* stragem missi sunt; quos illi, eadem *Indulgentiâ* furiosi, omni humanitate depositâ pecudum more passim jugularunt. At quàm gravi animarum cum periculo fiat, ut homines ad tam horrenda scelera, etiam virtutis præmiis irritentur, quilibet facile intelligit, neque necesse est illud à me pluribus ostendi. Ratum itaque esto, quod ante diximus, ea Pontificiorum Principia animarum saluti tum periculosa, tum perniciosa esse.

Hæc ad Conscientiam, & cœlestis gaudii jacturam pertinent: At ea pariter Civili Prudentiæ inimica sunt; summam

* Vid. Bull. Innocent. 3. dat. Lateran. 19. Cal. Jan. An. Pontificat. 18. An. Dom. 1215. ag. Bullar. Rom. Tom. 1. p. 89. dict. Bull. Sect. 17.

† catholici, qui crucis assumpto charactere, ad Hereticorum exterminium se accinxerint, illâ gaudeant indulgentiâ quæ accedentibus ad terræ sanctæ subsidium conceditur. Concil. Lateran. sub Innocent. 3. Can. 3. vid. Dictum Leon. Papæ apud Gratian. Can. *Omni timore* 9. Caus. 33. Quæst. 8.

nam enim Principum potestatem labefactant; & si eorum ductum sequeremur, omnem iis statum, honorem, dignitatem, vitam denique ipsam eriperent. Quod verissimum esse ostendunt miserandi tot Regum, Principumque casus, quos Pontifices, ipsorumque asseclæ, dum hisce, quæ tuentur, Principiis obsequuntur, regnis, fortunisque omnibus exturbaverunt. Quod ante Religionem Reformatam plurimis accidit, cum Protestantes non essent; & postea nonnullis, qui etiam Pontificii erant. Post autem Religionem Reformatam Protestantes illi, aut pro Protestantibus, aut eorum *fantoribus* habitos, excommunicatos regnis ditionibusque suis privarunt. Ea, fateor, *Anathematum fulmina Bruta* plerumque erant, neque eas, quas volebant, strages ediderunt; sed est quòd propterea divinæ quidem Providentiæ, non Pontificum arrogantiae gratias habeamus.

Ego utriusque generis aliquot nominabo. Certissimis historiarum monumentis constat *Chilpericum Galliarum* Regem à *Zacharia* depositum esse, circa octavæ Centuriæ medium: Ut & paulò ante *Gregorius* secundus * *Leonem Isaurum* Imperatorem deposuerat, quod ille Imagines tolli juberet. Et huic præclaro

* Vid. Baron.
ad An. 730.
Num. 5. & ad
An. 593. Num.
86.

claro facinori plaudens *Baronius* hoc quasi Epiphonema accinit : — Sic *Exemplum* posteris dignum reliquit *Gregorius* ; ne in *Ecclesiâ Christi* regnare sinerentur *Hæretici Principes*. Centuriâ undecimâ *Gregorius* septimus *Henricum* quartum deposuit, & Romanum Imperium seditionibus, & sanguine redundare fecit. Centuriâ duodecimâ *Sylvester* tertius *Henricum* quintum excommunicavit, Et magnas, inquit *Ursspergensis*, turbas in *Germania* excitavit. *Innocentius* tertius *Othonem* quartum excommunicavit in eunte Centuriâ decimâ tertia ; & eâdem Centuriâ labente *Innocentius* quartus *Fredericum* secundum deposuit. Atque ut alios omittam, miserrima Regum *Gallicorum Henrici* tertii, quartique cædes meritò hisce principiis imputari solet ; iis enim instructi, animatique scelestissimi sicarii ad teterrimum parricidium accesserunt. Illud certè constat, vel ex * *Sermone* quem, super eâ re, *Romæ* in *Patrum Consistorio* habuit, *Sixtum* quintum, *Jacobi Clementis Dominicani*, qui eorum alterum jugulaverat, factum probâsse, & miris in cælum laudibus extulisse : Adeò illum tam nefarii sceleris non pudebat : si enim, ut oportebat, pu-

F

edi,

* Paris. 1589.
 juxta Exemp. f.
 Rom testant.
 3. Doctor. Sor-
 bon.

edi, & in manus hominum venire passus esset.

* Bull. dat.
Rom. An. 1588

† Decret. lib.
Tit. 3. de Hær.
& Schism. c. 9.

Quamquam autem hæc Papismi principia, de quibus disserimus, etiam Principibus *Romano-Catholicis* periculosa admodum sint, ut ex antèdictis liquet; ea tamen præcipuè Regibus populisque Protestantibus perniciem minitantur. Illi enim omnes ante * annos ferè centum & viginti à *Paulo* quarto *Heretici* declarati, excommunicati, & solenni Anathemate damnati sunt; quod & nuper, quò res pluribus notior esset, in † *Jus Canonicum* inseri placuit. Atque hic multa sunt notatu non indigna. Omnes quidem *Heretici*, nullo discrimine, eodem Anathemate feriuntur; *Quacunque dignitate, etiam Comitali, Baronali, Marchionali, Ducali, Regiâ, seu Imperiali præfulgeant.* Neque illi solum damnantur, *Quicunque hætenus deviarunt; sed etiam qui in posterum deviabunt, seu in Hæresin incident.* Ideoque Serenissimus Rex qui hodiè nobis imperat, ipsiusque subditi Protestantes non minus hisce Diris impetuntur, quàm *Elizabetha*, quique sub ea erant, cùm ipsa regnum auspicaretur: quo quidem tempore hæc *Bulla* primùm edita est. Neque ea temere excidit, sed *Habitâ cum Cardinalibus delibe-*

ratione

ratione maturâ, & de eorum consilio, & unanimi consensu. Erat itaque meditat-
tum, diûque ante præparatum scelus:
Meditatum fuisse ipse Pontifex fatetur;
atque quin summum scelus fuerit nemo
unquam sanus dubitabit. Atque hic
Papa vide quàm durus, & severus sit
Pater: *Omnes*, inquit, *Suspensionis*, *Ex-*
communicationis, *Interdicti* *Privationis*
pœnas, à quibusvis Romanis Pontificibus,
aut pro talibus habitis, per eorum literas
Extravagantes, seu in *Conciliis*, seu *Pa-*
trum Decretis, & *Canonibus* quomodolibet
contra Hæreticos *latas*, *approbamus*, *inno-*
vamus, & *perpetuo observari volumus*. At-
que Reges, aut Imperatores Pontificias
Leges violare si ausi fuerint; *Regnis* &
Imperio *penitus*, & *in totum*, *perpetuo* sint
privati, & *ad illa de cætero inhabiles* &
incapaces. *Barones* etiam, *Comites*, *Mar-*
chiones, *Duces*, reliquique, ut & *Episcopi*,
*Archiepiscopi*que, qui vel *Hæretici* tum
erant, vel *in posterum in Hæresin* *incident*,
eodem *Anathemate* *innodantur*. Neque
erat hæc duratura ad tempus tantum, sed
Constitutio in Hæreticos in perpetuum va-
litura. Neque hîc lite intentatâ, neque
contestatâ, neque longis actionibus opus
est; ut in foro Civili fieri consuevit;
verùm *Hæretici* omnes neque accusati,

neque convicti, *Eo ipso, absque aliquo Juris, vel facti ministerio*, hoc statim Anathemate percelluntur. Quod ad Regem igitur ipsum, omnesque propè *Anglorum* Nobiles, necnon Archiepiscopos, Episcoposque, eorumque * *Receptatores, fautoresque* pertingere intelligitur; cum sint Protestantes, Pontificis judicio, *Hæretici* ut qui maximè. Atque hîc ego Pontificios nostrates, qui suam in Regem fidem tantopere deprædicant, unicum illud rogatos velim; An Regi suo faveant? si non; tum minimè faciunt quod viros bonos, subditosque facere est æquum: si verò faveant; tum sententiæ Judicis, quem illi supremum atque Infallibilem putant, apertè obnituntur; & iisdem, quibus nos, Diris fulminantur: Adeoque Ecclesiæ Romanæ Communionem amittunt; de quâ quidem illi, sed sine causâ, plurimùm gloriantur.

Sed ne illud *Anathema*, semel tantum denuntiatum, ad Protestantium ruinam parùm proficeret; ea † *Bulla* quotannis, uti diximus, recitari solet, quâ damnantur universi, cujuscunque Ordinis, Reformati. *Excommunicamus, & Anathematizamus*, inquit Pontifex, *ex parte Dei, & autoritate Petri, & Pauli, ac nostrâ, quosunque Hussitas, Wickliffistas, Lutheranos,*

* Vid. Constit.
34. Clem. Pa-
pæ 10. & Ale-
xand. 7. Const.
16. dat. Rom.
An. 1656.
In Bullar. tom.
4. p. 218.

† Bull. Rom.
Tom. 4. p. 528.
Constit. 34.
Clem. 10. An.
1671.

theranos, Zuinglianos, Calvinistas, Ugonottos, &c. eorumque receptatores, fautores, & defensores. Atque hinc iterum Romano-Catholicos serio secum meditari oportet, in quas ipsos angustias immoderata Pontificum ambitio, ac fastus adduxerit. Si enim, uti par est, Regem defenderint; tam hoc *Anathemate* feriuntur: si verò non defenderint; tum à fide, officioque suo discedunt; eaque negligunt, ad quæ quidem insolubili Dei, naturæque legis nexu tenebantur; ideoque, non sine magno suo merito, majoribus Diris excipiantur, cœlique gaudiis excidant necesse est. Jam autem hanc mihi quæstiunculam solvant; Deone potius, an Pontifici parendum esse censeant?

Sed nullus est Papalis arrogantiae modus. Postquam enim *Hæretici* Principes *excommunicati*, *depositi*, *omni*que *Regali dignitate in totum privati*, ejusque ne unquam Jura sua repetant, de cætero *incapaces* dicti sunt; aliud est quod rectè hinc consequi volunt. Eorum enim subditi ab omni tum *Fidelitatis* vinculo absolvi dicuntur. Decrevit hoc ^a *Honorius* tertius, *Gregorius* nonus ^b legibus adscripsit, & ^c *Gregorius* decimus tertius comprobavit. *Domino Excommunicato manente*,

^a Honor. 3.
Præpos. Archidiac. & H.
Can. Suession.
^b Cap. Gravem,
13. Extra. De
Pœnis.
In Bull. Corp.
Jur. Canon.
præfix.

subditi fidelitatem non debent. Illud in Titulo istius capitis ponitur, in quo de Comite quodam Excommunicato agitur. In ipso autem capite Pontifex, *Fideles*, inquit, *ipsius (quamdiu in Excommunicatione perstiterit) ab ejus Fidelitatis Jura-mento demuntietis penitus absolutos.* Hæc in ipsâ Lege; si verò *Glossam*. & Cardinalis de *Turrecremata* in eum locum Commentarios consulueris, ejusdem farinæ plura invenias. Vides quàm sint hæc periculosa serenissimo *Britanniarum* Regi, reliquisque Principibus Protestantibus, qui *Romæ* pro *Excommunicatis* habentur; quàmque diligenter ipsos à subditis, si quos habuerint, Pontificiis cavere oporteat: Cum ii Legibus suis, & à supremo, infallibilique, ut putant, Judice sic sint instituti, ut persuasissimum habeant nullam ipsis fidem, aut obsequium deberi.

Verùm ut minora sint hæc; est aliud longè gravius, & multo magis horrendum, quod *Excommunicatis* impendere arbitrantur. Ea enim, quæ diximus, mala, quæ ad Potestatem, bona, vitamque ipsam attinent, quamvis sint maxima, temporaria tamen sunt. Aiunt verò alium esse præterea horum *Anathematum* effectum; extremasque inde animarum misérias

miserias derivari. *Hæreticos* enim Excommunicatos, atque ita de vitâ migrantes, ad æternos haud dubiò cruciatus proficisci statuunt. Et nobilis certè *Canonista* nostras, qui vigente hic Papismo floruit, *Excommunicatus*, inquit, *est membrum Diaboli*: quod ut probet *Gratianus* ille, & leges quasdam *Canonicas* in medium affert. Et alius *Lindwodo* & *Gratiano* quidem posterior, at *Author* utroque longe major, *Gregorius*, inquit, *septimus Henricum quartum non modo deponi, sed etiam excommunicari, & in æterno examine damnari decrevit*. Atque hic ipsius *Gregorii* ^a epistolas citat; qui quid ipse judicaret, quæque esset *Decreti* sui sententia omnium profectò optimè intellexit. Si igitur Pontificem, Cardinalémque sequi velimus, Excommunicatio est Papale *Decretum*, & sententia Judicialis quâ homines ad æterna supplicia damnantur. Unde facilè explicari possunt tituli, qui hujusmodi Bullis præfigi solent; quales sunt isti, *Damnatio & Excommunicatio Henrici octavi* quam *Paulus* tertius; *Damnatio, & Excommunicatio Elizabethæ*, quam postea *Pius* quintus emisit. Videtur enim ex iis quæ modò adduximus, non solum temporariam hic aliquam, sed æternam animæ, corporis-

^a Lindewood in Gloss. ad c. *Seculi Principes*. Verbo *Reconciliationis*. De *Immunit. Eccl.*

^b Gratian. *Can. Omnis Christianus* 32. *Caus. 11. Quæst.*

^c Baron. *Annal. Tom. 8.* ad An. *Christ. 593.* num. 86.

^d Greg. 7. l. 4. *Epist. 2. & 23. & lib. 8. Epist.*

^{21.}

^e Bull. Rom. *Paul. 3. Const. 7. p. 704. Tom. 1. in Magn. Bull. Rom. Lagdun. 1655.*
^f *Constit. Pii 5. 101. Ibid. Tom. 2 p. 303.*

que *Damnationem* intelligi debere :
 quam quidem illi, omni simul pietate, &
 charitate depositâ, omnibus *Anathemate*
 percussis denunciari, & infligi posse spe-
 rant. Atque hinc clarissimè consequi-
 tur, Protestantes universos, Reges, sub-
 ditosque, Papali autoritate *excommu-
 nicatos*, Inferorum pœnis obnoxios ha-
 beri; & si, ut fieri oportet, non acceptâ
 abi is Absolutione vitâ functi fuerint, ad
 æterna supplicia transire; si quidem
Romanenses hosce Theologos sequi velis,
 qui neque fraternam charitatem, neque
 Religionis Christianæ candorem flocci
 faciunt. Hæc à me dicta sunt, non quod
 Bullas istas atque *Anathemata* eam vim
 habere suspicer, ut tantum iis, qui dicun-
 tur, *Hereticis* periculum afferre possint:
 Ea enim novi Ignes esse fatuos, & inania
 tantum crepitacula, quæ neque nunc ani-
 mabus nocere, neque earum salutem in
 posterum impedire valeant. Nihilomi-
 nus tamen cum ea rectè, & sine omni
 Conscientiæ labe fieri posse dicuntur;
 certum est subditos hinc ad seditiones,
 Principumque contemptum, cædémque,
 ac scelestissima quæque incitari. Si enim
 Pontificem Principes quoscunque Regali
 dignitate privandi potestatem habere,
 suumque etiam privasse crediderint;
 séque

ſéque adeo omni fidelitatis vinculo liberatos putaverint; *Excommunicatúmque Diaboli membrum* eſſe, atque certiffimè *Damnatum* iri, neque eſſe *Homicidam*, ſi quis ipſum interfecerit: ſi qui fortè hæc opinionum portenta admiferint (quod facere oportet omnes qui Pontifici obediunt; quique ipſum, aut *Romanam Eccleſiam Infallibilem* putant) ii certè ſummam inde Principis ſui juffa proculcandi, arma contrà ferendi, atque, ſi tanti ſcleris perpetrandi occaſio data fuerit, ipſum etiam trucidandi audaciam facilè arripiant: Cum Pontifex, legésque ab ipſis receptæ, Conciliáque Generalia eum Deo, hominibúſque inviſiffimum eſſe declaraverint. Quódque majores iis animos facere poſſit, ſi ipſos de Principe tollendo cogitantes occidi contigerit, ſuis tum *Martyres* erunt, & eorum nomina *Calendario* rubentibus literis inſcribentur. Quem quidem honorem *Campiano*, *Garnetto*, aliíſque Proditoribus habitum eſſe novimus. Eam iis gloriam tantum abeſt ut invideam, ut, cum multis optimorum hominum millibus, lætarer etiam; ſi illos, qui noſtro nunc exitio imminent, pro ſuis in Regem, Rémque publicam meritis, eodem *Martyrii* genere coronatos viderem. Sic enim

enim magno demum metu liberati essemus, quem ea nobis justissimum incutiunt, quæ nuper in clementissimi Regis, Regniq[ue], Ecclesiæque hujus salutem machinati sunt perditissimi Sicarii; atque uti credere par est, dum illi vitam, virisque habebunt, nunquam desinent machinari: Quod Deus omen avertat.

Sunt hæc notissima Ecclesiæ *Romane* Dogmata, usu recepta, summæque apud ipsos autoritate, firmata; quibus quidem si crederetur tantum, maximum exinde periculum immineret; si verò ex eorum præscripto agerent etiam homines, certissimam omnibus, præcipuè autem *Hereticis*, quos vocant, Regibus, populisque ruinam, ac interitum afferrent. Et Pontificiorum factio, maximè *Jesuitæ*, ex quo * primum ea societas malo omine instituta est, *Ecclesiasticæque* omnes, tum *Seculares*, tum *Regulares*, quique ipsis favebant, hisce principiis per aliquot secula obsequuti sunt. Et quas illi strages ediderint, quos Reges deposuerint, quas Tragœdias excitaverint, quam miseris modis hac Fide, atque his moribus omnia perturbaverint, nostræ atque exterarum gentium historiæ clarissimè testantur.

Atque

* Jesuit.Ord.
Instic. ut à
Paul.3. Ann.
1540. Vid.
Bull. Rom.
Lugd. Tom.1.
p.738.

Atque hîc ego deplorandas *Waldensum* lanienas prætereo; quos quidem illi, hisce dogmatibus instructi, armatâ manu, ferro, flammisque, & *Inquisitionum* cruciatibus persecuti sunt; & infinita propè eorum millia, ut vel ex Pontificiorum scriptis constare potest, crudelissimè sæpè Causâ indictâ, & inauditâ occiderunt; idque in *Galliâ* maximè; nè quid dicam quid in aliis orbis regionibus factum fuerit.

^a Vid. Mar. Paris. Ann. 1100. & Hist. Walden. Director. Inquisit. Ni. Eyméric. Hist. Inquisit. Armachan. de Stat. & Success. Eccles.

Tecum autem perpendas velim barbarum planè atque horrendum facinus; stragem illam dico quæ in *Galliâ* facta est Anno millesimo quingentesimo septuagesimo secundo; cum Protestantes innocui, ^b ad triginta, aut quadraginta hominum millia, partim *Parisiis*, partim alibi, à Pontificiis, eadem hæc principia sequentibus, sævissimè, & inopinatò interfecti sunt. Neque ea rabies ab Ecclesiâ *Romanâ* publicè damnata est; neque isti Carnifices iis, quibus digni erant, suppliciis affecti; verùm cùm *Romæ*, quid acciderit, nuntiatum esset, ut in re bene, fortitèrque gestâ fieri solet, ^c supplicationes Deo immortalì decretæ sunt; Quasi ipse, quod horreo dicere, sceleris author & consors fuisset. Neque *Romæ* solùm, sed aliàs quoq; illius cladis fa-

^b Abregé Chronol. & par le Sieur de Mezeray. Paris. 1667. Tom. 3. p. 1082, 1086. Ann. 1572.

^c Thuan. Hist. lib. 53. Ann. 1572. p. 837. Edit. 1620. Fam. Strad. de Bell. Belg. l. 7. p. 373. Edit. Rom. 1648.

ma Pontificiis plurimum lætitiæ attulit: Quæ res apertè indicat eos ista probare, de quibus sibi suisque gratulari audeant.

* Vid. Speed.
Chron. in Eliz.
An. 1584. & ib.
p. 1263. num.
122.

Omitto libens seditiones, ac tumultus plurimos, quos homines scelestissimi iisdem principiis animati sub *Henrico octavo*, postquam ille Pontificis *Suprematum* abrogasset, ac deinde *Edvardo sexto* regnante excitarunt. Nemini verò ignotum esse opinor quoties illi in * *Elizabetham* conjuraverint; quamque sedulò enisi sint ut pientissimam Reginam aut veneno, aut sclopetorum ictibus, aut aliis, ipsis quidem usitatis, occidendi artibus de medio tollerent: Nonnunquam & subditos ad rebellandum concitabant, exercitus conscribebant, ut ipsam, Religionemque unà Reformatam extirparent; cum Pontifex impios hujusmodi conatus & benedicendo, &, quæ poterat, auxilia præstando adjuvaret. Atq; hæc omnia cum parum pro ipsorum voto succederent; *Pius* quintus, quâ erat liberalitate, hæc *Angliæ*, *Hiberniæque* regna *Philippo* secundo *Hispaniarum* Regi * dono dedit: Ille autem *Sidonium Invincibili*, sic enim vocabant, Classe, & Pontificiis Benedictionibus instructissimum, ad ea ipsius nomine occupanda misit; verum
ea

* Remonst.
Hibern. per
frat. R. Caron.
Part. 1. c. 3.
Sect. 4.

ea classis non Reginae navibus, quæ per-paucæ quidem, & contemnendæ molis erant; sed cælo nobis favente, non sine divinæ Providentiæ miraculo, procellis, & tempestatibus tota ferè demersa est. Quod tunc adeò clarum erat ut *Sidonium* blasphemantem dejerâsse ferant; *Vereri se ne Jesus Christus ad Lutheranos transisset.* *Philippus* autem accepto tantæ cladis nuntio, omnia, uti æquum erat, summi Numinis Providentiæ tribuebat; graviûsque multo ac prudentius, *Hanc*, inquiebat, *Classem comparabam, non ut adversus Deum, sed ut cum hominibus bellum gererem.*

Reginâ tandem mortuâ, non simul cum ipsâ extinctæ sunt Conjuraciones Pontificiæ: non quiescebat Papistica factionis odium; eadem illos impietas agitabat; easdem, quas olim, nobis struebant insidias. Sciebant quidem *Angliæ* Coronam *Jacobo* Reformatæ Religionis Regi hæreditario Jure obvenisse; neque eo tamen minus hunc illi quibus poterant artibus & commentis, hujus Regni possessione arcere conabantur. Quod ut fieret, *Parsonius Jesuita* librum quendam conscripsit, in quo ostendere voluit, *Jacobum* nihil omninò Juris habuisse ad *Angliæ* Coronam. At. erat illud mendacium

dacium ita luculentum, ut is ipse se falsissima scribere non ignoraret : Quicquid enim Juris aut à *Saxonis*, aut *Normannicis*, aut *Eboracensibus*, aut *Lancastrensis* majoribus derivari potuit ; illud totum sine controversiâ ad unum *Jacobum* devenerat. Cum verò hisce Naniis non ita multum proficerent ; cùmque illud, quod inceptabant, opus cum ratione rectâ, & Religione pariter pugnet ; aliud illi horrendum magis excogitant, & ad exitum perducere statuunt ; quale antehac nec Paganorum immanitas, nec infernales Furie unquam perfecterant. Conjuracionem * *Nitro-sulphuream* malis avibus aggrediuntur ; non quotidianum, aut prioribus seculis notum facinus, quale erat illud cum Reges ferro, aut veneno tollerent ; sed teterrimum, & ante eum diem inauditum, & *Romanensi*, ac *Jesuiticâ* audaciâ dignum scelus. Senatum omnem in aerem sublevatum uno tormentarii pulveris ictu discerpere ; Regem, Proceres, & Cameræ inferioris selectissimos viros, totumque adeò Regnum, in ejus qui dicuntur, *Repræsentativis* trucidare festinant ; idque puncto temporis, cum illi ingens, quod imminebat, periculum nec suspicari, nedum prævidere poterant.

Quan-

* Vid. A&.
Parl. 3 Jacob.
C. 155.

Quamquam autem esset hoc, ut supra quàm cogitari potest impium, ita occultissimum, atque in terram defossum nefas, & ad quod tegendum nefarii Parricidæ sese Sacramento obligaverant; nullis tamen artibus summi numinis providentia eluditur; neque quicquam est quod Divinæ Omniscientiæ conspectum fugiat. Vidit Deus, &, pro infinitâ suâ Clementiâ, scelestissimam Conjurationem patefecit, populûmque suum præsentissimâ cæde, ac ruinâ liberavit. Quod Pontificios, qui ista approbant, æterno, rubore suffunderet, nisi planè omnis iis pudor periisset.

Postquam *Jacobus* terrenum relinquens, ad pacatius regnum transierat, ubi nullæ amplius Pontificiorum fraudes metuendæ essent, quóque isti neutiquam pervenient, nisi eo serió, ac tempestivè suorum scelerum poenituerit; nondum sopita sunt perditorum hominum consilia; eadem illi incepta persequuntur, & non minùs industriè sub *Carolo* primo, quam antea sub *Jacobo* fecerant, Ecclesiæ hujus, cultûsque reformati casum, ac interitum moliantur. Atque res eo tandem perducta est, ut, quoniam alia nequicquam tentaverant, Regem atque Archiepiscopum *Cantuariensem* de medio
toll

tolli curarent. Sic enim rebus suis optimè consultum fore putabant, eamque Religionem reduci posse, quam illi solam Catholicam, & Christianam vocant; esse autem nemo facile crediderit: Namque ut *Turcismus*, & foedissimi *Mahometis*, aut etiam Pontificiorum errores homicidiis, & miserandâ mortalium strage adstrui possint; at tantis sceleribus nunquam propagabitur Pietas verè Christiana. Eam verò, quam dixi Conjuratorem vir quidam * nobilis ad † Legatum, qui tum in *Hollandiâ* erat, *Anglicanum* detulit; qui Archiepiscopum de cogitato scelere certior fecit; ille verò Regi rem omnem aperuit. Et literæ quidem Archetypæ, in quibus ista explicantur, post Archiepiscopi mortem, in illius Bibliothecâ repertæ; posteaque typis excusæ in manus hominum venerunt. Cœperunt interea omnia apud nos bellis civilibus ardescere; & Pontificii hisce, quorum sapiùs memini, principiis, & Papali gratiâ animati omnium primi arma arripiunt; atque in *Hiberniâ* supra centum Protestantium millia turpissimè occidunt; nullâ re laceßiti, nisi quod illis, ut *Causæ Catholicæ*, quam dicunt, suppetias ferant, non solum honestum, sed & magni instar meriti sit *Hæreticos* trucidare.

* Andreas ab Habernfield.

† Guliel. Boswel Eq. Aur. Legat. Hagæ-Com.

dare. Ea cædes *Anglis* omnibus, *Hibernisque* notissima est. Postea autem cùm eadem rebellandi rabies latius serperet, quam quidem Anglicani perduelles palàm, Pontificii verò occultè fovebant; cùmque demum Rex optimus ab hostibus captus, & in carcerem coniectus, securi feriendus servaretur, (námq; Principum carceres à vitæ metâ haud multum abesse dicunt) tum quidem Papistæ conjurati quoddam sacerdotum, ac *Jesuitarum* conciliabulum *Londini* habuerunt; illi alios *Lutetiæ Parisiorum* confidentes rerum suarum statum edocebant; ii omnia *Romæ* nuntiari curabant; atque inde quidam cum mandatis, monitisque quid consilii capiendum foret, *Parisiensibus* iterum salutatis, *Londinum* denuò veniebant. Ad summam, Regem morte mulctari *Catholicæ causæ* interesse decernunt; ideóque à Conciliabulo *Londinensi* in eam sententiam itum est.

Hæc * vir venerabilis doctúsque scriptis * Pet. Molin. in
editis divulgavit; cuique adeò comper- Respons. ad
ta sunt ista, ut se ea, si quis postulaverit, Phila. Anglic.
pluribus ostensurum polliceatur: Neq;
hactenus, quantum audio, repertus est
quisquam, neque unquam repertum iri
puto, qui illud postulaverit. Non levi
enim ratione inductus credo, posse ipsum

sanguinarias horum hominum Conjuraciones, eaque quæ dixerat omnia certissimis indiciis demonstrare.

Ex iis quæ jam dicta sunt satis constare arbitror, seditiosa Pontificiorum dogmata, & facta etiam, post Religionem reformatam, Principibus, eorûmque subditis protestantibus semper periculosa admodum fuisse: Quæque extremam utrisque perniciem attulissent; si modo perfecissent isti, quæ diu ante cogitata, summâ impietate, nec minore studio dies, noctesque agitabant. Imò verò, quod hîc non attigeram, cum universa Anglorum natio Romanæ Ecclesiæ communionem uteretur; simulatque tamen Henricus octavus, Senatûsque, & Synodus (Romano-Catholici omnes, & à Protestantium fide alienissimi) eum, quem

^a Stat. 24 H.8.
12. & 25 H.8.
cap. 19, 20, 21.

^b Damnatio & Excommunicatio H. 8. ejusque fautorum, & complicum, &c. Bull. Rom. Lugd. 1655. Tom. 1. p. 704.
^c Dict. Bull. Sect. 4.
^d Ib. Sect. 7.

Papa sibi sumpserat, *Suprematum* lege latâ abstulissent; ut scias Pontifices hisce principiis congruenter agere, *Paulus* tertius Regem, fidelisque ipsius subditos ^b *Excommunicat*, *damnatque*: Et ^c *Requirimus*, inquit, *quatenus Henricus Rex Leges* [de Suprematu] *prædictas revocet, casset, annulet.* Et post: ^d *Stricte præcipiendo mandamus, quatenus Henricus Rex per se, vel procuratorem infra nonaginta dies, fautores verò, & ei adharen-*

tes (hoc est, optimi quique subditorum, præsertim è Senatu, Synodóque qui erant) *infra Sexaginta dies compareant coram nobis.* Si verò illi non comparerent, tum sententiam firmat; & ^a *Henricum*, inquit, *Regem privationis Regni, & Dominiorum pœnas incurrisse declaramus.* — Et ^b *si interim* [non accepta ^b *Ibid.* Absolutione] *ab humanis decedunt* [uti pòst iis accidit] *Ecclesiasticâ debere carere sepulturâ, anthoritate & potestatis plenitudine decernimus, eosque Anathematis, Maledictionis, & Damnationis æternæ mucrone percutimus.* — ^c *Henrici Dominia,* ^c *Ibid. Sect. 8:* *Civitates, &c. Interdicto supponimus.* — ^a *Nequeant Missæ, aut alia divina officia celebrari.* — ^c *Omnes Henrici Regis ex* ^c *Ibid. Sect. 9.* *Anna, ac singulorum ejus adherentium filios, natos & nascituros aliósque descendentes (nemine excepto) honoribus, dignitatibus, bonis mobilibus & immobilibus, &c. privatos, & ad illa, aut alia obtinenda inhabiles esse declaramus, ac anthoritate, scientia, ac plenitudine similibus inhabilitamus.* — ^e *Omnes sub Excommu-* ^e *Ibid. Sect. 12* *nicationis, ac aliis pœnis monemus, ut præfatos maledictos, ac privatos, evitent, & quantum in iis est, ab aliis evitari faciant: nec cùm præfati Regis Dominiorum, Civitatum, &c. Subditis aut incolis emendo,*

vendendo, &c. quamcunque mercaturam, commercium, aut communionem habeant,

^a Ibid. Sect. 15. — ^a Omnes Christianos Principes (etiam Imperiali aut Regali dignitate fulgentes) per viscera misericordiæ Dei nostri (cujus causa agitur) hortamur, & in Domino requirimus — sub excommunicationis pœnâ mandantes ne Henrico, ejusque complicibus, &c.

^b Ibid.

^b Juramenta, confæderationes, obligationes quæ Henricum juvare possunt, irritas, cassas, & inanes decernimus. —

^c Ibid. Sect. 16, 17.

Principes & quoscunque alios militantes, per mare, vel terras, requirimus, mandantes quatenus Henricum Regem, & ei adhaerentes (dum contra sanctam sedem in Rebellionem permanserint) armis insurgant, eosque persequantur, & ad obedientiam dictæ sedis redire cogant, eorûmque bona, navigia, animalia, &c. ubilibet (etiam extra territorium Henrici Regis) consistentia capiant: & sic capta in proprios usus convertendi auctoritatem concedimus, illaque omnia ad capientes plenarie pertinere, & personas, vel ex regno dicto originem trahentes, vel in eo habitantes, mandatis nostris non obtemperantes, ubicunque eos capi contigerit, capientium servos fieri decernentes. Ea quidem in hâc Bullâ perscripta sunt; quæ neque naturæ Lex, neque

neque sacra Scriptura, neque recta Ratio, neque Religio Christiana fieri pateretur. Venit in mundum hominum Salvator, Pacis Princeps, non ut perderet, sed ut perditam servaret: non ut Reges, Imperatorésque deponeret; non ut subditos Fidelitatis vinculo liberaret; non ut insanam plebeculam in Magistratus armaret; non denique, uti ipsius qui dicitur *Vicarius*, ut peccatorum veniam, cœlestis gloriæ *augmentum* sceleratis hominibus promitteret, quòd in principes insurgerent, quòd fratres interficerent, quòd concives suos Christianos propter suspectæ *Heresios* crimen jugularent. Minimè verò: Erat ille *Pastor bonus qui animam posuit pro ovibus suis*; cùmque illæ ab ovili fortè aberrarent, non ille Molossos, Lupósque mercede conductos in eas immisit, qui dente, unguibúsque dilaniarent Gregem; sed eas ipse profectus, summa animi moderatione, & incredibili in aberrantes misericordia perquirebat, inventásque humeris ipse suis imponebat, & singulari lenitate, curáque ad ovile iterum suum deportabat. Legimus quidem Christum Dominum *Petro* mandasse ut * *Oves, Ag-* * Joh. 21. 15,
nósque suos pasceret: At non legimus ip- 16.
 sum, cujus *Regnum non erat ex hoc Mun-*

do, aut *Petro* aut *Vicario** suo illud unquam in mandatis dedisse, ut milites conscriberet, miscellâsque Oviculas indictâ causâ occideret. Scio autem esse quosdam, qui ex decantato illo *Pasce Oves*, neque ad Logicorum, neque Theologorum præcepta satis appositè, conficere volunt, Pontificem *Hereticos* occidendi potestatem habere. Ut Monachus ille apud *Erasmum*, qui cum ingenti *Causæ Catholicæ* Zelo, & majori ignorantia laboraret hoc inde probare voluit, quòd Apostolus diceret * *Hæreticum Devita*; hoc est, inquit ille Græcè, Latinèque pariter doctus, *De Vitâ tolle*. Sed nos è diverticulo redeamus in viam.

* Tit. 3. 10.

Ex iis quæ jam dicta sunt certissimum esse arbitror, Pontificem, Pontificiòsque adversus Principum nostrorum salutem, Religionemque reformatam conspirasse, ex quo primùm *Henricus* octavus eum sibi *Suprematum* vendicaverat, qui antea quidem ei omni Jure debebatur; saltem usque dum Serenissimus *Carolus* secundus à diuturno exilio rediret ad suos. Cum verò ille summo divinæ providentiæ miraculo paternis, avitisque regnis potiretur, maximo hujus populi beneficio altissima Pax secuta est, quæque pacem comitari solent omnia. Ecclesiæ Reique

Reique publicæ Regimen, quod nuperâ Rebellionē, (quæ ex *Jesuitarum* fraude initium, virēsque sumebat) concussum, prostratūque erat, in integrum restituitur: Jura, libertatesque subditorum novis legibus firmantur: Delictorum quorumcunque, quæ flagrante bello admissa sunt, impunitas conceditur. Neque Pontificii minorem quam reliqui fructum ex communis patriæ felicitate capiebant. Non tantum igitur fidei obsequiūque, sed gratitudinis etiam vinculo obstricti tenebantur, pro amplissimis beneficiis, quæ iis optimi Principis clementia indulserat. Credebant itaque nonnulli & sperabant fore, ut nefarios tandem conatus, & pristinos animos deponerent, debitamque Regi fidem aliquando præstarent; quod illi quoque de se publicè voce, scriptisque jactitabant. At ea spes inanis erat; etenim illi, nullâ neque officii sui, neque grati animi conscientiam victi, etiam post exoptatissimum Regis reditum, in Clementissimi Principis caput, Religionemque, quam colimus, reformatam, & Ecclesiæ, Regni que hujus pacem eadem, quâ olim, audaciâ ac impietate conjurarunt. Quod ex iis nunc clarissimum est, quæ sceleratissimè moliebantur; quæque nobis nuper maximo

Dei beneficio comperta sunt. Ut rei summam teneas, neque me severiorem putes, si horum hominum incepta sceleratissima dixerò, duobus ego te testimoniis, omni fide dignissimis convincam.

* Proclamat.
dar. Octob. 30.
1678.

Serenissimus Rex, in * Decreto quidem suo quo Pontificiis edixit ne decimo propius lapide ad urbem accederent, vocat hanc *sanguinariam, & proditoriam Papisticorum Recusantium conjurationem, in sacram suæ Majestatis personam, & Regimen, & Protestantium Religionem.*

Inferioris Camerae Senatores in scito quodam, quod Proceres etiam comprobant, † Sciscimus, inquit, *Cameram hanc ita sentire, fuisse, & etiamnum esse Damnablem & Infernalem conjurationem excogitatam, & attentatam à Pontificiis Recusantibus, de Rege trucidando, occidendoque, de Regimine hoc subvertendo, deque extirpanda, subvertendaque Protestantium Religione.*

Puto te ex ante dictis intelligere, qualia fuerint Romano-Catholicorum principia, factaque, & qualia etiam nunc sint, qualiaque semper sint futura, dum Papa supererit hominumque factio quæ non tantum ista sentire, sed & agere audeat; & quàm periculosa sint ea Principia, & perniciofa etiam Principibus universis

versis, præcipuè verò Protestantibus, omnibûsque quos illi *Hereticos* sive re-
ctè, sive secus vocaverint. Principia au-
tem, quorum hætenus memini, hæc ferè
sunt.

Pontificem esse *Supremum* totius orbis
Monarcham, etiam in *Temporalibus*; sal-
tem *indirectè*, & in ordine ad *spiritualia*;
quod quidem affirmare solent qui mode-
ratissimè loquuntur. Ea verò distin-
ctiuncula nihil neque solatii, neque tu-
telæ Principibus affert. Si enim Ponti-
fex immensam hanc potentiam habuerit,
sive *directè* sive *indirectè*, perinde est;
habeat modó. Et si Principem deposi-
tum occidi contigerit, an hoc vel illo hu-
jus distinctionis mucrone, parùm refert;
ille certè interficitur. Ut si quem gla-
dio peremeris; non eum ideò minus
peremptum dices, sive tu illum cæsum,
sive punctim petiveris.

Aiunt etiam Pontificem potestatem
habere Reges: *Excommunicandi, anathe-*
matizandi, damnandi, deponendi, omniq;
regali dignitate & autoritate *privandi*,
subditosque ab omni fidelitatis vinculo
absolvendi, tum eo quod naturâ, tum eo
quod Jurejurando contrahitur.

• Vid. Concil.
Constant. Sess.
37. in sentent.
contra Bene-
dict. 13. & Sess.
39. in Provif.
adver. Schism.
futur.

Subditos adversus Principes armari
posse, si modo *depositi* fuerint à Pontifice;
qui

qui secundum *Jesuitas* & *Canonistas* *super-*
premus est omnium *Judex*, atque *Infalli-*
bilis etiam in *rebus facti*, & *fidei*.

Si arma adversus Regem depositum
 sumperint subditi, non esse illud *Rebel-*
lionis crimen; quoniam, ut ipsis placet,
 depositus Rex esse desinit.

Non peccare si in Bello Regem occi-
 derint; neque esse illud *Homicidium*, sed
 opus *meritorium*, quod vocant, cuique
 Pontifex *Plenariam Indulgentiam*, pecca-
 torum omnium veniam, & salutis æternæ
 pollicetur *augmentum*.

Imò verò, ne ad tam præclara facino-
 ra paulò segniores fierent; ad summa
 scelera perpetranda summis, quæ in ho-
 minem Christianum cadere possunt, præ-
 miis invitantur. Patriæ Principumque
 proditores suorum suffragiis *Martyres*
 fiunt; quique Perduellionis damnati ju-
 stissimo suspendio vitam finierunt, de
 patibulo rectâ, ut isti somniant, in Beato-
 rum sedes devolant. Sic enim, ut supra
 ostendi, qui in Conjuratone *Nitro-sul-*
phureâ deprehensi, extremo supplicio af-
 fecti sunt, eorum nomina in *Jesuitarum*
Martyrologiis inscribuntur. Quàm verò
 sint hæc principia periculosa Principibus,
 præsertim Protestantibus, cùm tantas
 peccandi illecebras adjunctas habeant,

vel

vel tu, vel quivis certè facillè judicaverit.

Quamvis autem sit ingens illud quod hinc imminet periculum, est tamen aliud majus: Etenim ea est Romanensium sententia, ut putent, Reges Imperatorésque *Hæreticos* non tantùm à Pontifice, verùm quod amplius est, à populo etiam deponi posse; imò populum ad illos deponendos Legum, & Conscientiæ nexu obligari. Et eorum Scriptores celeberrimi, in libris *superiorum permisso* excusis, apertè profitentur ista *Romano-Catholicis* omnibus probari. Illud certè novi, hæc nondum esse publico istius Ecclesiæ judicio damnata; ideóque probari admodum est credibile: *Qui enim non prohibet peccare, cum potest, jubet.*

Ne quis eâ de re dubitare possit testimonia nonnulla ex probatissimis ipsorum authoribus hîc apponam. Eorum quidam, *Est igitur, inquit, certissima, & indubitata hæc communis doctorum omnium Catholicorum sententia, de subditorum obligatione, ad Principes Hæreticos repellendos, si fidei Catholicæ injuriosi sunt.*—

Principes jam inauguratos ac consecratos, regnisque potitos deturbare possunt legitime subditi (imò debent & tenentur facere, si vires suppetunt) &c.— *Certè non tan-*

^a Philopat. in
respons. ad
Eliz. edict.
Sect. 2. num.
160.

^b Ib. num. 161.

^c Ib. num. 162

tum

tum licet, ut jam dixi, sed summâ etiam juris divini necessitate, ac præcepto, imò conscientia vinculo arctissimo, & extremo animarum suarum periculo ac discrimine Christianis omnibus hoc ipsum incumbit, si præstare rem possunt. Et Robertus Bellarminus Cardinalis, magnus controversiarum Magister, & summæ apud suos auctoritatis, eadem ferè habet; de Hereticis enim principibus locutus, Omnium, inquit, [Romano-Catholicorum] consensu possunt, ac debent privari suo Dominio. Et alias in libro quodam quem ^aprobarunt Jesuitæ, & librorum ^bCensor magnopere laudavit, Pontificis, ^cpopulique potestatem Principum auctoritate majorem esse docet: Et ^dRegem, inquit, (si Tyrannus declaretur à Papâ, vel Populo) quilibet etiam privatus potest justè perimere: Et ^eTyrannus est, inquit, qui sacra patria pessundat: Sacra patria, Pontificia, opinor, dicere voluit. Omnes itaque Principes Protestantes iis Tyranni quidem erunt: Clarum igitur est hæc Pontificiorum principia & periculosa, & perniciofa ipsis esse, quos illi Hereticos Tyrannosque existimant, & si populus idem declaraverit, poterunt à quolibet etiam privato jugulari.

Non ignoro esse quosdam Pontificios qui

^a Marcian. de Rep. & Reg. institut. Mogunt. 1605.

^b Vid. Censur. auctorit. Reg. fut. Marian. lib. præfix.

^c Cap. 6. p. 68.

^d Ibid. p. 59. 60.

^e Ibid.

qui vehementer negant, Ecclesiam Romanam ea, de quibus disputamus, dogmata probare; atque illud Concilii

Constantiensis decretum citant, in quo, ^a Concil. Constant. Sess. 15. *Sancta Synodus — declarat, decernit & definit hujusmodi Doctrinam erroneam esse in fide, & in moribus, ipsamque tanquam hæreticam, scandalosam, &c. — reprobat & condemnat.*

Hic ego primùm Propositionem ipsam, deinde quid responderi debeat, adscribam. Propositio à Concilio damnata, hæc est, *Quilibet Tyrannus potest ac debet licitè ac meritoriè occidi, per quemlibet Vassallum & subditum, etiam per insidias, vel blanditiæ, vel adulationes non obstante quocunque Juramento seu confederatione factis cum eo, non expectatâ sententiâ vel mandato Judicis cujuscunque.* Hunc quidem Articulum damnant Patres Constantienses in Concilio Generali: Illud enim fatentur fuisse ^b Concilium Generale approbatum, & à Gregorio Duodecimo verò Pontifice, confirmatum; quanquam non est cur sic sentiant; ut patet ex iis quæ habet ^c Salomon Gesnerus; quibus ^e Longus à Coriolano conatus est certè, at minimè satisfecit. Illa verò quæ ab iis damnatur propositio, tantâ sive arte, sive fraude Romano-Catholicâ perscribitur;

^b Longus à Coriol. in sum. Concil. p. 858.

^c Gesner. in Præfat. ad Epitom. Concil. ex addit. ad Chron. Ursper.

^d Longus à Coriol. p. 266.

tur; ut, quamvis Concilii sententia eo spectare videatur, nihil tamen omnino ad Regum, Principumque securitatem conducat.

Neque enim eam Pontificis potestatem damnant, quâ ille Reges excommunicat deponitque, subditosque à Juremento fidelitatis absolvit, eorumque Regna aliis donat. Illi tantum de *Tyrannis* non occidendis agunt; de Regibus legitimis quid fiat parum solliciti.

Neque *quemlibet Tyrannum posse*, sed *posse, & debere occidi* negant. Est autem ea Propositio quæ Logicis *Conjunctiva*, dicitur; & falsa erit, si alterutrum ejus membrum falsum esse contigerit. Ut si quis dixerit, *Omnis homo est Rationalis, & doctus*: Ille falsum diceret: licet enim *Omnis homo sit Rationalis*, non est tamen *Doctus*. Ideoque quamvis Romæ non negaverint, *Quemlibet Tyrannum occidi Posse*; at *Debere* etiam non ita facile concesserint. Ut enim *Tyrannus* fuerit, qui nullo jure sibi regnum sumptserat; sit tamen *Romano-Catholicus*, & rei, Religionisque Pontificiæ præfervidus defensor, aut qui ipsis legitimo Rege magis faveat; non eum *Occidi debere* contenderint. Atque eâ, opinor, de causâ factum est ut Pontifex, ipsiusque
 affeclâ,

asilectæ, qui *Carolus* primum optimo jure regnantem interfici voluerunt, *Cromwellum Tyrannum occidi debere* non putaverint: Neque illud unquam, quod sciam, attentarunt. Ille enim iis propitius erat, seque legum metu magis, quàm antea, solutos sentiebant; aut quàm sperare poterant, si Rex ab exilio ad Reip. clavum accederet. *Cromwello* rerum potiunte nullum neque *Fidelitatis*, neque *Suprematus* Juramentum, nulla *Liturgia*, neque *Preces* quæ dicuntur, *Communes* erant; sed lege tum latâ sancitum est, *Ne quis notaretur, quod sacris publicis non interesset*: Adeoque nulla tum ratio supererat, qua Pontificii aut detegi, aut declarari potuerunt. Quamobrem cautè admodum Patres *Constantienses* Propositionem hanc, ut *erroneam damnarunt*; *Quilibet Tyrannus potest ac Debet, &c.* cum interea *posse occidi* non negarent.

Cum dictum sit, *Quemlibet Tyrannum* — *licitè, & meritorie occidi*: eodem modo ab illis damnatur; *Cum Tyrannum occidere Licitum* esse possit, quamvis *Meritorium* non fuerit.

Cum aiunt *Tyrannum* non posse *Licite occidi per quemlibet Vassallum, & subditum*: Nihil hoc solatii, aut tutelæ Principibus affert. Si enim occisus fuerit
Rex,

Rex, nihil refert, an ab extraneo, an à domestico parricidâ. Quicquid igitur decreverit Concilium *Constantiense*, illi peregrinos ficarios ad Principes Protestantes tollendos conduxerint; sic *Lopezium* ad *Elizabethæ* infidiandum, & *Hispanum* quendam ad *Mauritium Nassaviuum* jugulandum miserunt. Aut, quod tentavit aliquando, & nisi Deum Adjutorem habuiffemus effecisset, Pontifex Regnandi jus ad nescio quem transferre poterit, & Classe in nos *Hispanicam* aut exterarum gentium exercitum, immittere, qui regnum occupet, Regemque unâ & populum promiscuâ cæde conficiat.

Cùm negat Concilium, *Tyrannum* posse occidi per quemlibet *Vassallum*, & *subditum*: cum ea verba, per *Vassallum* & *subditum*, in singulari numero ponantur; nihil obstat; si quis argutari velit, quominus plures, aut major subditorum pars *Tyrannum* interficere possit. Est enim certè illud Dogma impium, ac planè hæreticum; at *Romano-Catholicum* tamen; quodque à multis ipsorum Authoribus defenditur.

Denique tantùm abest ut ea hujus Concilii sententia illud, quod volunt, probet; Romanæ scilicet Ecclesiæ non videri

videri Reges deponi, atque occidi debere; ut contrarium hinc elici posse videatur. Cum enim illi *Tyrannorum* cædem damnant, quæ fiat *non expectatâ sententia*, aut *mandato Judicis*; clarissimum est ipsos opinari esse *Judicem* cujus *sententiam*, aut *mandatum expectare* oporteat. Ridiculum enim planè esset de *expectanda Judicis sententia* mentionem facere, si nullus esset *Judex*, cujus *sententia* expectari deberet. Nos quidem rectè credimus Reges, summósque Principes neque *Judicem* habere quenquam, neque habere posse; cum necesse sit *Judicem* esse *Judicando* superiorem; & perquam absurdum profectò videretur Principes Supremos dici, si quem ipsis superiorem habuerint. At *Romano-Catholici* Pontificem, atque etiam Populum Regibus superiorem esse, inque eos *sententiam* ferre, & *Tyrannidis* damnare posse contendunt. Atque ut subditi non possint Reges, quos illi *Tyrannos* vocant, absque *Judicis sententiâ*, aut *mandato* occidere, verùm eam *Expectare* teneantur; at si *Expectaverint*, & acceperint etiam, tum nihil hîc obstat quo minus eos *Licetè ac Meritorie* interficiant: *Exceptio enim firmat regulam in non exceptis*. Si quis igitur aut populi, aut

H

Pon-

* Marian. p.
59, 60.

Pontificis (quos * illi Regibus Judices dederunt) *sententiam*, aut *mandatum* habuerit, quo Regum aliquis *Tyrannus* *declaretur*; ea est horum hominum doctrina civilis, ut hoc privato cuicumque satis esse putent ad Regem illum Jure jugulandum. Unde manifestò sequitur *Carolus* primum Regum pientissimum à *quolibet* occidi potuisse, non institutâ ad hoc *Supremâ*, quæ dicebatur, *Justitiæ curiâ*, postquam ille *Tyrannus* à Senatu declaratus esset. Cùmque ipsis placeat Reges propter *Tyrannidem* aut *Heresim* deponi, & interfici posse; cumque omnis Rex *Hereticus* ab iis *Tyrannus* existimetur; sequetur inde Principem Protestan-tem, quem illi *Hereticum* putant, secundum hoc *Constantiensis* Concilii decretum, Jure occidi posse; si Pontifex ipsum occidi mandaverit. Aut si non mandaverit, sed in eum tantum sententiam dixerit, & *Bullâ* suâ *Hereticum*, aut *Hereticorum Fautorem Excommunicatum*, & *depositum* declaraverit, quivis eâ quasi Authoritate munitus ipsum occidere poterit. Postquam igitur *Pius* quintus *Elizabetham* excommunicaverat, hisce Pontificiorum placitis innocens planè fuisset, si quis subditorum optimam Reginam suâ manu peremisset. Jam verò uni-

universi generis humani iudicium esto, an hæc principia Regibus, certè Protestantibus, periculosa admodum, & perniciofa, cum eâ, quam Principibus debemus, obedientiâ stare possint. Novi profectò Reges, Senatorésque experientiâ edoctos, eâque, quæ hinc consequi certum est, mala prospicientes, publicis edictis sæpenumerò ostendisse, quid de iis fenserint, & quantopere ab hisce dogmatibus animis abhorruerint. Ego unum vel alterum hujus rei testimonium adjiciam.

Clementissimus Rex cum in * edicto quodam de intestinis hujus Regni motibus loqueretur; eos ait, *Præcipuè nasci ex subdolis Pontificiorum Recusantium conatibus, quorum numerus nuper, atque audacia creverat, quorumque inquieta semper, & turbida consilia Ecclesiæ, Reique publicæ ruinam minitantur.*

* Edict. dat.
Jan. 16. 1678.

Senatus frequens, cætera quidem Pontificius, Papalem arrogantiam, in Regnis, & hæreditatibus alienandis, notavit; & in hanc ferè sententiam damnavit. —

† *Papa contra inviolabiles concessionès Jurisdictionum à Deo immediate Imperatoribus, & Regibus factas, præsumpsit investire, quos ipsi visum est, ad inhereditandum in alienis Regnis & Dominiis: quod nos*

† Stat. 25 H. 3.
cap. 22.

subditi vestri Fideles Spirituales, & Temporales detestamur, & abhorremus. Ea scilicet ad se olim pertraxerant Pontifices; sed quæ, ut ipsi confitentur, Clerici tum pariter, Laicique execrati sunt. Atque nunc etiam Papa, quique ipsi student, tantum sibi sumunt, ut Serenissimum Britanniarum Regem interficere, ejusque Regna alienare decreverint; quod ex teterrimâ Conjuratone, non ita pridem patefactâ, clarissimè constat. Quæ sanè molimina, principiâque quæ homines ad ista incitant, periculosa ego, & si perfecta fuerint, quod spero nunquam fore, perniciofa quoque meritò appellaverim.

Sunt quidem ex Pontificiâ factione complures, qui hujus Conjuratoneis atrocitate perspectâ, ex animo, uti speramus, saltem videri volunt factum ipsum, tantique sceleris authores damnare; & hoc quicquid est flagitii in perpauculos tenebriones rejicere conantur. Negant verò præfidenter, nè quid gravius dicam, Ecclesiam Romanam ea vel probare, vel recipere principia, quæ hujusmodi Conjuratones promovere, aut Regum salutem, & potestatem labefactare possint. Alia igitur, præter ea quæ hætenus memoravi, eorum Dogmata hîc apponam, quæ

quæ Principum Juri derogare, Reique publicæ statum perturbare solent.

Ecclesia itaque Romana apertissimè decernit non licere Principibus secularibus quodcunque Fidelitatis Juramentum à Clericis exigere; Clericòsque tali se juramento obstringere vetat. — ^a *Nimis*

de Jure Divino quidam Laici usurpare conantur, cum viros Ecclesiasticos nihil temporale continentes, ad præstandum sibi Fidelitatis Juramentum compellunt. — ^b Concil. Lateran. magn. sub Innoc. 3. Can. 43. vid. Baro. Annal. tom. 10 ad an. 858. Sec 49. p. 155.

Sacri Authoritate Concilii prohibemus ne tales Clerici personis secularibus præstare cogantur hujusmodi Juramentum, &c. Sic statuit magnum illud Oecumenicumque Concilium sub Innocentio tertio; atque

ea *Gregorius* nonus in Jus ^c *Canonicum* ^d Cap. Nimi. 30. Extra. de Jurejurand. 4 Corp. Jur. Can. Paris. 1612, 1618. & Lugd. 1661,

inferi curavit; & supersunt adhuc in ^e emendatissimis, probatissimisque Juris illius editionibus. Si quid igitur valeant *Canones* isti, legesque ab ipsis receptæ, Princeps secularis Fidelitatis Juramentum à Clericis exigere non potest; Clericique tali se Juramento obstringere non debent: Et si fortè obstrinxerint; eodem Jure variis de causis Juramentum illud nullum esse, ipsòsque minimè obligare dicitur. ^f *Juramentum* enim, in-

quiunt, *contra utilitatem Ecclesiasticam præstitum non tenet.* ^g *Habentur hæc in* ^h Lem. ad Cap. Sicut. 27. Extra. de Jurejurand.

^a Dict. Cap.
Sicut. 27.

^b Cap. Petitio
31. Extra. de
Jurejur.

Legis cujusdam titulo ; & in ipsâ Lege ;
*Non Juramenta, sed perjuria potius sunt
dicenda, quæ contra utilitatem Ecclesiasti-
cam adtentantur.* Et alio loco, ^b Prin-
*ceps timens Conspirationes aliquas fieri con-
tra eum, Juramentum extorsit, quod contra
ipsum non essetis de cætero.* Qui hoc Ju-
ramentum præstiterant quærunt postea
an eo tenerentur ? Iis verò sic respon-
det *Honorius tertius: Interpretatione con-
gruâ declaramus vos Juramento hujusmodi
non teneri, quin pro Juribus, & honoribus
ipsius Ecclesiæ, ac etiam specialibus vestris
legitimè defendendis, contra ipsum Prin-
cipem stare, libere valeatis.* Jam autem
cum minimè dubium sit Pontificem esse
ipsis *solum, Supremumque* in causis Eccle-
siasticis Judicem ; si ipse *Fidelitatis, Su-
prematúsque,* quæ apud nos habentur,
Juramenta, Ecclesiæ *Juribus & Honori-
bus* quicquam derogare judicaverit,
quod certè faciet ; tum Pontificii se ne-
que his, neque aliis hujusmodi Juramen-
tis teneri putabunt ; neque hæc omnia
obstare quò minus Principibus obistere,
inque ipsos conjurare possint, si impiis
hisce conatibus Ecclesiam, *Causamque*
quam vocant, *Catholicam* juvari posse
speraverint. Est apud ipsos quædam
Juris Regula, rationi sanè admodum con-
sentanea ;

sentanea ; ^a *In omni Juramento debere intelligi Jus superioris exceptum* ; quod ipsi integrum servari oportet. Sic si *Fendatarius* Domino suo fidelitatem juraverit, quantuscunque fuerit iste Dominus, si quem tamen superiorem habuerit, ei juratum est *Salvo Jure Domini Principis* : Supremi enim Principis Jura nullo juramento imminui debent. Hæc ita generatim verissimè quidem dicuntur. Pontifex autem, assentientibus suis, se Regibus universis longè superiorem putat ; si igitur ille *Fidelitatis*, & *Suprematus* Juramenta Juribus suis contraria esse declaraverit, quod ipsum fecisse novimus, tum omnem ab iis obligandi vim tolli existimant. Aut ut ea ipsos obligare fateantur, credunt tamen Pontificem illum etiam nodum diffecare, & ^a *secundum plenitudinem potestatis, de jure posse supra jus dispensare*. De hoc quidem inter ^b *Canonistas* convenit, dicunt enim Pontificem omnes, *Ab omnibus juramentis & cujuscunque modi obligationibus, quibus illi se coacti violentia impiorum obligaverant absolvere* ; à voluntariis non ita facilè ; ^c *si tamen absolvat aliquem, tenet absolutio*. Neque hoc cuiquam mirum videri debet, si verum fuerit, quod *Glossarum* author *Johannes Semeca* nobis

^a Extra. de Jurejurand. cap. *Veniens*, 19.

^a Cap. *Propositus*. 4. Extra. de Concess. præbend. vid. Sportwood Hist. Scot. p. 308.

^b Vid. Gratian. Can. 1, 3, 4, 5. Caus. 15.

^c Quæst. 6. Gloss. Turrecrem.

^c Gloss. ad dist. Can. 2. verb. *Absolutus*.

^a Gloss. libid.

^b Edit. Paris.

1522.

^c Edit. Paris.

1612.

^d Not. ad Gloss.
ad dict. Can. 2.
verb. *Absolutus*.

narrat, Etenim, *• dico*, inquit, *quod contra Jus naturale potest dispensare, & contra Apostolum*. Quod ut facilius notaretur hæc verba, *Papa contra Apostolum dispensat*, ad marginem adjecta sunt, in antiquioribus Juris illius editionibus: Et in *• nuperis*, iisque *Gregorii* decimi tertii auctoritate firmatis, emendatis, & purgatis, impiam illam, ridiculamque *Glossam* non rejiciunt, sed notulâ quadam adscriptâ ita plenius explicant, & defendunt: *• Non est absurdum Papam dispensare contra Apostolum, quoad Jus positivum*. Ut igitur Pontificii se, quot Principi visum fuerit, juramentis obstrinxerint; poterit tamen Papa, cum ipsi placuerit, de omnibus *dispensare*, eosque omni penitus fidelitatis vinculo liberare. Atque hinc clarissimè sequitur, non posse *Romano-Catholicum*, qui eum hanc potestatem habere crediderit, Principi de suâ in ipsum fide satisfacere, millies licet se ei fidissimum fore dejeraverit; cum Pontifex, ut ipsi opinantur, quoties ei libitum erit, omnem hunc Juramentorum apparatus nullo negotio diffilare possit. Si verò hæc ad Juramentorum vim labefactandam non suffecerint, *Jesuitæ*, qui Pontifici *Janizariorum* quorundam loco sunt, novas nobis excogita-

girârunt argutias, quibus *equivocando*, *intentionem dirigendo*, *opinionēsque probabiles* sequendo, omnem Jurisjurandi Religionem, absque *Dispensationis* compendio, eludunt. Sunt ea profectò inimica planè hominum Societati commenta, atque ita nunc omnibus nota, ut mihi non sit necesse ostendere, quanta inde mala in humanum genus deriventur. Compertum præterea habeo ex Pontificiorum principiis, non esse * permissum *Papistis* in *Angliâ* degentibus *Fidelitatis* Juramentum Regi præstare; quales igitur futuri sint subditi facilè divinaveris. Quod enim facere licet, illud etiam, si opus fuerit, jurare licet te facturum. Si Principi parere licuerit, certè me ad ei parendum Jurejurando obstringere licebit. Omnes naturæ ipsius lege vera eloqui tenentur; licet itaque mihi in Judicio testimonium dicturo, imò omnium gentium consensu oportet, me Juramento obligare; ut & ipse ad veritatem enuntiandam fortius astringar, aliique iis quæ à me dicenda sunt, firmitus credant; neque enim usquam pro idoneo teste haberetur, qui à Judice rogatus jurare recusaret. Meritò igitur Principibus suspecti sunt homines isti; qui enim iis *Fidelitatis* Juramentum præstare abnuunt, non est credibile

* Parson. diss.
cuss. respons.
Barlo. Caron.
Remonstrat.
Hibern.

credibile ipsos injuratos fideles fore.

At est profectò aliquid ampliùs cur de Cleri Pontificii fide dubitare debeant; quoniam illi eam Principi suo Fidelitatem jurare non possunt, quam antea Pontifici jurati promiserant. Episcopus enim consecrandus Jurejurando hisce ver-

* Vid Pontif.
Rom. de Conf.
elect. in Episc.
p. 57. Edit.
Rom. 1611.

† Olim Regu-
las Sanctorum
Patrum, vid.
cap. Ego N. 4.
Extr. de Jure-
jur.

bis astringi solet. * *Ego N. ab hac horâ in antea, fidelis & obediens ero— Domino N. Papæ & suis Successoribus. Consilium quod mihi credituri sunt, ad eorum damnum nemini pandam. Papatum, & Regalia Sancti Petri adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem. Jura, honores, privilegia, & Authoritatem Papæ conservare, defendere & promovere curabo. Non ero in Consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra Papam— aliqua sinistra vel præjudicialia personarum, juris, & potestatis ejus machinentur; & si talia à quibuscunque tractari novero, impediam pro posse, & quanto citiùs potero significabo Domino Papæ— Mandata Apostolica totis viribus observabo, & faciam ab aliis observari. Hereticos & rebelles Domino Papæ persequar, & impug- nabo. Vocatus ad Synodum veniam, &c. Hæc & plura id genus alia in eâ Jurisju- randi formulâ reperiatis. Perspicuum est autem hoc esse quoddam Fidelitatis Ju- ramentum*

ramentum quo illi fidem suam Pontifici obligant. Jurant ergo, ut alia omittam, se Pontificis *Consilium*, qualecunque fuerit, *Nemini*, ne Regi quidem, aperturos; *Papatum Petrique Regalia contra omnem hominem*, etiam Regem, defensuros; *contra Papam præjudicialia à quibuscunque*, vel Regibus, *tractari si noverint impedituros*. Vides hinc omnimodam Pontifici Fidelitatem, sine exceptione, jurari; cum illud olim in Episcopi consecrandi Juramento adderetur; * *Salvâ fide Domino*

Regi; uti nos docuit celebris Juris nostri Consultus; quem circa Annum Domini Millesimum ducentesium quadragesium sextum floruisse accepimus. Et certum est uno vel altero ante ipsum seculo Episcopos nullo Jurejurando Pontifici obstrictos fuisse, sed tantum *Canonicam* ei obedientiam promisisse. Etenim in † antiquo *Ordine Romano* (quem fatentur omnes ab * *Arnoldo Constantiensi* Presbytero conscriptum fuisse, circa Annum Millesimum sexagesimum,) Metropolitanus consecrandum sic interrogat: *Visne Beato Petro, suæque Ecclesiæ, ejusque Vicario & Successoribus, Fidem & Subjectionem per omnia exhibere?* Respondet; *Volo*. Tum Fidem & Subjectionem ipsi etiam Metropolitano promittit; sed cum

* Henr. Braët.
de Leg. Angl.
l. 2. c. 35. Sect. 8

† Vid. Ordin.
Rom. veter. apud
Georg. Ferrar. de
Cathol. Eccles.
Divin. Offic.
Romæ, 1591.
p. 70, 71.

* Trithem. de
Scriptor. Poss.
Vin. Appar. in
Arnold. Constant.
Vof. de Symbol.
Cæn. Rom. Thesi. 2. p.
441.

cum hoc discrimine, quòd Pontifici, ut Patriarcharum primò, *Fidem & Obedientiam per Omnia* ; Metropolitano verò tantum *Fidem & subjectionem exhibere promittat* ; sed tum huic, tum illi promittit modò, non jurat. Verùm transliamus ista : Quocunque primùm tempore Juramentum istud ab Episcopis exigi cœptum est, constat certè in usu fuisse

* Gregor. fuit

Papa, A. D.

1226.

† An.Dom.

1220. Refert

Juram. ad

Greg. 7. qui

factus est Pa-

pa, 1073.

* Vid. Cap.

Evo N. 4. Extr.

de Jurejur.

† Lem. dist.

Cap. 4. Edit.

Lugd. 1661.

* Gregorii noni seculo, qui *Decretales Epistolas* consarcinatas † edidit ; in iis enim ponitur *Forma Juramenti secundum quam jurant Papæ Episcopi*, & brevior multò, & satis, at minùs tamen impia, quàm quæ hodiè usurpatur. Tum etiam, uti nunc, Papæ Fidelitatem jurabant, * *contra omnes homines* ; neque Regibus, neque Imperatoribus exceptis ; & † *Hodiè non tantum Episcopi, sed omnes recipientes dignitatem à Papa, sibi jurant*. Numquid verò fieri potest, ut homines, ad Pontifici obediendum Jurejurando obstricti, Principibus suis fideliter obtemperent ? Annon sunt ea regibus periculosa, & perniciofa ; quæque cum subditorum fide, Principumque salute, & Supremâ potestate stare non possunt ?

At novum iis ex iisdem Principiis exoritur periculum ; Ecclesiasticos enim omnes

omnes à tributis & vectigalibus Secularibus Principibus solvendis omnino eximunt; nisi prius Pontificem exoraverint, ut illud per ipsum fieri liceat. Hoc eorum ^a *Casuistæ* ^b *Jus Canonicum*, & *Canonistæ* constanter docent. ^c *Laici*, in-
quiunt, *collectas imponentes Clericis*, ---
sunt excommunicati cum suis fautoribus.
Atque iterum paulo plenius & explicati-
us; ^d *Clerici non debent necessitatibus seu*
utilitatibus civitatum seu aliorum locorum,
etiam ubi Laicorum non suppetunt faculta-
tes, subvenire, nisi prius Romanus Pontifex
consulatur. Hoc primò. *sententiæ & con-*
stitutiones editæ à Laicis collectantibus Ec-
clesiam, sunt ipso jure irritæ; nec ullo tem-
pore convalescunt. Hoc secundo. Rectores
excommunicati ob gravamina præmissa,
remanent excommunicati etiam post deposi-
tum officium, nihilominus excommunicati
sunt Successores, nisi satisfecerint intra
mensem. Hoc tertio. Hoc dicit ad majo-
rem declarationem, & pro novitiis. Hoc
est quod illi huic Canoni præmittere so-
lent, in ^e *emendatissimo*, uti aiunt, *Juris*
Canonici Corpore; dicunt etiam hunc
esse *Canonem Concilii* ^f *Generalis*, quod
ipsi igitur *Infallibile* putant, cuique om-
nes ubique gentium Christiani parere
teneantur. Si hæc itaque Pontificiorum

Lex

^a Vid. Filliuc.
Quæst. Moral.
Tract. 16. c.

11. p. 325.

^b Vid. cap. non
minus. 4. &

cap. *Adversus*
7. Extra. de
Immun. Ecc. 9

^c Panormit. ad
dist. c. 4. & 7.

^d Lem. dist.

cap. 4.

^e Lem. cap.

Adversus. 7.

Extra. De Im-
munit. Eccles.

^f Corp. Jur.
Can. Lugd.
1661.

^g Dist. cap. 7
Adversus. 7. in

Lem. Idem
Innocentius 3.
in Concil.
General. —

Lex aliquid ponderis habuerit; si fortè Anglorum Rex, Senatúsque omnis aut Laici quicunque in durissimis Rep. temporibus Clericos Lege latâ aliquantulum argenti in ærarium referre jussierint; nisi priùs hanc iis licentiam Pontifex concesserit, ea lex nulla diceretur; quique eam tulerunt, ipsorúmque *Successores* pro *Excommunicatis* haberentur, *nisi satisfecerint intra mensem*; * *cujuscunque illi conditionis, status, aut dignitatis* fuerint.

* Ira Urban. 5.
Constit. 1. edit.
1364. In Bullar. Rom. Tom. 1. p. 282.

Atque ut sciamus non esse hunc subiti furoris impetum, quo temere correptus est *Urbanus* quintus, aut Pontificum aliquis paulò iracundior, eadem ferè *Roma*, quotannis publicè repeti solent; eo ipso die, quo hominum Servator *Cœnam Domini* instituit, ut eo veluti Sacramento Christianos omnes vivâ fide sibi adjungeret, summâque inter se charitate, & benevolentia devinceret: Eo, inquam, die Pontifices maximam orbis Christiani partem omnibus diris devovent, non aliam ob causam, quàm quòd illi Evangelii veritatem defendere, immanémque ipsius fastum, & arrogantiam contundere studeant. In eâ verò *Bullâ*, inter alia, habentur hæc: *Excommunicamus omnes* † *qui collectas, tallias, præstantias, & alia onera personis Ecclesiasticis, & eorum, Ecclesiarum,*

† Verba Bull. Cœn. vid. Bull. Alexan. 7. seu Constit. ejus 16. in Bullar. Rom. Tom. 5. Dat. Id. Apr. 1656. & Bull. Clement. 10. dat. Rom. 7. Cal. Apr. 1671. Bullar. Tom. 5. Constit. Clem. 34. Sect. 18.

clesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque redditibus—absque Romani Pontificis expressâ licentiâ imponunt; aut sic imposita, etiam à volentibus, recipiunt.

Nec non qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare non verentur, cujuscunque sint præminentiae, dignitatis, &c. etiamsi Imperiali, Regali, &c. præfulgeant dignitate, &c.

Cum ex iis quæ nunc adduximus satis appareat Ecclesiam Romanam ista sentire; quò tamén hoc ipsum dilucidius esset,

Concilium * *Lateranense magnum*, in quo innumera prope Patrum qualiumcunque multitudo convenerat, hæc eadem suâ

* Concil. Lat.
sub Innocent.
3. 1215. Can.
46.

authoritate roboravit: Quæ etiam in Concilio † *Tridentino* confirmata sunt:

Etenim *Sancta Synodus*—Decernit itaq;

† Sess. 25. c. 20.
de Immunit.
Eccles.

& præcipit, sacros Canones, & Concilia Generalia omnia, necnon alias Apostolicas Sanctiones in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia præsentì etiam decreto innovat, exactè ab omnibus observari debere; præterea admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes & omnes, & singulos, cujuscunque status & dignitatis extiterint, ut quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius quæ Ecclesiastici juris,

tan-

* In formâ
profeſſ. fid. in
calce Seſſ. 25.
Concil. Trid.

† Index Ex-
purgat. Alex.
7. Edit. Rom.
1667. p. 8.
*Expurgandæ
ſunt omnes pro-
poſitiones contra
Libertatem, Im-
munitatem, &
Jurisdictionem
Eccleſiaſticam.*

tanquam Dei præcipua, ejusque patrocini-
o teſta venerentur; nec ab ullis Baronibus, &c.
lædi patiantur. Neque his contenti, à
Clericis, aliis que uti videbimus, exigunt,
ut * *Omnia à ſacris Canonibus & Oecume-
nicis Conciliis, & præcipuè à Sancta Syno-
do Tridentinâ definita, indubitanter reci-
pere ac proſiteri ſpondeant, voveant, jurent.*
Atque ex his omnibus manifeſtum eſſe
arbitror Eccleſiam Romanam apertè † ſta-
tuere, Clericos neque à Rege, neque à
Senatu, neque à Laicis quibuſcunque
cenſeri poſſe, niſi Papa permiferit; ne
in maximâ quidem cæterorum egeſtate,
ſummis que ærarii publici anguſtiis. Et
facile profeſſo judicium eſt, quantum
hæc Dogmata periculum, & quàm cer-
tam ruinam Principibus afferant.

Neque ſolum à Juramentis *Fidelitatis*,
Suprematûſque præſtandis, tributis que
omnibus pendendis liberari dicuntur
Clerici; ſed ipſi quoque in maximis ſce-
leribus, & flagitiis deprehenſi, à Magi-
ſtratu, eo quo digni ſunt, ſupplicio affi-
ci non poſſunt. Hoc adeo vulgo notum
eſt, ut probari non eſſet opus, niſi com-
plures quâ fronte hæc aliquando affir-
mare, eadem, quoties ipſorum intereſſe
credunt, pernegare auderent. Quod
quoniam nonnulli facere non verentur

iis ego testimoniis rem omnem probare conabor, ut & tibi faciam satis, aliosque convincam; nisi obstinato planè animo fuerint. Nihil enim hîc apponam quod non in probatissimis, doctissimisque ipsorum scriptoribus, aut Jure, quod recipiunt *Canonico*, aut Pontificum, Conciliorumque Generalium Decretis repetas.

Quidam magni nominis *Casuista*, Ex-
communicantur, inquit, quicumque Magi-
stratus, qui contra personas Ecclesiasticas
se interponunt, in quacunque causa crimina-
li, sive Homicidii sive læsæ majestatis. At-
que hoc ille ex Jure ipsorum *Canonico*,
Innocentii secundi Decreto, & *Genera-*
lis, ut ipsi putant, Concilii autoritate
confirmat.

^a Filliu. Quæst.
moral. tract.
16. c. 11. Sect.
307, 309.

^b Can. Si quis
suadente 29.
Caus. 17.
Quæst. 4.
^c Concil. Lat. 2.
sub Innoc. 2.
Can. 15.

Est & Canon quidam Concilii *Parisen-*
sis, quem in Jus *Canonicum* retulit *Grego-*
rius nonus, in eo autem sic statuitur:

Nullus Judicum neque Presbyterum, ne-
que Diaconum, aut Clericum ullum, aut mi-
niores Ecclesiæ sine permissu Pontificis, per
se distringere, aut condemnare præsumat.
Quod si fecerit, ab Ecclesia Dei, cui inju-
riam irrogare dignoscitur, tamdiu sit se-
questratus, quousque reatum suum cognoscens
emendet. Vides igitur hanc esse Eccle-
siæ Romanæ doctrinam, quam Concilia

^d Cap. Nullus
Judicum 2.
Extra. de foro
Competenti.

^a Bull. dat.
Rom. 1. Jul.
1580.

^b Gratian. Can.
Nemini 3. Caus.
17. Quæst. 4.
^c Lem. Can.
Sic Omnes.

^d Can. *Sic*
Omnes 2. Dist.
19.

duo, *Parisiense*, & *Lateranense*; Pontificesque tres *Innocentius* secundus, & *Gregorius* nonus, & decimus tertius, comprobant. Hoc enim apud ipsos legis vigo-

rem habet; ^a *Nemini permissum esse de eo quod Papa statuit judicare, vel sententiam ejus retractare.* Et ^c *Omnes*, inquit, *sanctiones Apostolicæ sedis irrefragabiliter sunt observandæ: & ^d sic omnes Apostolicæ sedis sanctiones accipiendæ sunt, tanquam ipsius Divini Petri voce firmatæ.*

^e Vid. Bull.
Clement. 10.
Dat. Rom. 3.
Apr. 1671.
in Bull. Rom.
Lugd. 1673.
Tom. 5. p. 530.
Sect. 14, 15, 16.

Imò vero, Seculares Magistratus universi *Romæ* solenni Anathemate feriuntur, ^a *Qui personas Ecclesiasticas ad suum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Parliamentum, Consilium, &c. trahant, aut trahi faciant directè vel indirectè carcerando, vel molestando, &c.* Nam sex, opinor, aut septem omnino sunt anni cum *Clemens* decimus seculares Magistratus, curiasque omnes devoveret, qui Clericos quoquo modo inquietare, punire, aut de eorum criminibus cognoscere auderent. Hoc igitur Decreto Serenissimus Rex, Senatusque, quique *Westmonasterii* Judices constituti sunt, illo Anathemate impetuntur; quod semper solenni ritu renovabitur, donec ipsi Pontificis mancipia fiant; qui dies, meritò execrandus, nunquam nobis, uti spero, illucescet. Neque enim

enim quicquam huic populo Anglicano luctuosius, aut Dirum magis accidere posse arbitror, quam ea admittere ut Papalibus hisce Diris exolvantur.

Eodem ferè redeunt quæ de Clericis à Magistratu non judicandis docuerunt Patres **Tridentini*: *Causæ*, inquit, *criminales graviores contra Episcopos, etiam Hæresis, quod absit, quæ depositione, aut privatione dignæ sunt; ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur & terminentur.*——Minores verò criminales

* Concil. Trid.
Sess. 24. de
Reform. &
Sess. 13. de
Reform. c. 8.

causæ Episcoporum in Concilio tantum provinciali cognoscantur & terminentur, vel à deputandis per Concilium provinciale. Supremi etiam Judices, si Laici fuerint, manum iis injicere non debent. Quo illi securiùs peccent, non est quod à potestate civili ita multum sibi metuant Clarum est hæc & periculosa, & perniciofa esse summis Magistratibus: Certè enim Clerici Pontifici potius pareant, oportet, cui se subijci fatentur; quàm Principibus, quos illi nullam ipsos puniendi potestatem habere autumant.

Sed est aliud præterea Pontificiorum Dogma, cujus ego nondum memini, quod omne quidem in Clericos imperium Regibus omnino adimit. Illud enim *Romæ* quod impium plane, ac seditiosum est,

constanter tamen docent, *Clericos non esse Regum subditos*. Quod si fuerit, ut est profectò, falsissimum; tum ipsorum *Canones* quoque falsi sunt. Conciliâque quæ dicuntur Generalia, Pontificesque ut mox ostendam, manifestò errasse constabit; Dogma enim illud horum omnium autoritate firmatum est. Quod si contrà hoc verum esse contenderint, uti faciunt, tum illud certè probant, quod Reges omnes de sedibus suis deturbat, ipsisque, ad Ecclesiasticos quod attinet, Regium etiam nomen aufert. Nisi enim Clerici Secularis Principis subditi fuerint, certum est ipsum non esse eorum Regem; cum Regem subditorum tantùm Regem esse necesse sit. Quamquam autem sit illud de quo dixi, Sacræ Scripturæ, rectæque rationi maximè contrarium, est tamen aliud hoc ipso magis impium, atq; absurdum. Non enim solum negant *Clericos esse Regum subditos*; sed & ipsos Regibus *superiores*, Regesq; ipsis *subesse* dicunt. Quod ut tibi magis appareat ab Ecclesiâ Romanâ probari, utrumque ego sequentibus testimoniis evincam.

In Jure Canonico Gregorii decimi tertii jussu emendato, hæc ad verbum scripta invenias: * *Imperium non præest Sacerdotio sed subest, & ei obedire tenetur.*
Vel

* Lem. ad cap.
Solicita 6. Ex-
tra. de major.
Obediente

Vel sic, ^a *Episcopus non debet subesse principibus, sed præesse.* Quoque major huic

portento authoritas conciliari possit, illud continuo additur; ^b *Hoc dicit Innocentius tertius, & est multum allegabile.*

Illud, opinor, vult hoc ad Pontificis *Suprematum* confirmandum plurimum ponderis habere. Et dicit ea certè, aliaque plura in *decretali* istâ Epistolâ *Innocentius*, ex iis ego paucula hinc inde excerptam.

^c *Præcellit Imperator illos duntaxat, qui ab eo recipiunt temporalia--super bonos & malicite.*

los gladii accepit potestatem Imperator; sed in eos solummodo, qui utentes gladio, sunt ejus Jurisdictioni commissi—De Sacerdotali prosapia descendenti dictum est, non de Regiâ stirpe, Constitui te super gentes, & Regna, ut evellas, dissipas, &c. Hæc

& similia in ^d antiquis, hæc in ^e novis illius Juris editionibus leguntur. Et magnus ille *Canonista* ^f *Panormitanus* docet ista paulo plenius, atque enucleatius;

^g qui verò capitum argumenta confecit, eorum summam, atque vim sic paucis enuntiat: *Imperium subest Sacerdotio, & ei obedire tenetur. Clericus nullo modo subest Laico, nisi ratione feudi ab eo habiti. Clerici sunt exempti à Jurisdictione Laicorum Jure Divino.* Neque mirum sanè videretur etiam Imperialem potestatem Pon-

^d Corp. Jur.

Can. Paris.

1520. Antwer.

1570.

^e Paris. 1612.

& 1618. Lugd.

161.

^f Panormit. ad

dist. *Sollicita.*

Lugd. 1509.

^g Laur. de

Flisco Episc.

Brumatenf.

ficali *subesse*, si verum esset quod *Inno-*
centius ille tertius decrevit; ^a *Ut quanta*
² *Cap. Solicite* *est inter Solem & Lunam, tanta inter Pon-*
tifices, & Reges differentia cognoscatur.
 Eam vero Differentiam ^b *Glossatores*, pro
 ipsorum captu, ad calculos revocant;
 Ptolemaicas illi, si diis placet, rationes
 excutunt, & inde utramque potestatem
 suis quasi terminis accuratissimè circum-
 scribunt; & Pontificalem Imperatoriâ
^c *in* infinitis prope vicibus majorem faciunt.
 Qui hisce nugis aliquid tribuunt, ii pro-
 culdubio Reges, Imperatoresque Ponti-
 fici subjici debere credunt. Omnem enim
 Cœlorum Harmoniam turbarent, si *Lunâ*
 in sublimi positâ, *Solem* in inferiorem
 mundi locum detruderent.

Martinus quintus illud *Innocentii* de-
 cretum approbat, ^d *firmat*, & latius etiam
 explicat, in Epistolâ quadam, quæ nu-
 per quidem in *Jus Canonicum* relata est.
 Illa verò sic inscribitur; *Laicis in Cleri-*
cos nulla potestas, &c. In ipsâ autem Epi-
 stolâ habentur hæc: ^e *Non attendentes,*
quod Laicis in Clericos, Ecclesiasticas per-
sonas, aut eorum Bona, nulla sit attributa
potestas. Eadem repetit, *firmatq;* ^f *Ur-*
banus sextus; *Laicisq;* omnes, qui quic-
 quam sibi Juris in Ecclesiasticos arrogant,
 cuiuscunque ^g *præeminentiæ, dignitatis, sta-*
tus,

^b Bernard de
 Bolan. Canon.
 Bonon. in
 Gloss. ad ver-
 bum *inter So-*
lem. Ibid. &
 Laurent. in
 addit. ad
 Gloss.
^c Vid. Corp.
 Jur. Can. cum
 Gloss. Paris.
 1612.

^a Cap. Ad. re-
 primendas 3. de
 Foro competen-
 ti in 7. Edit.
 Jur. Can. Lugd.
 1661.

^e Ib. dict. cap.

^f Cap. Quia 2.
 de For. com-
 pet. in 7.

^g Ibid.

*tus, aut conditionis existant, excommu-
nicari ait: & Principes, inquit, Marchio-
nes, Duces, &c. non possunt sine culpâ sacri-
legii Clericos bannire aut relegare.*

Cajetanus Cardinalis, cum esset doctis-
simus, summæque apud suos dignitatis,
Ecclesiæ Romanæ dogmata ignorare non
potuit: At ille, * *Persona, inquit, cuiusli-
bet Clerici est sancta quoad hoc, quod non
potest subjici Potestati seculari; & is qui
contrarium faciat, sacrilegus est.*

Imò verò doctorum hominum Colle-
gium similia nobis pro veris venditant:

Qualia sunt hæc: * *Reges non habent po-
testatem coactivam in Ecclesiasticos. Ec-
clesiastici non possunt conveniri, nisi coram
superiori suo Ecclesiastico. Exemptio Cleri-
corum est ex omnium sententia Jure divino,
ita ut à potestatibus secularibus, etiam su-
premis judicari, aut condemnari nequeant.*
Hic te ad illud præcipuè animum adver-
tere velim, Collegium Bononiense diser-
tim affirmare Romano-Catholicos omnes
in eâ esse sententiâ, Clericos, tam Secula-
res, quam Regulares à Jurisdictione etiam
Supremarum Potestatum Secularium Jure
Divino * eximi. Inde verò duo hæc

*Marchiones, &c. in virtute sanctæ obedientiæ mandantes, ut ipsi constitutio-
nes prædictas observent — Si Dei offensam & sedis Apostolicæ vitare voluerint
ultionem. Papa in Concil. Lat. cap. 2. De Invasor. & occup. bon. Eccles. in
7. Decretal.*

* Cajetan. in
Aquin. 2. 2.
Quæst. 99. Art.
3. Sect. ad 5.
Dubium. plura
vid. in tit. de
For. compet. &
de invasor. ho-
nor. Eccles. in
7. decret.

* Vid. Colleg.
Bonon. Resp.
pro libertat.
Eccles. Bonon.
1607. Sect.
21, 46, &c.

* Vid. cap. &
quia 4. Extra.
de Foro com.
in 7. Lem.
Constitutio-
nis editæ contra
Principes Secu-
lares, Jurisdic-
tionis Eccle-
siasticæ liberta-
tem impedi-
entes innovantur.
Et in ipso cap.
Quod Laicis in
Clericos, &
personas Ec-
clesiasticas non
est attributa
potestas — Re-
ges, Duces,

manifestò consequi videntur: Primùm Clericos Pontificios, ubicunque fuerint, maximè autem in Angliâ, aliisque Regnis Religionem reformatam profitentibus, non esse *Regis* illius *subditos*, cujus fines incolunt; cum apertissimè pugnantia sint, aut hos illius subditos, aut illum horum Regem esse, cui nulla sit in ipsos *Jurisdictio*: Deinde impium illud ac seditiosum non esse paucorum, privatorumque quorundam, sed Romano-Catholicorum omnium, adeoque illius Ecclesiæ dogma. Eam igitur Ecclesiam periculosi hujus dogmatis, Regibusque omnibus perniciosi damnari oportet.

At alios habemus hujus rei testes Collegii *Bononiensis* autoritate majores; *Hispaniæ* dico, atque *Portugalliæ Inquisitores*. Illi enim cum in quodam, qui ad *Chrysostomi* opera concinnatus erat, Indice, hujusmodi verba forte offendissent: *Sacerdotes etiam Principibus subditi Jure divino*: haud ignari hæc cum eâ, quam crepant, *Clericorum exemptione* stare non posse; damnant statim, & *Deleantur*, inquit, *illa verba*: Quanquam ipse Chrysostomus eadem haberet, in eo, qui in Indice signabatur loco. Jam verò clarissimum est eos, qui ista *deberi* jubent, illud quod his contrarium & oppositum

• Index Expurgat. Hisp. Madrit. 1667. in Joan. Chrysost. p. 703.

• Index Expurg. Lusitan. Olisip. 1624.

p. 703.

• Edit. Basil.

1558.

positum est probare; *Sacerdotes* nempe *non esse Principibus Jure divino subditos*: Quod nos ita seditiosè sentire Ecclesiam Romanam meritò contendimus.

Denique præcipua testimonia quibus hoc ipsum, atque alia quæ supra objecimus, Ecclesiam Romanam probare ostendimus, sumpta sunt, aut ex probatis & receptis ipsorum legibus; aut ex *Bullis*, *Decretis*, & *Constitutionibus* Pontificum; aut ex Provincialium, Nationalium, vel Generalium Conciliorum *Canonibus*: Quæ omnia, ut ante diximus, Concilium

Tridentinum innovat, & exacte ab omnibus observari præcipit. Et Clerici ^b *Seculares*, omnesque animarum curam habentes, Regularium prælati, ^c *Graduati* omnes, Professores, & Lectores in Academicis, ^d *Medici*, &c. in hæc verba ^e *jurare tenentur: Omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosanctâ Synodo Tridentinâ definita, indubitanter recipio & profiteor, ac contra-ria omnia rejicio, ac anathematizo, ac à meis subditis, vel illis quorum cura ad me spectat, teneri, doceri, & prædicari (quantum in me est) curabo.*

Ea quæ hætenus dicta sunt æquo animo consideranti clarissimum videbitur; hæc de quibus disseruimus, Principia

Regi-

^a Concil. Trid. Sess. 25. de

Reform. c. 20.

^b Vid. Bull. Pii

4. super form.

Sacram. Pro-

fess. fid. in cal-

ce Sess. 25.

Concil. Trid.

Dat. Rom. id.

Nov. 1564.

^c Vid. Bull. Pii

4. Extra. De

Magistris &

Doctoribus c.

in sacrosanctâ.

2. in septim.

^d Vid. Bull.

Pii 5. Extra.

de Medicis. cap.

supra Gregem. 1.

Decret. 7.

^e Vid. dict.

Bull. Pii 4.

* Concil. Con-
stant. Sess. 19.

Regibus Principibusque, præcipuè verò Protestantibus, non tantum periculosa, sed & perniciofa esse. Idque plenius liquebit ex alio quoque horum hominum dogmate, cujus ego suprà non memineram; *Fidem* scilicet *cum Hereticis non esse servandam*. Quod sic olim decretum est; * *Præfens sancta Synodus ex quovis salvo conductu per Imperatorem, Reges, & alios Seculi Principes Hereticis, vel de Heresi diffamatis, putantes eosdem sic à suis erroribus revocare, quocunque vinculo se adstrinxerint, concessio, nullam fidei Catholicæ vel Jurisdictioni Ecclesiasticæ præjudicium generari, vel impedimentum præstari posse, seu debere declarat, quo minus, dicto salvo conductu non obstante, liceat Judici competenti & Ecclesiastico, de hujusmodi personarum erroribus inquirere, & alias contra eos debite procedere, eosdemque punire, quantum justitia suadebit, si suos errores revocare pertinaciter recusaverint, etiamsi de salvo conductu confisi, ad locum venerint Judicii, aliàs non venturi: nec sic promittentem, cum fecerit quod in ipso est, ex hoc in aliquo remansisse obligatum*. Hæc adeo summis Magistratibus infesta omnemque humani generis societatem dirimentia, non ab hominibus privatis, sed ab Ecclesiæ Romanæ patribus, in Concilio Gene-

Generali *Constantiensi* decreta sunt. Qui ut factis etiam ostenderent se ista comprobare, *Hieronymum Pragensem*, & *Joannem Hussum* *Heresios* ^a damnatos miserabiliter exuri curarunt; quamvis illi ab ipsis evocati, & *salvis conductibus* muniti, & confisi ad Synodum accesserint. Illud præterea Principibus Protestantibus sum-
 mopere animadvertendum est, quod *Constantiæ* etiam *Archiepiscopis*, *Episcopis*, ac *Inquisitoribus* *Hæreticæ pravitatis* mandatum sit, ut ^b *Omnes & singulos Hæreticos* *hujusmodi* — *utriusque Sexus* — *ant Hæreticis ipsis quomodolibet publicè, vel occultè in divinis, vel aliàs participantes, etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Regali, Reginali, Ducali, aut alia quavis Ecclesiasticâ vel Mundanâ præfulgeant dignitate* — *Excommunicatos singulis diebus Dominicis & festivis in præsentia populi nuntient, & per alios nunciari faciant. Et nihilominus eosdem omnes & singulos utriusque Sexus* — *etiam per captiones, & incarcerationes personarum, & alias pœnas corporales* — *corrigant & puniant; ac diligenter corrigi & puniri faciant.*

Hæc per se quidem dictu satis impia, in Angliâ nunc etiam agere conantur Pontificii; quod compertissimum habemus ex sceleratissimâ conjuratione, quam divina

^a Concil. Const. Sess. 21. In damnat. Hier. Prag. Sess. 45. In damnat. Joan. Huss.

^b In approb. damnat. error. Wicl. & Huss. apud Const. fact.

divina nuper Providentia felicissimè nobis aperuit.

Atque ex dictis etiam constabit ea quæ Principibus periculosa & perniciofa toties diximus, non esse tantum privatorum quorundam principia; cum ea *Jesuitæ, Canonistæ*, scriptoresque Pontificiorum quamplurimi in libris autoritate publicâ comprobatis tueantur. Cum in Jure Canonico, Epistolis *Decretalibus*, Paparum *constitutionibus*, & Conciliis, ut ipsi putant, *generalibus* eadem inveniantur. Cum Clerici prope omnes *Canones* istos, & Pontificum *decreta* Jurejurando defendere teneantur. Quod illi Jusjurandum Concilii Tridentini, & Pontificis autoritate jubentur præstare: Pontificem verò supremum omnium Judicem agnoscunt; eumque *Leo* decimus, quicquid Patres *Pisani, Constantienses, & Basilienses* contra statuerint, in Concilio *Lateranensi*, quod illi *Generale* vocant, Conciliis omnibus, etiam *Generalibus*, superiorem esse declaravit: quod & nuper ut esset notius, omnesque arctius obstringere videretur, in *Juris Canonici* Corpus referri vidimus. Cum autem verissimum sit Pontifices, & Concilia generalia ista, quæ memoravimus, comprobasse; Clericosque ad ea profitenda, & propaganda

^a Vid. Concil. Trid. Sess. 24.

^c 12. de Reform. & Annot. Jo. Solealli Theol. & Honorat. Lur. Juriscon. ad dict. c. Edit. dict.

Concil. Antw. 1596. aliisque nuperis.

^b Bull. Pii 4. super form. Juram.

^c Concil. Flor. Decret. 4. apud Cong. à Conioli. p. 886.

^d Cap. *Pastor*. 1. Extra. de Conciliis in 7. & ibid. cap.

Sicut 3. & cap. *Benedictus* 4. idem firmat. Pius 4.

da Jurejurando adegisse; sequetur inde manifestò non esse hæc privatorum hominum, sed publica, & probata Ecclesiæ Romanæ dogmata. Quod si quis hoc negaverit, postquam ea, quæ jam dicta sunt, seposito partium studio secum perpenderit; impudentem illum ego non dixerim, sed frontem habere, si non ferream, at eam certè quam haud facilè quis virtutis colore tinxerit.

Ut verò tandem scribendi finem faciam: Ad singulas rerum minutias, errorésque Typographicos circumspicere non est meum. Si autem Pontificius ille, sive Clericus, sive Laicus, quem narras mihi fidenter adeò negare Ecclesiam Romanam ista, quæ objicimus, approbare, ostendere poterit, me eorum Authores malâ fide citâsse, neque eos, quos adduxi, locos, ad rem ipsam & testimonii summam quod attinet, in illorum scriptis occurrere; aut si forte istic occurrant, tum me eos in alienam sententiam detorsisse; aut, ut de his non constiterit, si saltem monstraverit Ecclesiam Romanam principia hæc perquam sanè perniciofa damnâsse unquam, eaque falsissima, atque impia esse, uti
sunt,

sunt, autoritate publicâ declarâsse;
ego, quod sancte hîc profiteor, in Pon-
tificiorum castra, hoc est, ad pessimos
Christianæ Fidei corruptores transfu-
giam.

FINIS.

127

128

E

S

A

129.
JUSTITIA
BRITANNICA. x

PER QUAM

Liquet perspicuè aliquot in eo Regno
Perditos Cives, y

SEDITIONIS
ET

Armorum civilium Authores, Regnique Hostium propugnatores acerrimos, ut communi Ecclesiæ Reique publicæ paci cautius prospiceretur, morte mulctatos esse: propter *Religionem* vero, aut Cæremonias Romanas meminem in capitis discrimen vocatum: licèt ab adversariis secus multò, & admodum malitiosè publicetur.

Perscriptum primò in nostrate Lingua, Deinde versum in Latinam.

L O N D I N I,

Excudebat *Thomas Vautroullérius*, Anno
M.D.LXXXIV. Anno Regni Reginae
Elizabethæ XXVI. Mense Martio.

JUSTITIA
BRITANNICA. ✕
PER

Quam Liqueat Perspicuè, aliquot in Anglia perditos Cives, propter turpes Proditiones, morte mulctatos esse. Propter Religionem verò aut Ceremonias Romanas neminem.

Semper hoc fuit in omnium Nationum atque Gentium more positum, jam inde ab ultimis duorum perditorum Civium temporibus, ut si qui turpiter contaminassent vitam, aut sceleribus se gravioribus obstrinxissent, iidem sceleratissimis flagitiis & sordibus suis, falsa virtutum & rectè factorum nomina imponerent: tum ut viam contra vindictam omnem & dedecus certam atque facilem sibi munirent, tum ut conatus suos impios cœptaque scelerata, ad eos, quos optarant, exitus, liberiùs perferrent. Qui mos cum in omnibus peccantibus periculosè admodum invalescit,

Scelerati ob-
jiciunt semper
fucos crimini-
bus suis.

Perduelles in
regendis flagi-
tiis suis perni-
tiosissimi arti-
ficis.

Conjuratio
tam in *Anglia*
quam *Hyber-*
nia.

tum summo maximoque cum periculo retinetur in iis, qui contra principum suorum Majestatem, contra focos & aras, contra Ceremonias & Religiones, & ut uno verbo complectar, contra dulcissimam patriam, inexpiabiles fraudes nefariè conceperint. Cujus quidem generis, recentibus iis temporibus, incredibilem quandam sementem tam in *Anglia* ipsa, quàm in *Hybernia*, fecerunt perditissimi Latrones, Cives, Domestici, nati in gremio atque in visceribus ejusdem nobiscum communis patriæ, qui tamen cum aliquot jam annos adversus Augustissimam, Inunctamque Reginam suam *Elizabetham*, observanter se demissèque gessissent, subito inopinatóque, malis ducibus & authoribus rapti, & tanquam turbine nescio quo oblati, primò jam antea in *Anglia*, tum post item nuper in *Hybernia*, teterrimè conspirarunt, contra omne fas atque nefas, in sacratissimam Principem suam, & communem patriam, sumptis Armis, ductis in aciem copiis, expansis impiè Signis & Velis, aspersis omnis generis mendaciis, funestissimisque habitis concionibus, quibus imperitam plebem, rerum novarum cupidam, itemque in perniciem suam facilè ruentem, ad partes sectam-

sectamque suam, callidè & versutè ad-
jungerent. Licètque nihil sit notius,
nihil expressius, nihilque testatius, quàm
non solum consilia, sed & acta resque
suas gestas omnes eo erupisse, ut depo-
sita atque despoliata regno suo legitima
Hærede, & potentissima Principe, ali-
quem alium, quod in eorum votis jam-
diu fuit, ejusdem loco & Principatui
sceleratissimè sufficerent, in quo ipso,
nisi prudenter & expeditè tot tantisque
sceleribus simul occursum fuisset, om-
nia jam jamque redundassent sanguine,
pluresque fideles & innocentes Cives,
justissima in causa, indignissimè cecidif-
sent: Deus tamen ipse ille Majestatis
suz perennis custos, victoriam pro sum-
ma clementia sua, tam facilem, tamque
insignem præbuit, ut puncto ferè tem-
poris, omnia consopirentur. Exemplum
Cœlestis Justitiæ, ad omnem pōsteri-
tatem memorabile. In tam iliustri igi-
tur exemplo, ne quid severè nimis fie-
ret, aliquot insignes prædonum capite
multati, pœnas justas luerunt: non-
nullis, quòd perfidiam suam cum ge-
mitu profiterentur, turpissimamque con-
juratorem suam detexerent, vita est
cum fortunis omnibus simul remissa.
Reliqui verò, iique ex principibus pau-

Rebelles fusi.

Quidam re-
belles trans-
marina regna !
petunt.

Rebelles ad
tuendos se re-
ligionem præ-
texunt.

ci, elapsi ex acie, transmarina regna
& libera territoria petiverunt, strumæ
ipsæ, atque funera patriæ suæ teterri-
ma. Ubi cum minus expediret iis,
causam suam, ita ut erat, profiteri, quod
omnibus regibus, omnibus populis, cun-
ctisque gentibus, ingratum sit ipsum
defectionis & proditionis nomen, mul-
ta affinxerunt tetra & probrosa, qui-
bus regum nonnullorum, principum i-
tem, maximarumque Civitatum aures
implerent, pelli se à patriis sedibus, à
conjugibus & liberis ablegari, omnia
sibi suisque eripi Religionis cultusque
divini causâ. In primisque Pontifici
Romano hæc insusurrantur, vulgatiore
verbo Papæ dicto, à quo in hæc scelera
primum impellebantur, omnia in se con-
jecta hæc mala, quod Sanctitatis illius
partibus faverent, quod ejus sectæ ad-
hærescerent, quod jurisdictionem ipsius,
authoritatem & regnum tuerentur. Cum
tamen ante hanc conspirationem, hujus
sectæ nonnulli, maximèque ipsi princi-
pes & authores conjurationis, eum vitæ
cursum tenerent, quâ studiorum, quâ
morum, quâ religionis forma, ut cum
portantis illis Sardanapalo & Catili-
na vixisse potius familiariter, quàm in-
ter probatos & incorruptos iusti regni
cive

cives annumerandi viderentur. Quos nihil attinet omnes nominari. Paucos igitur, ut cursus orationis meæ feret, breviter intexam, ne omnia acerbè nimis infectari aut collegisse videar.

Carolus Nevellius cum hujus latrocinii principibus aufugit in transmarinas partes, ex nobili Westmerlandiensi familia Heros, cinædus mollis, & per omnem vitam turpis decoctor, primum in ipso sceleris sui apparatu justissima Dei sententia transfixus, ereptis liberis, qui familiæ suæ nomen & decus tuerentur: itémque exeso nunc tandem ulceribus, sicut à familiaribus suis fertur, corrupto & vitiato corpore, ut ne in invidis quidem suis superfit nunc quisquam, qui pestem illi aut vindictam acerbiorum optare velit. Magna reipublicæ labe, tam nobilem familiam, quæ à Principibus suis antea nunquam defecerat, ad tam probrosum exitum corruisse. Elabitur ex Hybernia, *Thomas Stucius*, infame per totum orbem prodigium, bellua perfida potius, quàm homo, patriæque suæ indignissima lues, primò fugiens ex Anglia, quòd piraticam frequenter fecerat: tum autem Hyberniam reliquerat quod inexprabi-
lia quædam, & verecundis auribus ne

Principes
conjuratorum
Carolus Nevellius,
Westmerlandiensis Comes, & *Thomas Stucius*.

nominanda quidem suscepisset : uterque Princeps seditionis author : domi alter : alter in Hybernia. Quæ cum ita plana sunt, iisque veritatis notis & insignibus impressa, ut nihil eorum negari possit, hoc est, iis morum vitæque sordibus, non solum hos quos nominavi, vixisse, sed & reliquos horum scelerum, & rebellionis affines, placuit tamen Pontifici Romano, non eo impudentiæ genere, quo isti perditum sunt usi, in arcem hujus causæ invadere, ne corruptor fortassis publicæ disciplinæ reliquis videretur Christianis principibus esse, quod in Pontificali non poterat hac auctoritate sine summo dedecore fieri, sed aliò delabens versutè, ut sibi visus est, nodum contexit genere ipso paulò turpiorem, locoque, quem sibi assumit planè indignum. Inflat enim sine fūco tubam suam, excitat non solum perditos cives, sed etiam innocentes & simplices animat, ut turpis hujus instituti iter quam primum decurrant, hoc est, ut arma & tela confestim capiant, ut in Augustissimam principem, & sanctissimam patriam, transmarinis cohortibus impressionem faciant, simulque sine mora, ut ferro & igni vastent omnia. Quæ ut maturius ad exitus suos expedirentur, diplo-

diplomata quædam & Bullas aliquot annos jam antea in omnes horum regnorum partes transmiserat, usitata fulmina, & tonitrua jurisdictionis suæ, quibus injuriosissimè publicat & edicit, Augustissimam principem nostram, eandemque inunctam, & sacratam ex præpotentis Dei beneficentia, Reginam, cum multos jam annos, ut hæres legitima regalis hujus solii, in eodem confedisset, regni tamen hujus, & avitæ hæreditatis Reginam omnino non esse. Mandans identidem in iis Bullis, unaque execrationibus omnibus injungens & præcipiens, ut omnes horum regnorum cives à principe sua deficerent, spreta & contempta omni observantia, ad quam, tam religionis Sacramentis, & singularibus fidei sponfionibus, quam naturæ jure & ipsis incunabulorum fasciis, obligarentur. Itemque non solum utriusque regni cives omnes, qui in patriis tectis domi viverent, sine exceptione, ad flagitiosam hanc defectionem incitans, prodigioso hoc mandato, & planè Antichristiano, omnibusque legibus tam divinis quam humanis repugnante, nec cum pastoritio illo suo munere & officio quoque modo consentiente: sed etiam incendens facem illam profligatam, &
trans

Bulla Pontificia in Augustissimam Angliæ Reginam.

trans maria clapsam, quæ in ipsa civilis hujus belli flamma hinc se eripuerat, simulque quoscunque alios, qui sive antea sive postea, patrias sedes turpibus de causis reliquerant, proditores, paricidas, veneficos, decoctores, literatos item quosdam domi factiosos, omniæque stomachantes, quod in publicis gymnasiis supra fortunam & merita sua, extraordinariis dignitatibus non augerentur; exesos quosdam, fractos, & laceros mercatores, quosdam item, ad ferendas lites ac contentiones eruditos, at in obsequio observantiæque erga Patriam & Principem suam admodum rebelles & inscientes, qui tamen omnes dispersitis inter se officiis, ut milites dispositi in speculis, sic ad omnes functiones & ministeria facinorum suorum solerter excubabant. Aliis transmarinam vim impie contrahentibus: quibusdam, pecuniam ad alendam eandem vim parantibus: multis, in Monarcharum & maximorum Regum aures futes & fallaces sermones instillantibus, quibus ad ferenda arma contra patriam, communem suorum parentem, inflamment: aliquot jam ad tollendam *Potentissimam* domesticas insidias struentibus: nonnullis, famosos libellos, quibus jam plena sunt omnia,

sine

In tuenda
bulla rebellium
solertia.

sine intermissione detextentibus, teterri-
mis descriptos verbis & venenosissi-
mis conspersos mendaciis. Quid quæri-
tis? ut simul complectar, omnibus huc
una incumbentibus, Bullæ ut illæ sacra-
tæ, aqueis Bullis, à quibus mea quidem
opinione nomen sumpserunt leviores,
meræ nugæ & quisquiliæ, vim, locum
& auctoritatem suam Pontificiam obti-
nerent.

His igitur stabilitis & fixis, cum ad-
huc tamen nodi quidam interveni-
rent & impedimenta, sic ut non posset
maturè & facilè ad reliquum hujus iti-
neris decurri, quòd quidam transmari-
norum Principum, pro summa pruden-
tia & divina justitia sua, ad tam præci-
pitem tàmque cruentam causam minus ad-
huc propenderent, videte quæso pro acu-
mine hominum invidorum versutam so-
lertiam, qui cum in vinetis suis ocium
non possent ferre, Scholas erexerunt &

Collegia hominum literatorum, quos *Seminarios*, id est, tanquam *Seminatores* dicebant, viros obfirmatos ad perniciem, pervigiles ad explenda scelera sua, & exercitatos, itemque in spargendis se-

ditionum venenis mirificos artifices, quos
eosdem, tanquam in provincias milites,
sic in omnes tam Angliæ quàm Hyber-
niæ

*Seminariæ
Scholæ institu-
tæ tanquam
seditionum nu-
trices.*

Seminario-
rum clande-
stinus ac cessus
in regnum ut
plebem ad de-
fectionem so-
licitent.

niæ partes admodum cautè & diligenter dispartiverunt : alios expletos Sacerdotes : multos minoris ordinis *Seminarios* : quosdam etiam, excellentioris gradus *Jesuitas* : omnes personatos, & à professa disciplina sua, ne vestis fortasse aut apparatus proderet, se, de industria & ex composito immutantes, deletis ordinum suorum insignibus & tanquam abstructis infulis. Quibus tamen omnibus hoc fuit propositum, hoc institutum, ut tanquam agricolæ diligentes & seminatores frugum grana sua, sic & isti Pontificis Romani feces & sordes spargerent, ceras sacratas, irreptitios Dei agnos, tanquam minorum gentium Deos, mystica grana, sanctificata precatoria, superstitiosam turpium rerum mercaturam, & puerorum jocularia sæpè à multis derisa : qua tamen mercatura non solum vulgus inducerent in fœdam & anilem superstitionem, sed & ad probandas Bullas, cæteraque illa confirmandi Pontificii juris instrumenta attraherent, quibus ipsis extraordinariam & nimis petulantem usurpatam auctoritatem suam in Monarchas, Reges & Principes, cæterasque potestates omnes, Pontifex Romanus confirmare solet. Quibus perniciosissimis inventis, ita tamen perexiguo tempore,

pore exulceratis quorundam conscientiiis, profectum est, ut nisi pro summa providentia sua, Deus Optimus Maximus confestim restitisset, patefactis harum superstitionum ipsis Fontibus, necesse erat, non solum tumultus horribiles, & motus civiles insequi, sed & Christiani sanguinis rivos quosdam cadésque infinitas, sine mora fieri. Quid enim apertius est, quàm tantum & tam perditum numerum, iis inventis allectum, & perductum eò, ut Chirographa & instrumenta Romana probaret, non modo in animis secretò & tectè, sed & in luce palam, reum proditiōis tantique sceleris, jam jamque futurum? productis in aciem viribus suis, quibus superiores, si infestus casus fecisset, quid defuturum putatis, vel sceleris vel crudelitatis, ut omnia, quod jamdiu in votis est, ad Romanum Pontificem impiè transferrent?

Summus tamen & Immortalis Deus, præpotens ille omnium rerum administrator, cujus ditione ac numine, omnes Reges sedes suas & regna tuentur, & cujus vel levissimo spiritu, proditiōnes & impii conatus omnes dissipantur suscepta in tutelam humillima *Ancilla* sua, tam propter probatos mores, quàm quòd nomen Dei sui sacratum vero cultu in terris

Seminarum
seditiones fa-
tores capri, &
proditionis fa-
cti rei & ex
vetustis regni
legibus morte
multati.

terris honoraret, duo illi dedit ad se muniendam præsidia, prudentiam & authoritatem: illam, ut summotis infidiis sine mora, vigilanter se, & salutem suam defenderet: hanc, ut sumpta in hostes vindicta, in sua vita conservanda regnare disceret. Itaque dismissis intimas regni partes nunciis, extraxit è lateribus suis, certos seditionis satores, quos perduxit ad Tribunal, quod est omnium facinorum ultimum everriculum, ibique iustis criminibus, & plena concione, accusavit: non Religionis, non conscientiae, non Pontificiae Monarchiae, quòd magis crebrò tamen quàm verè fertur, sed Læsæ Majestatis, atque impiæ proditionis, idque pervertitis statutis & legibus supra ducentos annos *Edvardi tertii* temporibus rogatis, cum non minus apud nos quàm in cæteris Christianis regnis Pontificis Romani vigeret authoritas, uti in iudiciorum & curiæ formulis contrà hos reos perscriptis, luculentè continetur. Quibus itidem reis factis, atque conceptis juratorum sacramentis legitimè condemnatis veniàmque criminum, quæ æquissimis conditionibus, & ad perpetuam Augustissimæ Reginae memoriam delata est, præfractè recusantibus, quòd in desperatis

ratis institutis suis obfirmatiores essent, in custodias publicas à tribunali divisi sunt, ut statis temporibus & certis diebus morerentur. Quod idem expletum est, sicut judicum sententiæ præscripserant. Sequebantur enim infestissimum Augustissimæ & Regni nostri hostem, Phalaridem illum Romanum, qui non modo faces omnes hujus civilis belli utroque in regno inflammaverat, sed & in Hybernica cohortes suas, stipendio & congiario, sub signis Romanis contra nos aluit, hostis ut nullus urgere posset acerbius. Si qui tamen horum ab erroribus suis pedem retraxerant, is fuit excellentissimæ Reginæ animus, eaque misericordia, ut pœnam statim remitteret, neminemque mori cuperet, nisi qui obduratè ipse se abjiceret.

Quibusdam
condemnatis
venia concessa.

Genus igitur hujus sectæ, quod & quale sit, etsi ex iis, quæ dixi, perspicitur, idem illud tamen ex his, qui adhuc latent, & in intima transmarinorum regnorum viscera sese abdiderunt, ut & à periculo quàm longissimè abessent, & molirentur item aliquid securius, quod genus mali latè patet, pari in scelere, & fufius & liquidius elucescet. Qui enim grandiores sunt in illis, & authoritate præstant, ii juniorum nidos, cum

* Proditores
transmarini
seditiosos
in regnum im-
mittunt.

cum pennis valent, excutiunt, mandantque ut in ditiones nostras confestim involent, ut inchoata instituta teneant, hoc est, ut consopitas jam & in patriæ gremio sepultas conspirationes veteres renouent, omniaque perturbent, ac misceant, ut Bullarum vires contra Principem & patriam suam confirmentur, muniuntur, & pro omni facultate sua labantes jam recolligantur. Qui itidem, si in iis partibus comprehensi, cogantur aliquando consiliorum suorum fontes ipsos aperire, tanquam agni simplices eodem relabuntur, tantum se affirmantes attigisse negotii, quantum sibi à primoribus suis, quorum sibi ab institutis & legibus non liceret propter conscientiæ vim discedere, mandatum esset. Id autem ab iis sibi negotium datum esse, ut spretis omnium Regum atq; nationum mandatis & terroribus, irrepentem in hæc regna, ut vocant, impietatem tollerent, ut collabentem Religionem excitarent, ut errantis populi conscientias instruerunt, corrigerent, & quoad sibi visum esset, omnes in partes inflecterent. Genus responsi, ut videtis, simplex & apertum, cum flexus tamen varios habeat, nihilque sit à simplicitate alienius. Hic enim scopus, hæc consiliorum suorum meta est,

est, quod crebris & manifestis judiciis constat, multitudinem & plebem, cum qua conferre audent, ut suis partibus adjungant, ut Romani Pontificis Bullis & autoritate nitantur, eique in omnibus sine exceptione parentes, ab omni in Principem patriamque fide & observantia solutos se & liberos statuant: iisdemque ejusdem Pontificis privilegiis & mandatis permissum esse cuilibet civi, liberè & sine ullo conscientiae aculeo, arma contra Augustissimam Principem, & sanctam Patriam ferre, cum à transmarinis sociis eò vocentur: itémque vires suas conjungere cum iis, si qui sint fortassis, qui decreverint in hæc regnavim aut impetum facere: qua etiam spe, vulgi et multitudinis animos jamdiu mirabiliter impleverant. Perspicuum sit igitur, ne omnia differantur, omnia horum consilia & conatus eo dirigi, ut non solum externis nos armis ac telis oppugnent, qua tamen peste viginti quatuor annos, vel non multò secus, regnum hoc, memorabili exemplo, caruit, sed ut civile bellum etiam & domesticum inflamment, quo nihil miserius, nihil periculosius, non solum propter exitus eorum, qui sunt incerti, sed & propter vim, quæ sine discrimine in omnes intentatur,

Transmarini
proditores
bellum tam
externum
quàm domesti-
cum instruunt.

L

usque

usque eò, ut non magis victores quàm victi quicquam inveniant, quo se consolentur, aut in quo cum voluptate ulla acquiescant.

Monarcharum
& regum mu-
nus præcipu-
um seditiones
comprimere.

Quando igitur hæc sunt illa vulnera Reipub. nostræ, quæ necesse est fallaces hos spiritus & venenosas vipersas insequi, si cursus daretur is, liberè ut correperent quo vellent, simulque acerbitalis suæ virus sine periculo evomerent, utcumque cum deprehenduntur, tanquam periculosi hypocritæ conatus suos religionis & pietatis umbris obtegant, hæc inquam, cum, illa sunt vulnera quibus confestim mederi necesse est, expedit omnino, in primisque Reipub. conducit, ut omnes Reip. ordines sine mora se expediant, in quo ipso, tam Augustissimam Reginam, proceres, cæteramque nobilitatem complector, quàm minores præfides & magistratus, quibus separatim potestas à Rep. data est, ut pacem procurent in regnis, & ut quietè vivatur, in quo genere, ita Principis nostræ tempora floruerunt, ut majores suos omnes hac fœlicitate multum vicerit. Quæ cum ita sint, eò magis expedit, ut oborta nuper fœda tempestate, tanquam in publico incendio, sic omnes, sine exceptione, huc incumbant, huc vires suas

omnes,

omnes, ut quisque autoritate valet, sine mora conferant, ut nascentia hæc mala, dum tempus fert, quibuscunque modis, & pro omni acuminis sui facultate suppressant, & desperatos hos tam perditorum latronum conatusquàm primùm frangant, adhibitis non solum juris & legum prædiis, sed & exacuatis etiam si necesse erit, mucronibus & gladiis, ut labes hæc omnis & struma publica prorsus deleatur.

Nam illud quidem in Principe, quàm est honorificum, quanti officii, quantæque clementiæ plenum, vivere in Republicis permultos, qui non solum in religionis cultusque divini opinionibus, à publicatis per totam Britannicam Ecclesiam scitis & legibus, multum discrepent, sed idem illud etiam vultu & oratione profitentur, qui tamen quod probati sint, cives & officiosi, sicque in Principem & in patriam animati, ut in iis tuendis defendisque nullum periculum vel sumptum recusent suum, ne si contra Romanum Pontificem acies instruenda esset, hæc à Principe Augustissima retributa merces illis est, ut non solum liberet eos ab omni horum scelerum suspitione, sed & ulterius permisset, ut ex vetere modestia integre se & incorruptè gerentes,

Nemo sic animatus in patriam ut externis armis paratè resistat, licet alienæ sit religionis, in capitis iudicium unquam vocatus.

Exempla in-
dulgentiæ qua
Regina Angliæ
usa est in quos-
dam regni sui
subditos & vi-
ros primarios
Pontificiæ re-
ligioni addi-
ctos.

ab omni inquisitionis acerbitate liberi
sint & soluti, sic ut nullus magistratum in
hoc infami proditoris genere, negotium
illis ullum vel molestiam, aut velit, aut
possit exhibere. Atque hujus quidem ge-
neris aliquot sunt & altioris gradus &
probatoris vitæ, quàm fex illa fuit, in
quam vis est nuper sumpta per illustres om-
nes, nec indigni, qui ad immortalem cle-
mentissimæ Reginæ memoriam, huic etiam
loco certum ad numerum intexantur. Ho-
rum summus & princeps, tam propter ge-
stos honores, quam propter reliquam vi-
tam *Nicholaus Hethus* fuit, illustre mode-
stia prudentiaq; exemplar, unaq; excel-
lenter eruditus, & Reginæ *Mariæ* tempo-
ribus Eboracensis Archiepiscopus, simulq;
in conscientia Curia, quæ apud nos, Can-
cellaria, vulgato verbo dicitur, quæ hono-
ratissimus item in Repub. magistratus est,
Judex summus. De mortua verò Regina
Maria, cum præhensis Reipub. gubernacu-
lis Augustissima Regina ut hæres regni
proxima successerat, idem *Hethus*, quod
esset probatis moribus, & in officio vive-
ret veteres magistratus gratiam, opes, &
quicquid habuit præterea fortuiti boni,
cum summo principis favore & studio re-
tinuit, prorsus in religione differens, nec
propterea tamen vel honore, vel fortu-
nis

nis comminutus. Qui tamen perexiguo post tempore, quod gravius fortassis commutationem temporum ferret magistratus suos omnes, cæteraque illa honorum insignia observanter & gratè deposuit, nulla injecta foris vi, quo nihil est clarior, sed sponte sua, uti inotescit & maxime liberè. Cui statim ab Augustissima, pro vetere clementiæ suæ more permissum est, ut in rusticatum & agros suos quos secundis in rebus coemeret, se subduceret, vel pro arbitrato suo, ut quovis aliò se transferret, ubi reliquam ætatem ex animi sententia literato in ocio consumeret, quod illi erat solum vivere. In quibus itidem multam ad ætatem vixit, prudenter, observanter & officiosè non imemmor earum laudum in quibus florente ætate vixerat. Discedens tandem de hac vita, testamentum perscripsit, agros illos legavit, & hæredes instituit, quibus item permissum est, ut ex Testamenti sententia liberè facillèque eosdem possiderent: exemplum memorabilis clementiæ, summi-que officii plenum, nec in omnibus Reginae *Mariæ* temporibus pari exemplo æquatum.

Polus item erat Petriburgensis Pontifex, summæ modestiæ vir & raræ gravitatis, qui pari usus Principis beneficio, in pari observantia, vitæque innocentia, tan-

quam ex theatro, sic exiit. è vita. *Cuthbertum Tonstallum*, Dunelmensem pontificem non licet prætermittere, hominem gravem, summeque literatum, multisque honorum insignibus tam foris, quàm domi clarum, qui functus æquo in principem officio, matura ætate, multaque cum laude decessit. Plures supersunt hujus gradus pontifices *Johannes Vbitus* & *Ovinus Oglethorpius*, ille Vintoniensis, hic Carleliensis, uterque multi officii & ingenuis moribus. Hic item ea observantia, tamque ardenti in principem studio fuit, ut inungendæ consecrandæque Majestatis suæ, tum, cum in Templi Vestmonasteriensi coronata est, cura illi soli permissa sit & concessa. *Thomas Thurlbini* & *Thomas Watson* non omittendi, ille *Eliensis*, hic *Lincolniensis* pontifex, alter affabilior, alter morosior, idemque adhuc vivus. Fuit & in hoc numero D. *Turbervilius* Exoniensis ingenuus quidem magis quam literatus pontifex, qui ad inflexam vixit ætatem in summa libertate, nec is magis quam ordinis sui omnes, è quibus nemo capitalis est unquam criminis factus reus, licet contra recentes legitimæque rogatas leges Monarchiam Romani pontificis simul omnes propugnarent & defenderent. *Johannes*

hannes Fecnamus iis adjiciendus, Vestmonasteriensis Abbas, vir ad multos annos suavis & humanus. Aliquot etiam minorum graduum attexantur *Johannes Boxolus* Vindeforienſis decanus, modestissimis & suavissimis moribus, multisque literis tinctus. Paulinus item Decanus *Henricus Colus*, vehemens magis quam moderatus, unaque *Tho. Rainoldus* non illiteratus sanè Exonienſis Decanus. Omissis infinitis aliis, qui cum illustribus defuncti essent in Ecclesia suis muneribus & dignitatibus, multamque auctoritatem collegissent, spreto item ab iis per antegressam vitam omnem Romani pontificis Principatu, quæ profitendi forma in *Mariano* regno cœpta est ab iis immutari, nullum tamen iis est capitalis rei crimen objectum, nec privatis in rebus suis quicquam est imminutum, aut detractum. Exceptis solum Ecclesiasticis functionibus atque dignitatibus, quas ex sanctis & promulgatis regni legibus obire recusarunt. Maxima item horum pars, nonnullique alii, recepti in certorum Pontificum familias, gratis alebantur & copiosè, summoque cum ocio ac quiete animi vixerunt, tam ad devitandos sumptus, quam ad continuandum prioris vitæ genus & formam. Nec ea his indul-

gentia & liberalitas erepta prius est, quàm Bullæ Romanæ cœperunt publicum regni statum disturbare. Quibus quoniam horum quidam acerbius se & paratius immiscuerant, quàm vel expediebat Reip. vel locis suis conveniebat, ad magis firma & magis munita loca deportabantur, quo minus liceret tenebrionibus istis, & venenosis emissariis pro more suo decurrere hominibus flagitiosis & notis, simulque ad concitandos civiles tumultus descriptis, & ad immitendas in Rempub. faces & tædas conductis. De quibus sanè periculis, Bullæ ipsæ eam injiciunt suspicionem, ut planè dubitari non possit, quanta hæc tandem cum misericordia fiunt, cum non modo in horum quenquam, vis sit nulla intentata, sed nè quæstio quidem capitalis criminis ulla cuiquam objecta, quo minus ad ultimas annorum metas perveniant, quas illis natura descripserit, si quidem observanter se gesserint, & in officio permanferint. Atque hoc in loco illud memorabile, nec observatione indignum, Principes horum, majoremque numerum, potentissimi Regis, *Henrici Octavi*, ejusque filii *Edwardi Sexti* temporibus, vel concionando, vel scribendo, vel legendo, vel arguendo, vulgus plebemque instruxisse,

non

Idem & recentes Pontificiæ Monarchiæ favores & acerrimi ejusdem antea hostes, ut ex variis eorum scriptis luculenter patet.

non solum ut contemnerent hanc pontificiam Authoritatem, & ab illo dedecore se subtraherent, sed & detestarentur etiam eandem & planè execrarentur. Ad quam etiam opinionem sententiamque, cum voluntariis sacramentis, sanctisque fidei suæ sponfionibus, ipsi se crebrò obstrinxerant, tum invictissimis iis Regibus authores erant, ut erepto pontifici Romano hoc Principatus & prærogativæ titulo, ipsi se in terris, proximè post Christum, *Ecclesie capita*, scriptis & legibus suis publicarent. Quem item prærogativæ titulum Augustissimam Principem nostram sibi assumplisse, ab hoste impudenter & falsò objicitur: ut ex Curiatis legibus liquet, quas *Parliamentorum Acta* vulgò dicimus, & ut ab ipso regni initio, in Majestatis suæ stylo, omissum esse constat. Quæ ut liquidiùs intelligantur, ad eorum vos libros & sermones referro, quos scripserunt multis voluminibus, qui & nunc extant, tam latina, quam nostrate lingua publicati, ad perpetuum eorum dedecus, & perennem infamiam, non modo ob variam multiplicemque ipsorum in divinis rebus inconstantiam, sed multò etiam magis, quod, quos ipsi erudierant ad religionem, eos, acerbissimis poenis gravissimisque tormentis mulctarunt, ut, quo præcipiendo, deduxerant, inde,
fran

frangendo potius, quam inflectendo, retraherent. O versutam & fallacem nocendi rationem, & ipsi in sanctum Spiritum peccato ferè parem!

Permuli cives divitiis & patrimoniiis potentes, & Pontificiam religionem profitentes capitalibus criminibus prorsus intacti.

Propter Pontificiam Monarchiam nemo capitalis criminis factus reus.

Nec illud est minus perspicuum, multos, non initiatos, hoc est, laici ordinis, ut vulgo loquimur, possessionibus & fundis perdivites, domi etiam & in municipiis suis illustres, veneficiis nescio quibus ad Pontificias partes attractos esse, cum eorum tamen nemo, ob tam robustam improbitatem, vel capitis, vel patrimonii, vel fortunarum periculum ullum adierit. Quod satis est argumenti, non quæri Religionis aut Pontificis causas, quibus punirentur rei, cum jam inde ab ipso Majestatis suæ aditu in regnum, his de causis nemo sit mortuus, licet ab adversariis secus multo publice-
tū. Cumque non minus & illud constet etiam, hujus ordinis nonnullos ad Pontificias partes ita se inflexisse, ut non recusent publice in conventiculis, & aperte affirmare, Ecclesiæ totius, sive Principatum, sive Monarchiam, sive primatum, sive alio quovis nomine libet uti, ut nihil relinquatur erroris, vel suspicionis in verbo, soli Pontifici Romano, per totum terrarum orbem, expresso Dei verbo attribui: illique Ecclesiasticis in cau-
fis

sis omnibus, jurisdictionem Ecclesiasticam omnem soli permissam esse, itemque Augustissimæ Reginae minimè licere, in eos cives, qui sunt ordinis Ecclesiastici, hoc est, qui sacris præsumt solemnibus, quoque modo, jurisdictionem suam regalem ut exercent. Quæ opiniones cum gravibus devinciantur legum pœnis, auctoresque earum variis mulctis impliceant, nihil tamen durius in hos hætenus consultum est, neque quisquam his de causis ullo est vel læsæ Majestatis crimine, vel capitis periculo irretitus: ut perspicuè intelligi possit, si excutiantur crimina & judicia eorum, qui nuper mortui sunt, & jure cæsi, non eos cultus divini, cæremoniarum, aut religionis reos factos esse, etsi nomen hoc pro tribunali sæpius urgebant, ut genus accusationis immutarent, & ventos colligerent multitudinis, sed hoc illis objectum, intentatum, & probatum esse, quod Pontificias Bullas, earumque sensum, animum, atque sententiam, omni pro facultate sua, ubivis defenderent ac tuerentur.

Quorum hoc quidem primum & venenositissimum caput est, Augustissimam nostram principem, regnorum suorum legitimam Reginam, non esse crimen læsæ Majestatis grave & luculentum. Deinde

4. Proditionis
capita.

2

3

4

Pontificiæ
Bullæ pro-
pugnatio, ut
à Sandero
suscepta.

de cives suos omnes, ab omni observantia, obsequio, & fide adversus Principem suam solutos & liberatos esse: peccatum priori par & æquale. Itemque impunitatem summam proponi iis, qui à fide sua in Principem deficerint: scelus latè patens & prioribus æquum. Postremo pontificis Romani hostilem impressionem in Hyberniam, ab iis esse probatam, ad eamque vim expediendam, cohortem quendam suam delectum esse, *Nicolaum Sanderum*, scolarem perditum, & improbum civem, perfugam & patriæ proditorem infestum, unaque cum latronibus illis Romanis, arctissima societate conjunctum pontificio diplomate summa in gratia maximaque in autoritate positum esse, aliàs tanquam in proregis, aliàs in legati, aliàs in quæstoris loco. Idem etiam paulo antè quàm Hyberniam peteret, in Monarchia sua gloriôsè affirmat *Pii Quinti* fœdam illam & pestiferam Bullam, ritè, justè & legitimè, in Augustissimam perscriptam & intortam esse. Itemque ejusdem Bullæ autoritate, *Nicholaum Mortonum*, lacerum sacrificulum & turpem conspiratorem, Roma demissum esse, in hujus regni boreales partes, ut ad rebellionem excitaret plebem, & arma civilia moveret, quorum paulo

Io post *Carolus Nevellius*, præcipuus dux & sollicitator fuit.

Quibus positis & constitutis, apertè liquet, utranque defectionem, tam domi, quàm in Hybernia, è Romanis esse Bullis natam. Quas quod tam perditæ tuerentur quidam latrones, viresque quibus poterant modis desperate eisdem afferrent, propterea proditoris, ex vetustis Reip. legibus, rei facti solum propter has labe & crimina, & jure sunt condemnati, & justè cæsi: quod fraudes in Reginam & Rempub. tam foris quam domi turpiter contraxissent, quod pontificias Bullas, auctoritatemque sedis scelerate obvallassent, quod cives à fide in Reginam & rempub. ad defectiones seditionesque flagitiosè excitassent, submotis prorsus, ut sæpe jam dictum est, religionis & divini cultus criminibus, & quæstionibus omnibus. Etsi nec illud inficiandum est, non raro hos, pro tribunali, & libenter in eum sermone delapsos, de religione & sacris, ut aliquid aspergerent, eoque, uti paulo anteposui, pro omni vi sua incumberent, ut religionis non læsæ Majestatis rei viderentur. A quò pulsi dolo & invento, proditoris criminibus, secunda concione, & perpetuis orationibus sunt accusati, itidemque ex juratorum

ratorum sacramentis condemnati, & ex
 judicum sententiis morte mulctati. At-
 que ex hoc notare libet, quantum inter
 veros Augustissimæ Reginæ processus,
 & turpia adversariorum mendacia inter-
 sit, qui nihil magis inclament, quàm in-
 finitos à nobis martyres trucidatos esse,
 quod in Christi fide & religione Catho-
 lica persisterent: cum liquidius multò
 illud constet, si martyres hos esse velint
 & statuunt, Romani Pontificis potius,
 quàm Christi martyres fuisse: hoc præ-
 fertim fixo & posito, morti hos esse de-
 stinatos, quod Romano Pontifici, acer-
 bissimo Reginæ nostræ & ditionum sua-
 rum omnium infestissimo hosti, adhære-
 scerent, ejusque Bullas, diplomata reli-
 quaque instrumenta, hostilibus consper-
 sa, & venenosis in Principem dolis, sangui-
 ne suo sancienda censuerint. Istamque
 esse mentem, & sententiam eorum, qui
 tam præfractè & obduratè tuentur Pon-
 tificiam authoritatem ex verbis ipsius
 Bullæ subtextis, & ex *Sanderi* testimo-
 nio constat perspicuè. Bulla sequitur
 eisdem verbis quibus est à *Sandero* de-
 scripta.

Luculentum
 argumentum
 propugnatores
 Bullæ Pontifi-
 ciz, reos pro-
 ditionis esse.

PIUS Quintus, Pontifex Maximus,
 de Apostolica potestatis plenitudine,
 de-

*declaravit, Elizabetham, prætenso Regni jure, necnon omni & quocunque dominio, dignitate, privilegioque privatam. Itemque Proceres subditos & populos dicti Regni, ac ceteros omnes qui illi quomodocunque jura-
verunt, à juramento hujusmodi ac omni fi-
delitatis debito, perpetuò absolutus.*

Et quæ in eandem sententiam sequun-
tur, multis sanè intextis minis & execra-
tionibus, quibus involverat universos,
si qui Majestatis suæ imperio, suisve le-
gibus se objecerant: ut vel hinc liquidò
constet, Bullam illam Pontificiam, una-
que *Sanderi* legationem omnem, aper-
tam ex proposito instituisse civium defe-
ctionem. Qua de re ipsum, si placet,
Sanderum tædam illam totius incendii
Hibernici, his ipsis verbis invisibilis Ec-
clesiæ suæ Monarchia loquentem audia-
mus.

P*IUS Quintus, Pontifex Maximus, Anno Domini 1569. Reverendum
Presbyterum Nicolaum Mortonum Ang-
lum in Angliam misit, ut certis illustribus
viris, authoritate Apostolica denunciaret,
Elizabetham, quæ tunc rerum potiebatur,
hæreticam esse: ob eamque causam, omni
Dominio & potestate excidisse, impuneque
ab illis, velut Ethnicam haberi posse, nec*
*Nicolai Morto-
ni mystica le-
gatio suscipi-
tur, ut seditio-
nes boreales
concitaret.*
eos

eos illius legibus aut mandatis deinceps obedire cogi.

Ecce vobis legationem à Pontificis Romani Sanctitate ad ferendas seditiones civiles missam, legato deliro & lacero sacrificulo, cum arcu & fuscina tanquam Martis flamine. Cui hoc negotium datum est, uti sæpe gloriari solebat, ut Northumbriensem & Vestmorlandiensem Herôes, primæ illius defectionis principes, ad arma in patriam ferenda incitaret, in eoque mea quidem opinione, hoc est etiam institutum, ut patriam hosti relinqueret diripiendam. O fœdam legationem! O scelerata religionis fœdera! Progreditur etiam longius *Sanderus*, in texto legationis successu, cujus eventum, non dubito quin intimis sensibus multum exhorruerit. Ipsum legite *Sanderum*.

Qua denunciatione, multi nobiles viri adducti sunt, ut de fratribus liberandis cogitare auderent. Ac sperabant illi quidem, Catholicos omnes summis viribus affuturos esse: verum, etsi aliter quàm illi expectabant res evenit, quia Catholici omnes, nondum probè cognoverant, Elizabetham Hæreticam esse declaratam: tamen laudanda illorum Nobilium consilia erant.

Facinus hoc quod *Sanderus* ita nobilitat, borealium civium est defectio. Nobiles

biles ipsi, Northumbriensis & Vestmerlandiensis sunt Herôes. Omissus eventus quod superati sunt hostes & perduelles, victoria, pro Dei summa clementia nostris tradita. Causa verò cur hostis sit fusus, ex eo maximè est nata, quod certiores simul non sunt facti Catholici proditores; Reginam nostram hæreticam, ut appellant, Romæ dénuntiãtam esse. Qui docendi instruendique error, ut viribus interim & numero fortiores, de reliquo, rebelles fierent, artificiosè corrigitur, & expletur postea, immissis occultè in regni latebras, tot *Jesuitarum* & *Seminariorum* cohortibus, quorum hoc opus & negotium summum erat, ut omnibus quibuscum agere tuto liceret, inculcarènt, Reginam ejectam ex Ecclesia; hæreticam Romæ habitam, ibidemque illi à sacris omnibus interdictum. Supplementum ad recolligendas amissas vires rebellium acutè excogitatum.

Licètque in hanc sententiam, & in hæc verba scripserit *Sanderus*, probabiliter tamen, ut quidem arbitrantur, afferri potest, à necessariis & fautoribus *Roberti Personti*, qui adhuc latet in latibulo suo, ut fœdi aliquid expediat, & ab *Edmundi Campiani* familiaribus, qui extractus ex antro suo, tanquam personatus ganeo ve-

Ut Sanderus,
sic Personus
& Campianus
eodem Bullæ
probandæ cri-
mine compre-
henduntur.

Justitia Britannica.

ste nitens & olens unguenta, deprehen-
sis sceleribus, nuper est mortuus, has
fraudes & flagitiosas patriæ prodiones,
in *Sanderi* sola persona consistere, nec
in alium quenquam quoquo modo trans-
ferendas esse. Ut planum igitur fiat, his
etiam duobus *Jesuitis* separatam quandam
& propriam autoritatem datam esse, qua
Bullam ipsam quàm possent diligentissimè
stabilirent, suumq; ad exitum, quantum in
illis est perferrent, exactis facultatibus,
& instrumentis subtextis, quæ occultata
in vestibis comitis cujusdam sui, erue-
bantur ex eisdem, paulo post *Campiani*
mortem elucescit, qui similiter cum ea
ipsa quæstione graviter urgeretur, non
multum ante mortis diem, admodum per-
negabat, ut quantum hujusmodi pseu-
domartyribus fidei tribuendum sit, ex re-
bus gestis, & vitæ moribus possit intelligi.

FACULTATES CONCESSÆ PP.

Roberto Personio & Edmundo Cam-
piano, pro Anglia die 14 Aprilis. 1580

Persono &
Campiano
concessæ facul-
tates, à Grego-
rio. 13 Anno.
1580.

PEtatur à summo Domino nostro, expli-
catio Bullæ declaratorie per Pium
Quintum, contra Elizabetham & ei ad-
hærentes, quam Catholici cupiunt intelligi
hoc modo, ut obliget semper illam & hæreti-
cos,

cos, Catholicos verò nullo modo, rebus sic
stantibus, sed tum demum, quando publica
ejusdem Bullæ executio fieri poterit.

Plurimæ insequuntur aliæ facultates
postulatæ ab iis, quibus ampliore pote-
state donati sunt, quas nihil attinet hoc
in loco attexere, tantum ea appendam
quæ in calce adjecta pontificii rescritti
summam continent his ipsis verbis:

Has prædictas gratias, concessit summus Qua munitus
authoritate in
Angliam Cam-
pianus venerit
*pontifex, patri Roberto Personio, &
Edmundo Campiano in Angliam profe-
cturis, die 14. Aprilis 1580. præsentè pa-
tre Oliverio Manarto assistente.*

Ex quibus perspicuum fit, quem nun-
cium *Campianus* in regnum attulerit,
quamque Authoritatem à pontifice ce-
perit, interpretandæ in Principem no-
stram Bullæ, quantumcunque hæc my-
steria reticenda censuerit, fortassis, ne
disciplinæ suæ prima dogmata moriens
prodidisse videretur. Cumque hoc unà
constet duos illos *Jesuitas, Personium &
Campianum* non solum à pontifice con-
junctim petivisse, ut ipse de Bulla ipsa
quid sentiret exponeret, sed adjunxisse
etiam, ipsi unà cum cæteris Catholicis,
quemadmodum explicari in Regiam Ma-
jestatem eandem cuperent, ut planius
tamen fiat, quàm liberè & largè, *Jesui-
tis,*

tis, Seminariis, & Catholicis omnibus permissum sit, tam in Principem ipsam, quam in cives regni probatos interpretari, utcunque hæc dissimulent, ex *Harti* cujusdam oratione, qui & ex eadem societate fuit, & cum *Campiano* additus morti adhuc vivit, perspicuè intelligitur, qui pridei Cal. *Januar.* inter alia nonnulla ingenuè & sponte sua, hæc quæ sequuntur confessus est.

Harti confessio de interpretandi Pii Quinti Bulla.

Bulla Pii Quinti in Regiam Majestatem emissa, ab hujus Regni Catholicis, pro firma, rata, & legitima habetur, suaque in vi permanet, & propterea per eandem cuivis Reipub. civi licet, ut à fide in Principem & Patriam, cum volet, desistat, licet in quibusdam, quæ propriè cives attingunt, immutetur nonnihil. Nam cum in ea Bulla præceptum sit omnibus, sine exceptione, ne quis eorum Reginae pareat, quæ de Ecclesia ejecta & regno illi erepto, omnes obedienter illi parentes in easdem execrationis pœnas cum Principe ipsa labuntur, quod videtur dupliciter civi periculosum esse (nam si parent Principi à Pontifice execratio imminet, si non parent, ab illa periculum nascitur, ut utrinque civis irretitus sit) Pontifex igitur hoc periculum Bullæ sustulit, permissio, ut cives omnes libere & impune Prin-

Principi pareant, restinēde tamen, hocque assumpto, ut hanc, cum velit, sententiam revocet.

In iis igitur quæ diximus, ut certi aliquid statuatur, ne in immensum crescat volumen, inter omnes tam foris quam domi constat, famosos illos & venenosos libellos, qui tot in linguis sunt perscripti, simulque convitia illa, quæ in Regum & Nationum aures quotidie infunduntur, hoc est, infinitam multitudinem civium, ob religionem solam, verumque Dei cultum, non propter proditiones, aut turpes conspirationes necatam esse, ex eodem vanitatis, & impudentiæ fonte fluxisse, & ad defendenda hæc proditionum scelera, liquido tendere. Utque omnia luctuosius ante oculos proponantur, nomina suorum cæforum, numerumque libris suis intexunt, qui conjecti in unum cumulum, in viginti quinque integris annis, numerum sexagenarium vix attingunt. Obliti prorsus, vel impiè potius spernentes, Reginæ Mariæ temporibus, quæ annos quinque vel paulo plus compleverat, quam tetrè, quamque crudeliter, sævitum sit, quantaque virorum, Mulierum, Puellarum, & Adolescentum, tam Fame quam

Omnes famosos libellos in Reginæ & regni Majestatem mendacissimos.

Quantum discrimen inter hos pauculos, & tam infinitam Mariani regni stragem.

aliis tormentis, facta sit strages, ut quadringentesimum numerum facile superarent: omissis iis, qui in custodiis, & carceribus barbarè sunt trucidati. Quorum quidem viginti, ex Pontificibus, præsidibus, & magistratibus Ecclesiasticis, turpiter erant flammis cremati: mulierum item sexaginta: adolescentum, puerorum, quadraginta. Atque hoc in loco, illud nulla oblivione sepeliendum, sed cum flagitiosissimæ feritatis dedecore ad omnem posteritatem transmittendum, mulieri cuidam prægnanti in ignis pyro positæ excidisse ex utero infantulum, vivum, & spirantem, eumque carnificis cujusdam cuspe confossum, & transfixum, in ignem denuo projectum, & contortum, unà cum miserissima matre exustum esse. Execrabilia crudelitatis exempla, & maximè tyrannicis temporibus nunquam exæquata. Atque horum quidem juniores qui tormenta illa pertulerunt, tam viri, quàm foeminæ, quod non indignè à Christiano observandum est, nullam unquam, sive in Baptismo, sive in Confirmatione, religionem aliam professi sunt, neque auditu quidem aliam ullam perceperant, vel quoquo modo gustaverant, quàm hanc eandem, quam in igne & flammis testi-

testificantes, tanquam veri martyres, de vita discesserunt. Rem magis in simplicitate Christiani animi, non in eloquentiæ nitore deplorandam, quam necesse perpaucorum rebellium, qui tamen iidem si triginta expleverunt annos, eandem, tam in Baptismo, quam in reliqua ætate, religionem professi sunt & continuabant, quam nunc tam improbè tamque acerbè impugnant. Sunt & alia quædam in quibus *Mariani* regni martyres, ab iis vestris paululum discrepant. Etsi enim illi, in iis religionum opinionibus perstiterunt, quas in Baptismo profitebantur, & ad quas per reliquam ætatem suam instituebantur, morientes tamen nec Principis Authoritatem oppugnabant, nec ejusdem hostibus unquam adhæserunt, nec civiles motus, conspirationes, vel arma moverunt, nec seditionum semina spargebant, nec à Principis fide & observantia quenquam deduxerunt, quæ quidem omnia contrariò fiunt ab iis, qui cum pontificatu Romano, tanquam satellites in ipsius fidem jurati, se conjunxerunt.

Quocirca, si æquis hæc lancibus perpendantur, minimè dubium erit, quin omnes boni cives jam antea intelligant, si qui autem mobiliiores sunt aut incon-

Admonitio ad
omnes trans-
sylvanos
principes.

stantiores, nec prorsus tamen adhuc à
feditiosis abducti, posthac sint magis in-
tellecturi, quam turpè sit, à verò Dei ti-
more & cultu, ad quisquilias & fæces
superstitionis deduci. Nec vero illud,
ut spero dubium esse debet, quin om-
nes Nationes & Gentes, in primisque Im-
peratores, Reges & Potestates omnes, qui
stabilitis sibi regnis & principatibus suis,
sive per successionem, sive per Populi
assensum, hoc perspecto & cognito quod
est ante oculos, omnia nuper Reginam
nostram eo animo suscepisse, ut se
regnumque suum contra vim & imperi-
um tueretur, arma & ferrum hostibus ex-
torqueret, civiles conspirationes suppri-
meret, à perditis & domesticis latronibus
excitatas: quin de Reginæ nostræ rebus
gestis, tanquam suis, iudicium ferentes,
adjudicaturi sint, nec convenire quoquo
modo Pontifici Romano, qui divi *Petri*
se in eo Pontificatu hæreditarium succes-
sores nominat, seu producat fines suos
longius, & totius sibi Christianæ Eccle-
siæ monarchiam assumat, nec in Ponti-
ficiam ullam auctoritatem, factum hunc
intolerabilem cadere, primum, ut per
Bullas suas in rebellium favorem perscrip-
tas, cuiquam consecrato principi regnum
eripiat, tum, ut cives in Reges suos at-
met,

met, ut ab impietatis & violatæ jam fidei periculis eisdem statim liberet, ut fideles cives, quod principibus suis pareant, de Ecclesia exturbet, & tanquam membra corrupta abscindat, postremò, ut ipse, in eos Principes, qui impetum nullum unquam in illam fecerant, legiones & exercitus suos ducat, & in acie exponat. Hæc autem tragica si potestati hujus tyranni permitterentur, tum & illa sequerentur confestim, ut nullum imperium, regnum, principatus, provincia, urbs, vel pagus etiam à quoquam possessore diutius teneretur, quàm idem hic, homo terrenus, ossibus, nervis, & carne conjunctus, sedens tamen ut intonat, in *Petri Sella*, tanquam Epicureus Deus, pro arbitrato suo, absq; ullo divino vel humano mandato, eadem censuerit ab iisdem esse possidenda. Quam auctoritatem, Dominus Dominorum, Dei viventis filius Christus Jesus, solus redemptor & servator noster, solumque Ecclesiæ suæ caput, dum humanitus in terris viveret, ut liquet ex Scriptura, unquam sibi assumpsit. Nec verò à Divi Petri, à quo locum & auctoritatem suam deducit, scriptis, ritibus, vel consuetudinibus ejusmodi quid expiscari licet: ne à divo Paulo quidem qui tamen gentium erat Apostolus hujusmodi quid exempli proferri potest.

Sed con-

Pontificatus
Romani Monarchia, nec
per Christum
nec Apostolos
Petrum aut
Paulum confirmata.

Rom. 13. 1.

1 Pet. 2. 13.

Mat. 10. 25.
Luc. 22. 25.

contra potius multò, tam in Evangelii historia, & Apostolorum scriptis, rebusque gestis, quam in reliquis divini verbi libris & partibus elucescit perspicuè, observantiam fidemque adversus legitimos Principes præceptam semper esse, imprimisque in Reges nominatim, idque tam præcisè, ut nullus planè exceptus, sicut Paulus ad Romanos ipsos luculentis verbis exprimit. *Omnis anima sublimioribus potestatibus sit subdita.* Cui præcepto, Divus Chrysostomus Constantinopolitanus Pontifex, Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Monachos & religiosos omnes devincit sine exceptione, sententiæ vero & opinionis Divi Petri à quo Pontifices Romani auctoritatem suam derivant, quod potest gravius testimonium, aut quæ conjunctior interpretatio fieri, quam ipse verbis suis, tanquam publico præconio, edicit? *Proinde subjecti estote cuivis humanæ traditioni propter Dominum, sive Regi, ut qui superemineat, sive præsidibus ab eo missis.* A quibus Apostolorum principibus, imprimisque ex eo, quod Christus perennis Dei Filius, Redemptor noster solus, & omnis veritatis Fundamentum, eidem Petro & sociis suis Apostolis divinitus inspiravit, *Reges gentium dominantur, vos autem*

autem non sic, perdiscant isti Pontifices odiosissimi, hunc fastum, & insolentem jurisdictionem, quam in Monarchas Reges & Principes usurpant, piè deponere, simulque pastoricio suo munere in pascendis ovibus crebrius, & diligentius defungi: sicut Petro ipso ter in ictu oculi præceptum est. Pasce oves meas, unâque præcisè eidem Petro injunctum, ne gladio quoquo modo uteretur, ut ex illo loco perspicuè liquet, *Converte Gladium tuum in locum suum, seu mitte Gladium tuum in vaginam.*

Matt. 26. 52.

Quæ disciplinæ & præceptorum forma, multa secula post Christi & Apostolorum mortes & sepulturas, à multis Romanis Pontificibus piis & sanctis retenta est, aucta, & communita. Qui sacram Christi doctrinam, piamque Apostolorum simplicitatem imitantes, vitam in iis ipsis tuendis, tanquam Martyres pii, reliquerunt, plusque in Ecclesiam fructus attulerunt, magisque fines ejusdem & terminos vel centum annis extenderunt, quam ii procerum illorum simplicium gloriosi posterij, execrationibus, gladiis, & armis, vel quingentis annis prodesse potuerunt. Qui mos, à piis illis Pontificibus retentus & continuatus, ad *Hildebrandi* tempora viguit, Gre-

Hildebrandus
primus movet
arma contra
Imperatorem.

Gregorium septimum, qui anno 1074. vixerat primusque tyrannicam hanc pontificii loci in Principis Jurisdictionem, sibi arrogabat. In quam eandem *Pius Quintus* recens ab hac ætate furiosè irruit, ab ejusque exemplo *Gregorius* decimus tertius in eandem invasit, ut exempli fortassis nescio quid relinqueret. Cum enim *Gregorius* septimus anno 1047. vel non multò secus, sumpserat sibi admodum insolenter, ut *Henrico* 4. potentissimo tum Imperatori, Monarchiam & Imperium eriperet, idem nunc, ut videtur, imitatur *Gregorius* decimustertius, dum parat, & molitur quàm simillimam fraudem, & vim, *Henrici* 8. potentissimi Regis hæredem & filiam *Elizabetham*, Reginam nostram, & virginem, quæ tamen proximè, & solum à Deo, regna sua, & ditiones tenet, jure, & conditione ut quàm optimā. Ut autem in hoc *Henrici* exemplo, principibus omnibus, eorumque consiliariis, perspicuè elucescat, quos eidem *Henrico* successus pro clementia sua, Deus dederit quantumque eundem, contra arrogantissimum *Hildebrandum*, adjuverit & auxerit in historia. Quo tempore, *Hildebrandus*, hoc est, *Gregorius* septimus, conabatur hanc *Henrico* maculam & injuriam inurere eumque, de imperio de-
jicere,

jicere, Rodolphum eodem tempore
fuisse quendam, perhonoratum & no-
bilem, *Rensfeldiensem*, ut fertur, Herô-
em, qui ab eodem *Hildebrando* inci-
tatus, ut in Imperium invaderet, titu-
lumque & nomen Imperatorium usur-
paret, idem non multo post, victus
ab *Henrico* isto Imperatore, fufis &
concisis copiis suis, absciffaque dextra
dum pugnaret acrius, quem casum per-
acerbè tulerat, multaque in Pontifices
quosdam questus esset, qui Pontificis
Romani nomine, id illi consilii dede-
rant, ut arma contra *Henricum* legiti-
mum suum Imperatorem ferret, adjecit
in extremo, dextram quæ perierat,
eandem illam esse, qua Imperatori suo
inviolatam fidem & observantiam spo-
sponderat, eoque, quod defecisset à fi-
de sua, hanc in se vindictam justè ab
immortali Deo repetitam esse. Simul-
que in Italiæ finibus convocato con-
silio publico, effecit idem *Henricus*, ut
Gregorius de Pontificatu suo totoque
pontificali instrumento, deponeretur:
ad Exemplum *Othonis* Imperatoris,
qui *Johannem* Romanum Pontificem,
propter multas fœditates & crimina
sua, pontificatu suo paulò antea ejecerat.
Idemque consilium jam antea secu-

Cœlestis Del-
judicium con-
tra Imperato-
rem falsò &
injustè à Pon-
tifice Romano
institutum an-
no. 1074.

Idem *Hilde-
brandus* pri-
mus *Gregorius*
7. de sede
Pontificali de-
jectus per
Henricum. 4.

tus

Henricus. 5.
 Fredericus. 1.
 Fredericus. 2.
 Ludovicus Ba-
 varicus Impe-
 ratores.

tus est Imperator *Henricus Tertius*, non multum ab anno 1047. dejectis perexiguuo tempore, & omni pontificia auctoritate multatis, tribus pontificibus *Silvestro*, *Benedicto*, & *Gregorio sexto*, quod avarè nimis, mundanis se negotiis emiscuerant, in Regesque & Principes extraordinaria auctoritate abuterentur. Multa possum exempla huic loco aspergere recentioris memoriæ, ut Imperatoris ipsius Majestati, & sacratum Imperii principibus, expressis vestigiis efflucescat, sicut *Henrici Quinti*, sicut *Frederici primi*, sicut *Frederici secundi*, sicut *Ludovici Bavarii*, qui cum Imperatores omnes essent, & summis dignitatum titulis excellerent, à pontificia tamen hac sentina, non solum Bullis, & scitis suis venenosis, sed etiam armis & ferro oppressi, & ad summas calamitates præcipitati, maximis sunt, in extremo, ruinis involuti. Nonnullosque alios Christiani territorii, Reges & multos Potentes, per multa secula regis è stirpibus natos, pari injuria persequentes, pares ad exitus perduxerunt. E quibus ipsis intelligi debet, hanc immensam & infinitam tyrannidem pontificum Romanorum, appetentium foedam in Reges & Principes invadendi, summamque in regnis

gnis & principatibus eripiendi, libidinem, ortam è tetra illa bellua *Hildebrando*, sine ullo sacrorum testamentorum exemplo, manasse postea latius, nec adhuc intra fines & terminos suos consistere. Exitus tamen horum & eventus, si quales fuerint, consideremus, & præteritis temporibus intelligemus execrabiles fuisse, & propterea nec dubitandum quidem esse, quin similes expectemus in futuris.

Quæ cum ita sint, quam optabile est, si alii Christiani territorii Reges & Principes, his tyrannicis viribus læsi, æquum esse statuunt, ut contra feros hos impetus, ipsi se, ditiones & regna sua teneantur, & in eodem exemplo, eandem Reginæ nostræ libertatem potestatemque permittant, non modo licitis modis tuendi sui, sed & Imperatoriæ etiam Majestatis, cæterorumque sacra Imperii principum, Regum item & Nationum, præsidia, vires & opes implorandi, ut tam luctuosam causam, contra tantam barbariem, conjunctis viribus defendant potius, quam vel deferendam à se, vel à pontifice Romano, impugnandam statuunt. In primisque cum Regina sit inuncta, à civibus accepta, consecrata & coronata, ipsam tenens Regiam sedem, hæres

Quod externis principibus in suis regnis licet, idem & Reginæ Angliæ in suis finibus.

hæres magni & invicti regis, regium etiam nomen & sellam multos per annos teneat, eaque æquitate civibus, populis, & nationibus multis imperet, ut de cœlo demissam sibi ad regendum divinam Principem existiment, & propterea eo cultu honorent, eaque in pace & observantia vivant, excepta tamen face illa & sentina perpaucorum latronum, in quorum memoriam tam sæpe incurro, qua etiam scabie & alia sunt regna infecta permulta, ut nihil videatur ad tam divinam felicitatem addi posse. Quod xxv annos integros continuatum, ac à transmarinis interim & hospitibus multis animadversum, eoque ipso paulò fit inter nos illustrius, sic ut maximi Christiani Reges nullam sibi factam injuriam putent, si fortunæ eorum cum ejusdem felicitate comparentur, quidam etiam rectè secum actum existiment, si inferiore etiam in gradu collocentur: quid est, quid est inquam, cur omnes potestates Christianæ non modo tuendum sibi in Regina nostra tam expressum divini judicii exemplum, sed & suspiciendum quodammodo & eximio quodam cultu venerandum sibi proponant? Licetque recentibus iis temporibus permissum sit pontificibus Romanis, tam ab Imperatore

re

re ipso, in regnis & ditionibus suis, quàm à Gallia & Hispania regibus, in suis vicissim finibus, ut extraordinariam hanc & barbaram planè jurisdictionem Pontificum, modum tenus & quandam ad formam, retineant. In quo tamen ipso, permulti Christiani principes ab iis regibus hodie dissentiunt, quem item factum, *Gregorius Magnus*, ejusque ipsius sedis pontifex & contempsit multum, & titulum ipsum, tanquam impium, plenum sceleris, certumque Antichristi prænuncium esse dixit: illud tamen, tam in iis regnis quæ paulò antè nominavimus, quàm in nostro, cæterisque Christiani soli fere omnibus exploratissimum est, pervetustis legibus, institutis, scitis & sanctionibus pragmaticis, tam in Hispania, quàm in Gallia, hanc pontificiam auctoritatem non modo crebro impugnata, sed & radicitus evulsam esse: campus magnus & largus, in quo juris periti omnium nationum liberè excurrant & ingenia sua multum exerceant.

Nec verò multum intererit, ut ut Pontificii juris periti, quos Canonistas appellamus, propugnatores illius sedis acerrimi, de hoc genere toto bullarum, execrationum, & reliqua hac sive mercatura, sive proluvie statuunt, aut quæ simplicium animis to-

N

nitrua

Pontificatus
universalis, ti-
tulus verus An-
tichristi præ-
nuncius.

nitrua ad confirmandas has nugas immit-
tant, cum Imperatores veteres, Reges
& Potestates omnes, in iis rebus, quæ
possessiones, hæreditates, fundos vel
jurisdictionem minimam suam attingunt,
licet eadem in litibus parvarum civita-
tum nonnunquam & pagorum, aut for-
tassis in disponendis Pontificatibus &
Monasteriis versarentur, nihil tamen ha-
rum nugarum extimiscebant unquam,
nec in tuendis bonis & fortunis suis, un-
quam recusabant, contra hos Pontificios
impetus, se, viresque suas libenter & fa-
cilè opponere, & sine labe conscientiæ
& sine status sui metu. Historia plena
est exemplis, maximeque in hoc genere
abundat Gallia. In nostris item publi-
cis tabulis apertum est, Reges & proce-
res regni nostri, cruentam hanc pontifi-
ciam auctoritatem, acerbissimis pœnis,
tam sæpè, tam facilè, & tam fortiter, non
solum devinxisse, sed etiam repressisse,
ut genere ipso pœnæ, quæ sive pecula-
tus, sive bonorum direptio & publica-
tio dicitur, quod eam habet vim ut re-
ctè sic appellari possit, quod barbaro
nomine *Præmunire* dicitur, omnes illæ
greges comitatus Pontificii, præsules di-
co, antistites, & initiatos omnes, intimis
in animis & sensibus suis exterrerentur,
ut

ut in recenti exemplo Cardinalis *Thomæ Volfæi* liquido elucescit. Sed quid opus est vetustioribus, cum recente memoria, & hac ætate nostra constet, potentissimum Imperatorem *Carolus Quintum*, *Philippi* Regis qui nunc vivit patrem, exercitus & signa sua convexisse Romam, eamque fossa & vallo sepisse & diripuisse in extremo, spretis & neglectis Pontificiis Bullis & execrationibus omnibus, factis item captivis *Clemente* ipso, qui erat Pontifex maximus, & è Cardinalium comitatu triginta tribus, omnibus in arce *Adriana* captis & in custodia menses septem retentis, donec facta pactione, maximis & innumerabilibus summis ab *Herôe Hugone Monstadiense* nobile Hispano, & *Marchione Guastinense* redempti, ad pristinam libertatem restitui sint. *Clementi* Pontifici maximo redemptione. 400000. ducatorum aureorum vel paulò potius supra illam summam imposita. Cardinalibus, amplior aliquanto injecta pecuniæ solutio. Cum ii etiam ipsi captivi, in eadem arce *Adriana* non multò antè obsiderentur à vicinis & ejus territorii proximis *Colonien*sibus, eoque perducti, ut omnibus *Colonien*sium postulatis & mandatis assentirentur. Quid de Gallorum Rege recentis memoriæ *Hen-*

Roma direpta.

Captivus Pontifex Romanus cum Cardinalium Collegio.
1527.

Henrici secundi Gallorum Regis in Romanum Pontificem edicta.

Dux Albanensis Pontificem Romanum & urbem Hispanis copiis obsidet.

Pontifex Romanus à Regina Maria & Cardinale Polo oppugnatus.

rico secundo claro & potente principe sentiendum est, hujusce Regis *Henrici* qui nunc vivit patre? num Bullas vel gladios Pontificios extimuit? Cui orta cum pontifice controversia, quòd in quosdam immunitates & libertates Regias pro more suo, Pontifex invaserat, non solum animosè & regiè Pontifici restitit, edictis, decretis & legibus multis in eam sententiam promulgatis, sed fructus etiam Pontificios annuos, qui in Gallicis finibus colligebantur, invito Jove Mercurio admodum comminuit. Quid *Philippus* Hispaniæ Rex, qui nunc regnat, quo in pontificem animo fuit tum, cum misso in Italiæ fines exercitu, quem Dux Albanensis eò comportabat depopulatis agris, expilatis civibus, cæsis item multis deformatis hortis & pomariis, exustis circa urbem amœnis & delicatis ædificiis, vastitatem quandam omnibus rebus afferret, urbemque ipsam vallo & fossa cingeret, nonne sustulit omnem dubitandi locum quam nihili pontificiam auctoritatem, quam nihili quisquiliis Romanas fecerit? Nonne terroris plus incussit brevi tempore Pontifici, quam omnes Bullæ & execrationes longo poterant repellere? Itidemque *Maria* Regina Augustissima principis nostræ nuper defuncta soror, nonne idem
exem-

exemplum in eundem pontificium factum
 secuta est? Quæ cum intelligeret pontifi-
 cem Romanum in consobrinum suum *Re-
 ginaldum Polum*, Cardinalem paulò infen-
 siorem esse, ob eamque causam ad minu-
 endam *Poli* auctoritatem, & ad inuren-
 dam existimationi illius maculam aliquam,
Petõum quendam festivi ingenii fratrem
 observantem in Cardinalium Collegium
 cooptasset, quem Cardinali *Polo* in hoc
 regno opponeret, & propterea ut omnia
 maturarentur ad exitum, nuncium cum
 purpureo galero & cæteris insignibus no-
 væ dignitatis Roma demiserat, ut ad *Petõ-
 um* quam primum transportarentur, quid
 tandem iis cæremoniis, & tanto apparatu
 assecutus pontifex est? Nonne Regina fa-
 cta de hoc apparatu certior, convocatis
 statim Proceribus, consiliariis & iudicibus,
 mandavit ut libri legum aperirentur, ex e-
 isque quod maximè conducere suæ Ma-
 jestati & Reip. id ut sine mora expe-
 diretur? Quo facto transmisit Caletum,
 qui mandaret Romano nuncio, ne in re-
 gni fines accideret, neque Angliam versus
 è Caletum moveret pedem. Cardinalis *Polus*
 cum omnia tamen adhuc stomacharetur
 pontifex Romanus ac nubes & tonitrua
 minitaretur, spretis omnino istis quis-
 quiliis in sella sua quievit. *Petõus* item *Petrõus frater*
 pro *mendicans.*

Christiani
Principes non
ferunt Pontifi-
cem Romanum
hæreditates
suas invertere,
licet permit-
tant aliquando
in cives suos
authoritatem
jurisdictionis
sue exercere.

pro more suo decurrit urbis plateas sine galero, de quo tam acerbe pugnatum est, ut egens frater & quibus poterat stipem excutiens: animosa contra Pontificem in Regina impugnatio, eaque de tam abjecta galeri lite cum tanto Pontifice suscepta. In quo ipso, maximum Regem Avum suum, *Henricum 7.* Regina imitata est, qui cum controversiam quandam cum Pontifice alumineam haberet, non minus prudenter obtinuit eandem contra Pontificem, quam constanter & graviter retinuit. Ut facilè possit intelligi principes quosdam cum hæc ferant Pontificia onera, usque eò tamen & hoc quidem in genere certosque ad usus ferre, si quidem hæc eadem vel prosint sibi regnisque suis, vel certè si nihil obsint. Eò vero si Pontificius fastus, vel avaritia processerit, ut vel in fundos cujusquam principis irruant, agros, territoria immineant, vel seditiosos cives in eisdem principes arment, vel quoque modo animent, tum quidem omnia illa insignia Pontificia Bullæ, execrationes, Ecclesiasticæ sententiæ, maximèque solennia, ut appellamus, illa *Anathematica*, *Petri* claves, & duplici acie bipennis, nimbi que illi caliginosi omnes, qui pontificia fulmina & tonitrua minantur, hæc inquam omnia,

omnia, tantum ad tuendas Pontificias injurias valent, quantum in unoquoque principe vel virium est, vel animi, hoc est, non permissurum principem quenquam, quantum quidem in se est, quin hanc à se quàm longissime pellendam maculam, & labem esse statuatur.

Nunc verò cum hic idem pontifex pro facultate & impetu suo omni conatus sit, quod innotescit omnibus, Reginam nostram è regnis suis dejicere, deturbare, iisdemque injuriosissimè spoliare, cives ab illius fide & observantia abducere, seditiones perditas in eisdem regnis spargere, itemque incensis nostri populi animis, militem suum tam armis, quàm reliquo militari instrumento omni instructum, in fines regni nostri immiserit, ut hostiles illius spiritus & impetus undique elucescerent, poterit ne hic idem *Gregorius*, vel posteritatis suæ quisquam, tam temerè sperare, ut Augustiss. Princeps confirmata stabilitaque in Angliæ & Hybernæ regnis, tot iisdem regnis annos perfruens, quot quatuor simul Pontifices Romani vix compleverint, tanto etiàm civium studio, amore, viribus, ac fide communita, nullam item superiorem potestatem iis in regnis ullam agnoscens, nisi præpotentem solam æterni

Æquum est ut
Regina nostra
Pontificiam
vim sua item
vi repellat.

ni Dei dextram, poterit ne, inquam, quifquam pontifex sperare, ut in hac omnium rerum affluentia recuset vel timeat Regina nostra, hos conatus pontificios, vel legibus suis, vel ferro etiam si erit opus disturbare ac evertere, ejusque milites qui possessiones & agros nostros populantur, vel gladio vel Martis alea trucidare, vel cives suos qui à sua fide ad Pontificiam defecerint, pro regni more ex publicis legibus mulctare? Nec verò illud dubium esse debet, ut ut hic Romanus Deus, summo in ocio & sacrata in sella sedens Romanæ, triplici item corona redimitus, vel alius hujus fastus & pompæ procurator aut fautor quivis, hæc tam tetra & tam horribilia ullis in Christianis territoriis renovaverint, quin perennis Deus, omnium Regum Rex, quem Regina nostra simplici spiritu veroque cultu in ipsis animi mentisque fibris veneratur, quenque tutorem & defensorem suum solum omnibus in causis suis agnoscit, cujusque leges unà cum æterno æterni filii sui evangelio per vitam suam omnem tutabitur, omnia sit cumulatissimè allaturus, quæ ad custodiendam conservandamque charissimam Ancillam & servam suam *Elizabetham* contra terrores quoscunque necessaria fore videbuntur.

Cumque

Cumque seditiosi quidam emissarii tui-
bis suis in multorum aures falsò ac turpi-
ter inflaverint, propter religionem quos-
dam ex nostris esse cæsos, quos pro mar-
tyribus in historias suas intexunt, ut pos-
sunt si libet, & iis martyribus suis miser-
rimi nuper demortui Herôis Desmondensis
defectionis Hybernæ primi authoris,
corpus truncatum & sine capite adjunge-
re. Qui nuper correpens per solitudines
sine præsidio & ope, tanquam errans te-
nebrius, & in Hybernici coloni manus de-
lapsus pro sua vetere feritate ab eodem
trucidatur, amputato confestim ex gentis
more capite. Mors tam perfido prodito-
re, turpique sicario non indigna. Atque
hic commemorare libet, principes quidam
hujus conspirationis & cum Desmondense
sceleratè confederati, quos ad exitus
mortesque devenerint, quibusque exem-
plis perierint. In primisque à *Sandero* or-
diamur pontificio in Hyberniam legato,
qui post multas illas prosperitates & pri-
oris vitæ splendores, tandem per Hyber-
niæ feræ nationis montes & juga decur-
rens, & in omnium rerum egestate summa
positus, afflatus ad extremum miserrimæ
phrenesis veneno, mentis experts moritur.
Hunc quidem & in eodem exemplo pau-
lum jam antea præcesserat *Jacobus Fitz-*
mauricius

Additamen-
tum ad Ponti-
ficium marty-
rum catalo-
gum,

Exitus Des-
mondensis.
Comitis.

Exitus Nicolai
Sanderi.

Exitus Jacobi
Fitzmauricii.

mauricius, perduto illo gladiatore *Stucio* solum excepto, primus Hybernicæ defectionis author, & in Aula Romana pro venefico, veteratore, & proditore impio notus, qui à nobili adolescente Hybernico dum territorium patrium defenderunt, quod exurere proditor cupiebat, primo ictu interficitur. Nec omittendum mihi hic quartum hujus societatis exemplum, *Johannes Desmondensis*, detruncati jam antea Herôis frater, cruentus & infidus proditor & singularis familiarium suorum percussor & homicida, qui tanquam lupo deprædans, inter nemora & montium juga apprehenditur, & pro nationis usu truncatur capite: abundanter contra hos casus, ut sibi persuaserat copiosè munitus, tam per Bullas Pontificias, & consecratum Dei Agnum, quas à se nugas nunquam dimiserat, quam armatus insigni annulo operosè & affabrè in palam ejusdem annuli intexta gemma, ab ipsoque Pontificis, ut ferebatur, digito detracto, ut virtutis vires cumulatiùs augerentur: quæ tamen omnia quàm nihil ad producendam vitam afferant, serò miser senserat. Atque hi erant Hybernicorum proditorum fatales exitus, ut ne suspicio quidem ulla maneat hujus tam perditæ societatis quenquam

Exitus Johannis
Desmondensis.

quam jam nunc superesse. Opus cœleste & ipso Dei numine solum dignum. Et quia rabulæ isti artificiosi odorantur omnia, numerum ut illum suum horum martyrum cumulent, his potuerunt, si velint, recentis exempli furiosum juvenem Varuicensē, *Somervilum* quendam apponere, qui dum pararet Reginæ insidias mortemque per vim instrueret, cuius vitam semper æternus tueatur & perennis Deus, in via & itinere deprehenditur, nec sceleris sui abnuat quicquam eoque se fatetur perductum, cum sponte sua & perditis suorum consiliis, tum legendis famosis quibusdam libellis, nuper in Reginæ Majestatem scelerate perscriptis & publicatis. Cujus hic horribilis exitus fuit, ut in summa desperatione, cingulo cervicibus devincto, ipse se strangularet. Luculentum Dei judicium in eos, qui in ejus unctos vim & manus afferant. Sed ut hætenus annos multos Reginæ Majestatem, idem Deus ab iis casibus securam & liberam conservavit, sic ut causæ nihil supersit, quin protegente Deo cum Rege David canat versus Psalmi. *Jehova petra mea, propugnaculum meum, ac liberator meus, Deus fortis meus, rupes mea ad quem me recipiam. Clypeus meus & cornu salutis meæ.*

Exitus *Somervilli.*

Psal. 18. 3.

Utque

Prospera Angliæ tempora
manentibus
Romani pontificis
execrationibus.

Justitia Britannica.

Utque contra inanes hos terrores & mera infantum jocularia Pontificia fulmina, Bullas dico, execrationes, & reliquas illas sordes, boni cives solatii plus gestent perspicuum sit omnibus, quod liberè liquet, jam ab eo tempore, quo primum ad publica gubernacula princeps accessit, ampliore & securiore in pace vixisse cives, majores ad numeros viresque eodem excrevisse, morbis item oblanguisse minus, opibus & divitiis firmiores fuisse, ipsum etiam terræ solum majorem fructuum vim & copiam peperisse, copiamque omnium rerum ad nostram voluntatem affluentium uberiores fuisse multoq; pleniores, immixtis quotidie in regnum & continuatis pontificis istis fulminibus, quàm jam antea pervetustis illis & beatis temporibus, cum pontificiæ comprecationes, sacrata libamina, indulgentiæ, beatitudines utrunq; durum verbum, molliendum tamen usu, ad regnum hoc secundissimis votis & plenis velis perferrentur, ut planè sit sentiendum, execrationes suas turpiter à se profectas, in se suaq; secundo Dei numine reflexas esse: unaquæ de Augustiss. Eliz. ut vaticinari liceat, quod populo *Israelitico* de *Balaamo* in *Dentonomio* dicitur. *Noluit Jehovah deus tuus ascultare Balaamo, sed convertit tibi Jehovah Deus tuus maledictionem illam, in benedictionem*

tionem tuam, appposito ratio est, eo quod diligeret te Jehovah Deus tuus.

Hæc verò quæ dicta sunt, cum eam vim in se & sententiam contineant, æquos ut iudices eo perducant, ut libenter & facile sentiant hæc omnia honestè, rectè, legitime, & necessario suscepta esse, quoniam tamen id potest fieri, ut nonnullis fortassis, qui legendis & credendis infamibus scriptis, vel in Pontificiam Monarchiam nimis propendeant, vel pari errore in veteribus opinionibus persistant, adhuc non sit factum satis, censui igitur, quantum res, & facultas mea ferant, omnia oculis subjicere, hæc quæ à Principe nuper sunt gesta, nec ob religionem, nec ob pontificiam Monarchiam, nec ob Regiam suam auctoritatem, sed ob foedissima læsæ majestatis prodicionisq; crimina cepta, instituta, & ad exitum perducta esse, repetitis & in memoriam revocatis illis rationibus, quas in antegresso orationis cursu strictim etiam decurrimus.

Primum igitur negari non potest, quin aliquot per annos Regia Majestas Pontificias has Bullas & execrationes toleranter pertulerit, nulla in reos sumpta pœna, quod eadem censeret commentitia esse quædam, & vix digna lucubratione anicularum. Postea verò, cum coëptum est à quibusdam,

Rationes quibus planum sit ob prodiciones solum non ob religionem quenquam morti addictum.

Prima ratio

Secunda ratio.

Bulla Pii
Quinti valvis
Londinensis
Pontificis af-
fixa.

Primum sup-
plicium ob
Bullam con-
stitutum.

dam, propter hanc Principis lenitatem; eo in genere obfirmatius agi, de iisdem tanquam de nunciis seu monitoribus impendentium malorum statuit, simulque vetustas illas leges, & contra has feces antiquitus præscriptas, contra barbaros hos motus opposuit. Secundò, cum viæ ipsæ Bullarum & hujusmodi scriptorum obsepirentur, aditusque difficiliore fierent, copiosè tamen, sed tectè & secretò inferebantur in regnum, arroganterque in ipsis valvis & januis Palatii *Londinensis* pontificis quod est propter Divi Pauli templum in media urbe situm, per calonem perditum tanquam per sæcialem pontificium sunt affixæ. Quis igitur in tanto malo, hoc est, publicè denunciatis, tanquam per sæcialem, inimicitiis, & indicto bello, quod item affectum est à cive in maxima regni urbe, & in ipsa Reipub. luce, durius ferat, si Princeps in tam perditum latronem, pro sceleris atrocitate pœnam dignam sancendam statuatur. Atque hoc nimirum primum erat capitale crimen, in quod propter Romanos tumultus est animadversum, post initum regnum anno duodecimo, vel paulò longius. Tempus probandæ patientiæ in Principe æquo judicii satis plenum.

Tertio,

Tertio, cum eripuisset se subito Pontifex è sella sua pontificali & pulvinis purpuratis subriator, & in Regnum nostrum offensior, temerèque verba in arma transferret, contra Divi *Bernardi* præcepta & monita, qui ad hujus Pontificis majorum quendam scribens, malè cum Ecclesia tum agi diceret, cum à verbo ad ferrum summus pontifex descenderet, hoc est cum relicto pastoritio munere pascendi, præceps rueret ad hostiles impetus invadendi, quod expressis est verbis prohibitum, nobilitatemque regni nostri & plebem ad perfidiam & conspirationes perditas sollicitasset, *Dathano* & *Abiramo* aptius quam Romano pontifici munus, iisque ipsis sollicitationibus excitati mali cives, summis pro viribus suis omnia expleverant statim, quæ malitiosissimè poterant in Principem suam indignissimèque excogitare, metatis castris, atque explicatis in ordines & in aciem militibus, quis tandem sana mente & ingenio improbare poterit, si Regina, legitima Principis utens autoritate, illegitimos perditorum civium conventus, conatus, & hostiles impetus reprefferit, iisque in principes authores sumptis pœnis, quibus in patrimoniis Ecclesiasticis suis & pontifex ipse pari in periculo suo
uti

Borealis rebellio

uti solet, quoque intra paucos menses impellebatur, & ipse ferè descendere. Hæc verò si quis Princeps Regnorum, ditionum & nationum possessor, tam tetro in genere tulerit, ut spoliari se à civibus malis patiatur, regnisque suis exui, minimè resistens, ac virtute & mente deficiens, quis tandem tam vecordis Principis vel commiseretur, aut quis non statueret potius eundem dignum, qui non solum corona & regno, sed vita etiam, spiritu, & capacitate, ob tantam vecordiam mulctaretur?

Quarta ratio.

Quarto, cum fufis & deletis jam borealibus regni nostri hostibus, perspiceret adhuc etiam Regina, inveteratum hoc pontificium odium altiores radices agere, quod hujus sceleratæ conspirationis affines & reos omnes, qui fugientes castris isthuc transvolarent, reliquamque regni nostri fecem omnem quacunque jam antea causa elapsam, munificè & largiter excepisset, eorumque permultos, veste & apparatu personatos in utrumque regnum remiserit, ut ad seditiones allicerent & urgerent plebem, ac vetera arma renovarent, statimque cohortes & copias emisserit ex Italiæ finibus, quæ transportarentur sumptibus suis in Hyberniam, ne frustra demississe à se sollicitatores il-

Impressio à Pontifice Romano in Hyberniam facta.

los

illos perditos videretur, ubi eadem copiae cum auxiliariis quibusdam Hispanis conjunctae simul exponebantur, omni instrumento bellico instructissimae & in marino sinu dispositae, quàm poterant cautissimè firmissimèque se munierant, indito sine mora in Principem nostram bello, & erectis Pontificiis signis, dubitare ne jam poterit quisquam, etiamsi faveat Pontificiae sectae eoque propendeat nimis, quid à Principe in tam luculento discrimine fieri debeat? Aut quid potius aliud consilii dederit, quàm ut insurreptoriam hanc fecem, occultè & periculosè per omnes regni partes grassantem, translatitio item apparatu & pene gladiatorio, non suo vestitam, quam primum apprehendat, ut eandem in Custodias & carceres disponat, habitisque in eos quaestionibus, ut ad confessionem criminum maturius perveniat, reosque execrabilis proditoris, tam confessionibus suis, quàm suorum testimoniis repertos, cur non justis poenis devinctat atque mulctet, iis praesertim temporibus, cum exercitus & arma pontificia graviter Hyberniam infestarent, expectato etiam jam jamque ex Italia novo supplemento, tam ad Angliam quàm ad Hyberniam vexandam & oppug-

O nandam?

Copiz Pontificis Romani in Hybernia devicta.

Obijcitur à Pontificiis qui cæsi sunt ob proditioes, nudos scholares fuisse & inermes,

nandam? Quibus periculis, ut maturè & suo tempore resisteretur, thesaurus infinitus impensus est, tam à Principe quàm à civibus, ut ab inito regno par à Principe summa ad nullos similes casus sit collata. Itaque quà perennis Dei summa providentia, quà clementissimæ Reginæ diligentissima vigilantia factum est, ut convicti per leges domestici proditores, justas pœnas luerent, viresque pontificiæ in Hybernia armis & viribus nostris cedentes, prorsus frangerentur, pauculis exceptis præstantioris gradus & notæ, eoque asservatis misericordiæ, quod & scētā illam foedam libenter defererent, & permultum pœnituiisset, quod ad tam turpem mercaturam, & ad tam scelerosos conventus se demiserant.

Licetque iis punctis argumentorum, qui rationi fortassis & acumini parere solent, quibusdam persuaderi poterit, rite legitimeque huc delapsam Reginam esse, primum ut in rebelles & proditores vi & armis uteretur, tum ut hujus societatis affines & fautores omnes iis pœnis, quas præscripserant leges devinceret, postremò, ut omnem illam pontificiam sentinam in regna sua immissam, gladiis ac telis reprimeret: supersunt tamen & alii

alii quidam, nimis argutè & præcisè propendentes in pontificatum, quibus adhuc minus, ut audio, satisfactum est, & stomachantes nonnihil, aliquot tanquam rebelles esse trucidatos, gregem simplicem & innocentem, & ipso vitæ genere literas profitentem, ut sacerdotes quosdam, *Seminarios, Jesuitas*, qui non venerunt in hæc regna cum telis & armis, ut seditiosis auxilia ferrent. Ad quorum quidem sublevandam simplicitatem, admodum artificiosè & in hunc sensum videtur hæc commiseratio induci, ut concessio fortassis, quod contrarias religionis opiniones sparsissent, quod contra leges publicas plebem instituissent, esse tamen pœnas multas leviores, quæ potius in hos miseros, quàm capitales illæ expromerentur, multo fuisse optabilius. Quod quidem defendendi genus hanc habet vim, magis ut reprehendant salutarem puniendi severitatem, quàm ut perditam illam fecem à sordibus suis liberet. Ut propius igitur accedam, atque ut pedem pedi magis opponam, hanc ab iis lautis vel præfractis potius fautoribus rationem exigo, si quidem sint ex illis qui rationem audiant, quid tum conducat fieri, cum Princeps, possessio diu & stabilita in fide & pace regno, primum occultis infi-

diis, deinde in apertam vim erumpentibus perniciosè infestetur, eaque à domesticis civibus labes sit suscepta, eosque impetus hostis transmarinus defendat, proditioes nunciis & opimis promissus ut expleant scelera sua incitet, perfidiam & defectionem civium chirographis suis confirmet, cumque hostis ille idem, hujus flagitiosæ conspirationis author & Princeps, iis domesticis viribus suas etiam externas vires adjunxerit, regnumque turpiter ac fœde vastaverit, nullum ne in hac lue civem, licet proditores opera & facultatibus suis adjuvet, licet hosti illo transmarino pro omni observantia sua pareat, pœna capitali mulctare licet, præter solum illum, qui vim & arma intulerit in patriam? Nullusne civis licet sit transfuga, licet sit explorator hostium, eoque artificio multa in Principem machinetur puniendus est ut proditor, quod grassaretur sine telis & armis, deprehensus tamen vestitu alieno, ut magis Principi noceret, adjunctis etiam scriptis & literis ad hostes, in maximis itidem urbibus, castris, & quibuscunque regni partibus in ipsa item Principis Aula petulanter obambulans, ut omnia quàm intimè perscrutaretur, quid hoc homine faciendum est? Nonne proditor apertus &

Multi sunt
proditores
qui non por-
tunt arma.

& in patriam sacrilegus? Quid? Nullusne qui congiarium præbuerit, qui thesauris suis in Principem & patriam milites conduxerit, qui comeatus & ductus aquarum venenis corruerit, qui naves & munimenta marina inflammaverit, qui portuum vada & fossarum altitudines perscrutetur, qui in murorum vallorumque vires, latitudines, altitudines, cæterosque illos Reip. nervos curiosius inquirat, nullusne horum, inquam, pro proditore censendus, quod cum telo non sit deprehensus, nec utatur armis? Equidem ut lis hæc aliquando componatur, sic sentio, nihil ab humana & erudita ratione alienius esse, quam non quenquam horum pro teterrimo hoste habendum. Ad quod idem confirmandum cum multa valent, & afferri possent, tum præcipuum quendam redarguendi locum illud habet quod explementa sint hæc omnia, & tam necessaria adjumenta, ut iis adjunctis, facile sit arma vel suscipere, vel deponere. Sin perseverent tamen, neminem esse hostem, neminem proditorem, nisi armatum, ne Judas quidem ipse proditor fuit, qui fraudem animi osculo falso texerat.

Nunc autem illud restare videtur, ut excutiamus eorum simplicium res gestas, qui finguntur à quibusdam, solum

Iustitia Britannica.

ut literatos deliquisse, id est, literas & doctrinam profitentes eoque videri fortassis aliquo in genere peccasse, sed totum illud magis in verbis atque in oratione poni, quam in ferendis armis, vel hostibus adjuvandis consistere. Ut nullus igitur error maneat in verbo, quovis censeantur nomine, ut sibi libuerit maximè, vel ut scholastici, vel ut præceptores, vel ut literati, vel ut *Seminarii*, vel ut *Sacerdotes*, vel ut *Jesuitæ*, vel ut fratres initiati, vel ut Pontificii, vel si quo maluerint alio uti nomine, de eo certamen nullum erit. Nihil enim illis vel nomen, vel vestis obfuit. At verò pruritus ille scædus, in spargendis venenis in plebis animos, ut ad seditiones præcipientes ruerent, nimirum hic ille est, qui & ejusdem criminis reos eosdem fecerit. In eorum personis hostile nihil consistit: à præceptis tamen consiliisque eorum, arma civilia & sumpta & continuata sunt, illisque invitis extorta. Ab hoc fonte, tanquam à Principe causa, illud manat publicum dedecus, omnia rebellium proposita & constituta, eò solum excurrisse, ut Reginæ coronam regnumque eriperent, ut ex pontificiis Bullis perspicue cernitur. Instrumenta verò efficiendi, & tanquam opportunitates agendi, ab

iis seditiosis seminatoribus publicarum
ruinarum, tanquam à mediis & adjuvan-
tibus causis peti debent, ut ex occultis
& mysticis insusurationibus in plebis a-
nimos simulque ex perditis cum pontifi-
ce reconciliationibus confirmatur. Exi-
tus verò horum scelerum & eventus, bo-
norum sunt civium cædes: invadentium
præda, si quid valere possent, quod De-
us avertat, est nobilium exhæredatio, re-
reliquorumque civium tam initiatorum
quàm non initiatorum nefaria direptio :
eorum tamen civium dico, qui subductis
officii rationibus, tam sacrato Dei verbo,
quam Sacramentis, religiosis sponsioni-
bus, observantia & incunabilis suis, se
obligatos sentiunt, sine ullius periculi
exceptione, ut Augustissimam Principem,
conjuges, liberos, familias, & uno nomine
patriam omnem sartam tectamque à ma-
lis omnibus, quoad possint & pro facul-
tate sua omni, conservent. Nunc igitur
hos excutiamus, imbelles & simplices, ut
appellantur, sive literatos, sive togatos,
sive Sacerdotes, unaque discamus ab iis,
cur patriam suam primo reliquerint ?
Deinde cur cum ipsis harum conspiratio-
num ducibus, sive Romæ, sive alibi us-
piam familiarissimè vixerint, iisdem cri-
minibus infames, & luculentis vestigiis

expressum est, totius sceleris rei respondeant, cur occultis itineribus illapsi in regnum in latebris se & latibulis versutè occultent, immutatis nominibus, insignibus, & ipsa apparatus forma? Cur callidis & infidiosis suis consiliis, turpibusque monitis plebem allexerint, ut Pontificios hos impetus, & nefarios conatus, tam præteritos quam futuros, assiduitate, studio & opera comprobarent, eaque omnia se pro legitimos & ratis habituros. Cur tot cives à legibus patriis, à fide & observantia in Principem, ad Pontificias partes traduxerint, cur acerbissimum Principis & regni hostem, quemque norant jam antea Reginam nostram sceleratis suis scriptis, quantum ab illo fuit, exhæredasse, cives in eandem rebelles & seditiosos incitasse, regnaque sua hostilem in modum, armis & ferro invasisse, tam impiè defenderint? Itemque à personatis istis & inermibus exploratoribus ulterius exquiratur, quid deprehensi de *Pii Quinti* Bulla responderint, quæ ita perscripta & publicata est, ut à Regina abjudicaret regnum, & cives ab ea deficientes odiosissimis suis chirographis, à violatæ fidei periculo liberaret.

Sex rationes
quibus distin-
guantur rogati
& scholares à
proditoribus.

Primò num senserint & necessariò parendum iis Bullis esse, & ex earum auctoritate

ritate à Principe quàm primum deficiendum? Secundo, num Principem nostram censerent legitimam regni Reginam esse, contra quam in iis Bullis perscriptum est? Tertiò, num licuit Romano Pontifici ex jure & legibus divinis, mandare Northumbriensi & Vestmerlandiensi Heroibus, primis borealis defectionis ducibus, cæterisque civibus qui ejusdem sceleris affines erant, ut armati invaderent patriam, eamque diriperent (quod simul est ab illis factum) vel *Sandero*, nativo civi, sed fero & perduto sacerdoti licite præcipere, ut sumptis armis vexaret & vastaret Hyberniam? Quarto, num Romanus pontifex sive domesticos nostri regni, sive externos aliorum Principum cives, à jurejurando, fide, & observantia in Principes suos, summa cum impunitate, liberare poterit? Quinto, num rebellis ille Sacerdos *Sanderus* & proditor non minus infamis, jamque in transmarinis regnis errans *Bristons*, rectè an secus Bullam hanc scriptis suis comprobarent? Postremò, quid faciendum censerent, si vel Pontifex ipse, sive quis à Pontifice institutus irrumperet in regnum, ut idem diriperet, quibus se partibus adjungerent, & quo bonorum civium animos inflectendos esse statuerent? quibus irretiti quæstionibus, quæ utique veri & falsi

Trecidantur
rei ob læsam
regni Majesta-
tem non ob
Dei religio-
nem.

falsi certissima sunt fundamenta, & fidem à perfidia perfacilè distinguunt, isti inermes & literati proditores, nihil quidem volebant simpliciter & aptè respondere, quod in Rep. bene instituta cives boni nunquam recusarent. Qui ut recusassent, pro more regni nostri, & ex legibus respondere, cum eo ipso juste possent condemnari, non sunt tamen hujus pertinaciæ facti rei, sed prioris vitæ tam foris quàm domi in conspirationibus seditiosis consumptæ, & in lucem pro tribunali extracti, tot sunt proditiōis & tam fœdis maculis conspersi, ut in neminem quidem vel horum, quos recensui paulo antè, vel in Judam ipsam qui item inermis erat, expressior ulla nota illustrioris sceleris possit quoquo modo imprimi. Nam personati isti, sive scholares, sive Sacerdotes, maximos usus summasque familiaritates, seditiosis illis cum rebellibus foris contraxissent, omniaque perdidicissent, quæ in cursu horum scelerum tractanda & suscipienda essent ex pontificiis mandatis, tum cum armis plena essent omnia, id est, in ipsa civilis belli flamma, secretò, & tectè relabuntur in regnum, ut pontificii exploratores, tanquam nuncii, qui ferrent & referrent omnia, simulque plebis animos præparent,

rent, ut instructi essent semper & parati, ad conjugendas cum iis vires, qui aliundè & foris, ad invadendum regnum essent immissi, in spargendis identidem superstitiosis fœcibus minimè ociosi, unaque infundentes in omnium animos perditissimas contra Principem patriasque leges & jura, opiniones, inflammatis ad perniciosos conatus malorum civium animis, omniumque omnes in partes inflexis & tentatis intimis sensibus, nihil ut ab iis vel pro principe, vel in principem fraudis, prætermissum videretur. Postremò, ut confecto volumine quodam, in quo nomina, vires, habitationes, & familias expressè perscriberent eorum, qui parati ad defectionem, cum transmarinis impressionibus vires suas conjungerent. Nimirum hæc seditionis acta, hæc pontificia servitus, hoc juvandorum proditorum tam acre studium cum foris tum domi contractum, hæc inquam illa sunt, quæ tetraë proditoris reos hos fecerunt, non volumina, non libelli, non præcum formulæ, non feriæ, non Ecclesiæ Romanæ ceremoniæ, non consecrata cæra, nec è Pontificiis quisquiliis præterea quidlibet, ut concludi rectè possit, iis sicut tètèrrimis proditoribus regnique hostibus, pœnas capitales impositas esse, licet

licet inermes, licet sine telis sint comprehensi, nec quoquam unquam armati contra Principem processerint. Jam verò si hic Epilogus, & tam diligens præmissarum rationum repetitio, linguas, spiritus, & venenatas voces non constringat, nec obstruat eorum, qui tam sædis opinionibus erroribus rapiuntur, ut sceleratas conjurationes conspirationesque in Principem & patriam tueantur, armaque civilia comprobent, omnium rerum publicarum ipsum venenum, hos præpotentis Dei æternis judiciis asservandos censeo, ut exitiosum tamen civium genus, nec sibi magis, quam Reipub. nostræ fatale, quippe cum oculos à luce, aures à veritate, à ratione mentem averterint, ut rectè in eos divinasse Psalmus videatur: *Loquuntur mendacium, venenum est illis simile veneno serpentis, sicuti aspidis surdæ obturantis aurem suam.*

Psal. 58. 5.

Quin lapsus etiam longius, nisi me retinuissem, ut piè igitur & Christianè concludatur, si infidi isti conjuratores & rebelles, usque eò jam tandem commisereri velint sanctæ patriæ, ut paululum ruminent secum, quàm frustra tumultus istos hostiles commoverint, quàm frustra prodierint in aciem, quàm frustra pilis & gladiis suis depugnaverint, unaque quàm multi

multi suorum variis calamitatum generibus consumpti, ignominiosè perierint, quàm nulla cœpta, consilia, instituta, vel proposita sua, ad eos exitus, quos sperarent, pervenerint, ut nihil supersit causæ, quin optima cum ratione & quàm primum, à tam perduto furore desistant, & ab omni hac externa fraude piè se ac religiosè expient, sique petulantes illi *Seminarii*, qui in tenebris errant & vagantur, pertimidi semper & suspicantes omnia, in lucem velint & solem prodire, ad verum disciplinæ scholarumque suarum usum totos se immutantes, atque humiliter demisseque in Principem & patriam se gerentes, omissis simul ineptiis illis suis penè anilibus, itemque si cohors illa tota *Seminariorum*, quæ linguæ, facultatis, & ingenii sui vires omnes, multos jam annos eò contulerit, ut probata, convitia & turpissima mendacia, perscriptis libris in Augustissimam Principem, scdissimè depromeret, si hæc inquam, retexta prioris vitæ tela, ad charitatem, observantiam, & fidem in Principem atque patriam se restituat, non solum hæc Christianè & optabiliter ab illis fierent, sed nec dubitandum quidem quoquo modo censeo, quin Augustissima, pro placabilitate mirifica & divina clementia sua,

sua, non solum avidè sistat manus de reliquo, à civium fundendo sanguine, quo remedio impulsæ est ad se conservandam uti, sed & omne beneficentiæ genus, quod quidem in bonos cives à principe generosa & potente proficisci poterit, summa cum indulgentia cumulatè sit & plenè collatura. Sin in prioris vitæ inveterato odio sceleratè persisterint, tum quidem vota facienda, ut continuato regno, & ad Dei timorem, verumque ejusdem cultum piè stabilito, quod divinitus jam diu factum est, quàm longissimè eodem perfruatur Regina, tam ad frangendos horum perditorum flagitiosos impetus, cum domi tum foris, quam ad tuendos conservandosque bonos patriæque amantes cives, in eosque purè sancteque ad veram Christi religionem instructos summa in pace, & quàm diutissimè regnet.

Sexcenta possent alia colligi, ad quamplurima Augustissimæ principis inventa, & publica munera exornanda, quæ quum sancte à Majestate ejus, & ad communem regni disciplinam prudenter sancirentur, horum tamen *Seminariorum* infamibus libellis mirabiliter sunt fœdata, & contagiosissimis turpificati animi signis inusta. Sed illa, ut nunc quidem
sunt,

sunt, missa facio. Hæc item quæ fusiùs sunt dicta, ut acta Reginæ nostræ, tanquam in bono lumine, tam foris, quam domi proponerentur publicè, & ut testata expressè veritate, minus cum adversariis haberemus negotiis; hæc inquam, æquis iudicibus, quorum permagnum numerum, & perillustrem fidem esse spero, ad Augustissimæ Reginæ nostræ res gestas aperiendas, in eo tamen duntaxat genere de quo jam diximus abundanter, ut confido, & uberrime sufficiant.

ESDRAS IV.

Magna est Veritas, & prævalet.

D E

205

DE SUMMA
EORUM
CLEMENTIA
QUI

Habendis Quæstionibus præ-
fuerant, contra proditores quos-
dam; deque Tormentis quæ in eos-
dem, ob PRODITIONEM, non ob
RELIGIONEM, exprompta sunt.

L
H

rus
respi
tem
span
de
can
gun
pro
gen
cepi
fui
ipsi
tan
qua
im
reb
non
per
nal
gen

LECTORI.

ETSI, Charissime Lector, moderata illa, mitisque, in administranda Repub. Reginae nostrae forma, qua in regnando est hactenus usa, ipsa per se ubertim facileque respondet omnium probris, quae in Majestatem ejus non sceleratè magis, quàm falsò sparguntur quotidie, de Vi, de Tormentis, de Cruciatibus, quae supra omnem barbaricam feritatem, quidam perditì latrones fingunt, ab ipsius Majestate nuper in pauculos proditores exprompta esse, quod convitiandi genus ortum ab iis furiosis authoribus, exceptum est postea, à sacratis scilicet illis Jesuitis, & Seminariis, ut idem illud, iidem ipsi literis, scriptis, & famosis libellis suis, tam in transmarinas Regum Aulas foris, quàm domi in vernaculorum civium aures immitterent: ut satisfiat tamen tibi in his rebus paulo plenius, si quid fortassè, quod non suspicor, adhuc dubites, ego cum experto quodam, honesto item, & ingenuae naturae viro contuli, qui cum toto in hoc genere esset instructissimus, eoque ipso sum-

manu haberet contra hæc tetra convitia testificandi facultatem, tum idem ille non dubitat conjunctim simul cum aliquot aliis, qui hæc eadem non minus noverant, in iis ipsis propugnandis, atque tuendis, quàm primum & contra quoscunque, existimationem fidemque suam opponere. Utque hæc eadem majorem fidei vim obtinerent, ecce tibi hæc subtextæ, quæ ut omnibus sine dolo innotescerent, in publico, tanquam in arce Minervæ, proponenda censuit.

DE

DE SUMMA
CLEMENTIA
IN

*Habendis Quæstionibus & tra-
ctandis torturis adhibita.*

DE Eculeo igitur, ejusdemque
torturis, & quemadmodum e-
adem sit à nobis applicata ad-
versus patriæ quosdam parri-
cidas, qui se Catholicos haberi volunt
ac nominari, pro vero asseritur, pro cer-
toque, si res ita ferat, probabitur, nihil
esse actum secus, quàm sequen-
tibus in iis lineis subjungitur. Pri-
mùm, genus tormentorum ipsum totum
ad eam puniendi tormendique metam
nunquam pervenisse, si acerbitas pœnæ
juste excutitur, quæ à famosis illis libel-
lorum artificibus mandatur publicis mo-
numentis, ad omnemque posteritatem
malitiosissimè propugnatur. In primis-
que

De Torturis.

que signifer ille & præcipuus hujus factionis Dux *Campianus*, qui ab Aula Romana insidiosè in hoc regnum immisus, & latuit ubique ad conficiendos mercatus suos turpibus in antris summa cum fraude, & tanquam crepidatus ganeo, ne fortè agnosceretur ex veste persæpè oberrans per plurima regni territoria, terribiliter sparserat ad commovendos civiles tumultus venena, ad idemque detegendum scelus à fonte illo pontificio, tanquam à capite assiduam operam novumque supplementum non rarò asciverat, in quo etiam ibidem ante accessum suum in has partes admodum vatrè & versutè operam suam posuerat, procurata jam ad tegendas malorum civium conscientias licentia Pontificia, qua permissum illis est, eo adhuc manente regni nostri statu, ut se ad publicos mores & communem regni disciplinam componerent, maturo verò jam ulcere, sic ut ipsa Bulla qua pontifex Romanus Reginam nostram Augustissimam exhæredaverat, licitè & pleno jure posset publicari, conjunctis jam tandem proditorum viribus, reliqui in speculis ab illo dispositi, à Principe sine mora deficerent: idem hic inquam *Campianus*, antequàm cum literatis quibusdam & eruditis viris religionis

causa

causâ contulerat, in quo ab iis certamine admodum Christianè tractabatur, nullis torcularis cruciatibus sic disrumpebatur unquam, quin statim ab illis tormentis solutus & ingredi posset & scribere, simulque iis, quæ confessus esset, habitis jam quæstionibus subscripsit, sicut ab ipsis manus suæ exemplis perspicuè planèque constat. Hoc item in genere & alia fertur fabula, non minus celebris fermone, quàm ipso auditu horribilis, de *Brianto* quodam, fame pene necato, qui eo impulsus est, subtracto comœatu, ut & glareæ crustis, de pariete cubiculi sui erutis, vesceretur, & aquam pluvialem per canales à tectis delapsam potaret. Rem primo aspectu omni immanitate admodum plenam, re autem ipsâ, totam nugatoriam, & ex meris figmentis turpissimè concretam. Cum ita se res habeat quicquid in hoc famis genere pertulerit *Briantus*, illud se totam sponte sua & obduratissimo animo pertulisse, contra expressissimam eorum voluntatem, qui commercium In hac causâ, cum illo haberent. Nam cum quædam in custodia sua scripta haberet, conspersâ sceleratis proditiionibus, & Reipub. item permultum interfuit, ut ad vivum excuterentur, vel conferendis exemplis, vel alio

sumpto quocunque præsidio, quo ad expiscandam & expediendam veritatem facilius perveniretur, mandatum est illi, principis nomine, ut manu sua perscriberet quippiam, quacunque de causa, & pro arbitrato suo ut libuerat maximè: licetque ea in principis mandato vis includatur, ut parere sit officii, & non parere contra officium, nullo tamen modo eò poterat perducì homo mitis, ut vel literam unam scriberet, cum id posset etiam pulchrè satis & scienter facere. Ex quo injunctum *Londinensis* arcis ministris est, ut esca, potus, cæteraque vitæ necessaria, quæ scripto suo requisiverat aliquando *Briantus*, paratè præberentur, quæ autem per scriptum suum non rogaret, et illi subtraherentur omnia. Cujus etiam mandati certior factus *Briantus*, & propterea requisitus sæpe à custode suo, ut non recusaret scribere, præfracto tamen in hoc proposito perstitit adbiduum, maluitq; necessariis alimentis penitus carere, quàm à mente sua immani discedere, donec urente jam fame, & ipse petebat per scriptum quæ volebat, & à custode facilè cuncta & copiosè præbebantur. Atque ut de iis duobus hæc liquet, sic & de aliis multis eadem affirmari possunt. Hoc item adjuncto, præcipuam quandam in hoc genere tormentorum cu-

ram

ram semper habitam esse, & propterea vigilibus & custodibus arcis, quorum hoc est proprium eculeum & torcular tractare, ab iis ipsis, qui habendis quaestionibus praefuerant, prudenter & cautè, summaque cum cura praeceptum est, ne quo progredierentur in sumendis poenis longius, quàm pro causæ acerbitate Christiana charitas pateretur.

Secundò, affirmamus similiter, quod & probaturi etiam sumus si id à nobis exigatur, à *Seminariorum* nemine, nec à quocunque Catholici ordinis alio quoquam, qui ob crimina quaecunque eculeo sunt impositi, vel aliis torturis ullis vexati, unquam in torturis suis exactum esse ut ad conscientiae aut religionis causas ullas responderent, vel ut fidei reliquique Christianae doctrinae instrumenti rationes ullas deponerent, tanquam exempli causa, quid de Missa ipsa, quid de Sacramentis, quid de similibus sentirent, sed illis solum quaestionibus urgebantur, cum quo hominum genere, vel foris vel domi se consociarent: quæ inventa, proposita, & formas in Rep. gerenda, sequerentur: quid in principis personam, rem, vel statum molientur. De legibus item publicis quid statuerent, tollendâsne quæ ad religionem confirmandam valerent, an retinendas easdem censerent. Tum quid
de

de *Pii Quinti* Bulla sentirent cum ipsi, tum etiam quid aliis sentiendum esse præcipissent, unaque de pontificia illa in omnes principes jurisdictione quid præscriberent, qua principes nonnullos regnis suis insolenter & turpiter mulctaverat, in primisque & nominatim quousque in pontificiam illam in Regiam nostram perscriptam Bullam probarent: de civium à principibus suis defectione quid opinarentur. In quibus tamen omnibus exaggerandis politicum potius illum, quam religiosum interpretandi morem secuti sumus, hoc est, nullis cuiquam injectis habenis, nisi iis solum, quæ Reginae pro regni sui nativa hæreditate potius, quàm pro jurum alio ullo vel edictorum vel legum traderentur. Quibus quidem interrogatis & quæstionibus omnibus, nec *Campianus* ipse, qui ejus factionis princeps erat, nec ejus ipsius sectæ quisquam alius, planè & simpliciter respondebat unquam, sed per devia quædam callidè progredientes, quærebant usitatas proditoribus latebras, conscientiarum suarum aculeo, ad Pontificiam Bullam, quæ civibus nostris omnibus, ad tempus observandæ Reginae nostræ formulas quasdam, admodum veterariè, præscripserat, cautissimè semper asservato.

Ex-

Exempli causa, si ab iis quæretur, num se faterentur regni nostri cives esse, ipsique Reginae nostræ, cum sibi, tum aliis, parendum censerent: annuebant statim, nec eo in genere observantiæ recusabant quicquam, hoc tamen versutè vel perfidè potius in Reginam adjecto, quod sibi sic ad tempus Pontifex Romanus permiserat. Sin ulterius urgerentur, & adjunctis pauculis immutaretur paululum ipsa quæstio, ut, si prohibente Romano Pontifice, & ab hoc in Reginam nostram officio illos retrahente, num in eodem officio tum persistendum sibi statuerint: confestim vel parere Reginae recusabant, vel obstinate respondebant nihil, vel ad tertium profugium devolabant, ita se astrictos ea quæstione teneri, ut eidem non possent omnino sine periculo summo respondere. Quod responsi genus, hanc videtur in se vim complecti, tandiu se suosq; in Reginae nostræ potestate fore, quamdiu idem illud sibi suisque bona cum Pontificis Romani venia tenere permitteretur. Ipsoque pro tribunali, cum rei essent, in eosque publicè ageretur aliquid, mirificum est, quàm laborarent, quam sudarent, ut in astantis plebis animis constantem opinionem infingerent, relicto tanquam venenato ibidem aculeo,

aculeo, se morti destinatos, non propter seditiosos tumultus, non propter conspirationes; sed propter sacra, propter religionem, divinumque cultum, terribimè morti addictos, sublati item artificiosè statim, ut conscientia suæ testibus, summis clamoribus, bonos se cives esse, & in debita erga principem fide observanter se persistere. Quotuendi sui artificio attoniti ferè Regina consiliarii, eruditi, & in legibus periti, quorum in ejusmodi causis opera contra hostes suos Principes nostri solent uti, tanquam repetitis superioribus argumentis, requirebant ut punctim & sine mora atque uno verbo responderent, num etiam prohibente Romano Pontifice permanendum sibi in eadem observantiæ formula planè & præcisè existimarent? Omnes conticescunt, tanquam testes in se temeritatis suæ, unusq; *Campianus* pro sodalitate sua tota infert, non habere eam Curiam, quæ apud nos tamen honoris causa *Regia Sella* dicitur, & in qua ipse *Campianus* cum sociis suis reus fieret, in Romanum Pontificem jurisdictionem ullam, nec licere de sanctitatis illius, apud nos, summa auctoritate, forum agi quoquo modo.

Nec

Nec ab ea se tanquam ara passus est dimoveri, nec ulterius voluit respondere quicquam.

Tertio & illud affirmo, hujus sodalitatatis neminem in torcular aut eculeum impositum unquam esse, vel ab proditionem, vel ob proditionis societatem, nisi in quem jam antea luculentis indiciis constiterat, eundem, sine exceptione ulla, & reum esse, & earum posse rerum quibus urgeretur occultissima quæque mysteria aperire, licet impudenter & obstinatè recusaret, ut nullus jam dubitandi locus requiratur, quenquam unquam vel conjecturis, vel incertis suspicionibus ad eculeum aut ad alia tormenta à nobis perductum, quod in id inquirendi genus perfacile cadat, ut innocens, quod natura ipsa exhorret, injuriosè posset torturis imponi, & savi-
simis cruciatibus vexari.

Quartò, cum minus perspicuum illud est, neminem horum unquam cruciatum ullum pertulisse, nisi idem ille tanquam *Zeno Eleates* vel aperte, vel suspiciosè pius gloriatus esset, omnia se prius perpessurum, quam conficios indicaret, licet ad id vel principis expresso mandato urgeretur. Si quis item
horum

horum tum cum quæstiones haberentur, ingenuè confessus esset, vel prorsus se eorum quæ objicerentur ignarum fuisse, vel eadem sibi penitus excidisse, eaque pro Christianorum more verbis conceptis & religiosis affirmasset, id genus responsi excipiebatur pro vero, nisi inquisitoribus id etiam prius constitisset hujusmodi rerum, contra luculentam veritatem turpiter esse mentitum. Sin respondisset enunciata à se veritate, obfuturum fortassis Catholico alicui, atque ita in Christianam charitatem delinquere, quod est grave item apud eos peccandi genus, nec Principi licere ut mandet cuiquam peccare, & propterea quantumcunque hoc in genere instaret Regina, nolle tamen eò perducì, ut earum rerum, quæ sciret, ipsam veritatem quoquo modo apperiret, idem inquam ille, ob hanc verborum formam, & ductus est, ad eculeum, & torturis cruciatus est.

Quintò, & illud perillustre est, hanc puniendi formam tam spissè à nobis, tam lente & tam cunctanter esse susceptam, adhibitis persuadendi consiliis omnibus, quibus ad enunciandam veritatem, torquendi possent facillimè perducì,

duci,
omni
anæ
quan
let,
quan
teri,
man
que
qua
nis
nis
par
ab
per
pe
ric
inc
ge
m
ex
d
i
g
c

duci, primum observantiæ, fidei, officiiq; omnis in Principem, tum etiam Christianæ in se membraque sua charitatis, quam illis curam Deus ipse commendasset, ut quicumque his tormentis aliquando interfuerint, eos necesse sit fateri, ab ipsis torquendi ministris summam moderationem retentam esse, apteque ex Augustissimæ principis formulis, quas Majestas ejus, in iis sumendis pœnis illis præscripserat, quam item perennis Deus ob tantam clementiam, pro pari clementia sua semper defendat, esse ab iisdem susceptam.

Ex quibus omnibus planum fit & perspicuum, cum ex jure gentium semper licuerit, etiam in causis minus periculosis, quæque Reipub. Majestatem incollumitatemque minus etiam attingerent quæstiones habere, eculeis, tormentis, & cruciatibus omnis generis, ad exprimendam veritatem & ad frangendos malorum civium conatus uti, in iis ipsi tamen sumendis pœnis, ad quas Augustissima contra tam acerbos hostes tam cunctanter accessit, utrumque ab animo generoso agnoscendum est, & mitis cœlestisque in tam clemente principe mentis ingenuitas, & probrosa quorundam
in

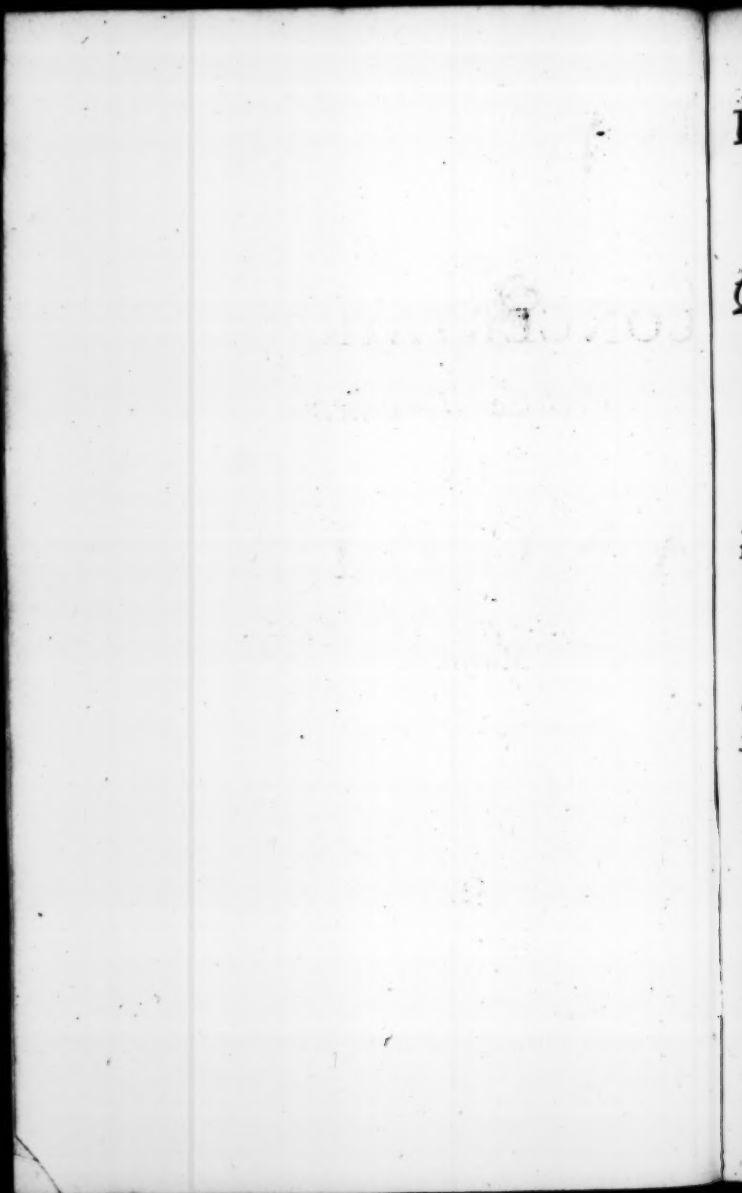
in spargendis mendaciis consuetudo, qui ut favorem studiumque suum in perditos & rebelles cives solerter explicant, non recusant divinam hanc in Regina nostra regnandi formam falsis coloribus petulanter oblinire, aspersisque foedis maculis dehonestare, quod exquisita & acerba quædam supplicia exprompsisset in eos, contra quos cum nihil poterat tetrè, nihil crudeliter fieri, omnia tamen mansuetè sunt in eos & clementer, tum instituta, tum perfectà.

EX
CONCERTATIONE

Ecclesiæ Catholicæ

IN
ANGLIA

*Quæstiones propositæ Septem
Martyribus.*

Ex Concertatione *Ecclesiæ
Catholicæ in Anglia. Fol.
84. & seqq.*

*Quæstiones propositæ Septem sub-
sequentibus Martyribus, 13
Die Maii, Anno 1582.
& ipsorum ad easdem Re-
sponsiones.*

1. **U**TRUM Bulla Pii Quinti in
Reginæ Majestatem lata, Sen-
tentia sit legitima, cui parere
omnes Angliæ subditi teneantur?

2. Utrum Regina sit legitima Regina,
cui omnes Angli obedire debeant, non ob-
stante Pii Quinti, aut quacunque alia
Bulla, sive Sententia à Pontifice Roma-
no lata, aut in posterum contra Reginæ
Majestatem ferenda?

3. Utrum Romanus Pontifex modo possit
aut potuerit Comitibus Northumbriæ &
Westmerlandiæ, aliisque subditis suæ Ma-
jestatis rebellandi facultatem concedere, ar-
mare sumendi contra Majestatem suam:

Præterea utrum Doctori Sanderò, aut aliis quibuscvis copiam facere potuerit, invadendi Hyberniam, aut alias suæ Majestatis ditiones, bellumve ei inferendi; & utrum illis hoc facere necne licuerit?

4. *Utrum Papa habeat Potestatem absolvendi suæ Majestatis subditos, aut alicujus alterius Christiani Principis ab obedientia, & juramento præstito suæ Majestati, aut Principibus suis, ullam ob causam?*

5. *Utrum prædictus Doctor Sanderus, in Libro suo de visibili Monarchia Ecclesiæ, & Doctor Bristous, in Libro suo de Motivis (scriptis in Approbationem, Commendationem, & Confirmationem Bullæ Pii Quinti) verè falsève docuerint, quoad hoc ac sustinnerint?*

6. *Si Papa Bulla sua vel sententia pronuntiaret Majestatem suam non esse legitimam Reginam, subditosque ab obediendi vinculo liberos declararet: item si Papa, vel quispiam alius ab illo designatus ejusque authoritate fretus regnum invaderet, quam partem sequeretur, aut quam sectam potissimum bono ac fideli Christiano Angliæ Regno subiecto sequendam esse putaret?*

Responsio

Responsio Lucae Chirbæi.

Lucas Chirbæus ad primum respondet, hujus Articuli dissolutionem pendere à generali illa quæstione, utrum Papa possit ullam ob causam Principem deponere; circa quam Quæstionem fatetur se illius esse sententiæ, quod ob aliquas causas Papa legitimè possit Principem exuere regno suo, atque hujusmodi sententiæ esse obsecundandum.

Ad secundum, putat in aliquibus casibus (ut est infidelitas, &c.) non esse Majestati suæ præstandam obedientiam, contra Pontificis Bullam, sive Sententiam; illamque potestatem sæpiùs à Pontifice in Principes usurpatam confirmat.

Ad Tertium ait, se non posse respondere.

Ad Quartum, respondet Papam ob infidelitatem habere hujusmodi potestatem, cujus fit mentio in hoc Articulo.

Responsiones septem Martyrum.

Ad Quintum, putat tam Doctorem *Sanderum*, quam Doctorem *Bristoum* potuisse in his punctis falli: an vero decepti fuerint, necne, Deo relinquit.

Ad Ultimum, ait se tunc primum debere consilium capere, quid sibi faciendum foret, cum illud quod proponitur, accideret.

Lucas Chirbæus.

Johannes Popham, Da. Lewes.
Thomas Egerton, Johan. Hammond.

L

Responsio

Responsio Thomæ Cottami.

T*homas Cottamus* ad Primum ait,
se in his & omnibus aliis Quæsti-
onibus credere, quemadmodum Ecclesia
Catholica (quam Romanam intelligit)
eum docet, nec aliam responsionem da-
bit ad cæteros articulos.

Per me Tho. Cottamum Sacerd.

Johannes Popham, Da. Lewes,
Thomas Egerton, Johan. Hammond.

*Responsio Laurentii Rich-
ardsoni.*

L*aurentius Richardsonus*, ad Quintum
Articulum respondet se approbare
doctrinam Doctoris Sanderi, & Docto-
ris Bristoi, in quibus convenit cum Do-
ctrina Ecclesiæ Romanæ.

Responsiones septem Martyrum.

Ad primum Articulum & reliquos omnes ait se profiteri, obedientiam suæ Majestati in omnibus rebus, quæ non repugnant Catholicæ Religioni, esse præstandam, in aliis se non aliud quam quod Romana Ecclesia doceat sentire.

Laurentius Richardsonus.

*Johannes Popham, Da. Lewes,
Thomas Egerton, Johan. Hammond.*

Responsio Thomæ Fordi

Thomas Fordus ad primum, ait se non posse respondere, quia non intelligit Circumstantias Bullæ; quod si videret Bullam publicatam à Gregorio 13. suam de illa sententiam explicaret.

Ad Secundum, respondet Papam habere auctoritatem deponendi Principem ob quasdam Causas: cum ergo talis Bulla in suam Majestatem pronuntiabitur, tunc se responsurum ait, quod sit officium subditorum & quod jus suæ Majestatis.

Ad

Ad Tertium, ait se esse hominem privatum, nec velle ad eas quæstiones respondere.

Ad Quartum, dicit Pontificem habere potestatem eximendi subditos ab obedientia Principi debita, ob causas quasdam quas ipse nolit in præsentia recensere.

Ad Quintum respondet Doctorem *Sanderum* & Doctorem *Bristoun* esse viros doctos; qui utrum rectè in libris suis nominatis in Articulis docuerint, necne, respondeant ipsi, sibi non esse propositum pro aliis, sed pro se solo loqui.

Tho. Fordus.

Johannes Popham, David Lewes.
Thomas Egerton, Johan. Hammond.

Responsio

Responsio Johannis Sherti.

Johannes Shertus ad omnes Articulos respondet, se Catholicum esse, nec in ullo puncto à Catholica fide discrepare, aliter negat se responsurum ad Articulos propositos.

Johannes Shertus.

*Johannes Popham, Da. Lewes,
Thomas Egerton, Johan. Hammond.*

Responsio Roberti Johnsoni.

Robertus Johnsonus ad Primum, negat se posse respondere.

Ad Secundum, dicit se nescire, quam potestatem habeat Papa circa puncta proposita in hoc Articulo.

Ad

Responsiones septem Martyrum.

23

Ad Tertium, putat Papam certis de causis posse liberare subditos ab officio, & obedientia alioquin debita Principi.

Ad Quintum, dicit responsionem ad hunc Articulum pendere à Justitia & Æquitate causæ, ob quam causam summus Pontifex in illum tulerit sententiam, nam si causa justa fuerit, existimat Doctrinam D. Sanderi, & Doct. Bristoi, veram esse. Utrum verò causa fuerit justa, necne, non esse suum judicare.

Ad Sextum respondet, si hujusmodi privatio aut invasio fieret pro re temporali, se adhæsurum Regiæ Majestati, ejusque partes secuturum, sin autem pro negotio religionis, existimat sibi necessario ab summi Pontificis causa standum esse.

Rob. Johnsonus.

Johannes Popham, Da. Lewes.
Thomas Egerton, Johan. Hammond.

Responsio

Responsio Wilhelmi Filbii.

Wilhelmus Filbius ad Primum respondet Pontificem habere Auctoritatem quemcunque de principatu deijciendi, ejusque sententiæ, si promulgaretur, subditos Principum obedire oportere. Quod verò ad Bullam *Pii Quinti* attinet, dicit se nihil asserere posse; si tamen ejusmodi erat cujusmodi affirmatur esse, se illum approbare, eique parendum esse.

Ad Secundum, respondet quæstionem esse difficilem, & propterea negat se posse respondere, (nisi rem diligentius perpenderit) aliter quam ad primum.

Ad Tertium nescit quid dicat.

Ad Quartum, respondet Papam non posse dare subditis facultatem arma sumendi contra Reginæ Majestatem, aut non præstandi obedientiam illi, quamdiu Regina manet; si autem illam spoliaret regno, aut deponeret, tum posse absolvere subditos ab obedientia, quam illi antea debebant.

Ad

Responsiones septem Martyrum.

75

Ad Quintum, respondet, se non actum de Doctrina *Sanderi*, vel *Bristoi*.

Ad Sextum dicit se tunc responsum, cum fuerit oblatus casus, & si fuisset in Hybernia, cum Doct. *Sanderus* ibidem adesset, ait se facturum fuisse, quemadmodum decuisset Sacerdotem fecisse, nimirum orasset, ut æquitas suum locum occuparet.

Will. Filbens.

Johannes Popham, David Lewes,
Thomas Egerton, Johan. Hammond.

De

*De Jacobo Fenno Sacerdote.
Ex Concertatione Ecclesie
Catholicæ in Anglia, Fol.
153, 154*

CUM iis qui rerum in *Angliâ* potiebantur, è republica esse videretur, ut aliqui ex Sacerdotibus ad terrorem cæteris incutiendum ultimo supplicio afficerentur. *Jacob. Fen-*
nus, vir sanctus, una cum aliquot aliis Presbyteris eorum imperio ad examinatores perductus fuit. Qui cum ei multa rerum capita (uti moris est) proposuissent, ille summam se Catholicum esse respondit & nullum esse fidei Catholicæ Articulum, pro quo non vellet vitam & sanguinem libenti animo profundere.

De Authoritate sedis Apostolicæ interrogatus, ingenuè professus est, eam sedem jus & authoritatem habere in omnes Christiani nominis Principes.

Tum

Tum rursus interrogabant eum, quid de ea re sentiret, an Papa Reginam jure regni privare posset; & si is ea de causa Bellum Reginæ aut Regno moveret, quarum partium esse vellet. Ad quod ille eorum fidem obtestatus (idque non semel, sed sæpissimè) submissè petivit, ut ejusmodi quæstiones misas facerent, quæ nihil aliud spectarent, quam sanguinem & cædem: illud iis sancte asseverans, sese, uti verum Ecclesiæ Catholicæ membrum & sedis Apostolicæ filium, ita & Reginæ ac Coronæ Anglicanæ subditum esse, patriis legibus per omnia, ita ut civem probum decebat, obtemperantem.

Quam ejus responsionem, licet pietatis & officii plenam, cum illi nullo modo admitterent, sed urgerent omninò, ut disertis verbis ad rem propositam responderet: Bene, inquit, vita mea est, quam quæritis, vita me privare statuitis, & ego veritati astruendæ vitam libenter impendo. Meam igitur responsionem sic accipitote: Papa Reginam Angliæ & quemvis alium Principem Christianum, qui sedis Apostolicæ Authoritati in gubernanda Ecclesia obstitit, omni regnandi jure privare potest: quod cum facit, me-

um est Ecclesiam audire, ejus decreta
obtemperare. Et si Regina in eo per-
sistere velit, ut Ecclesiae Christi ad-
versetur, ipsa sibipestem perniciemque
machinatur. Nam futurum est plane
ex divina ipsius Christi promissione, ut
Ecclesia demum superior evadat, & ipsa
cum suis corruat: nec ulla erit vis hu-
mana vel etiam astutia tam grandis, quae
decidentem suffulcire, & à ruina probi-
bere poterit, itaque cum illi ruendum
erit, omnino ruitura est: atque hunc
exitum habebit. Quod ejus responsum
continuo per totam urbem divulgatum
erat, ita ut in omnium ore esset *Jacobi
Fenni* Elogium: Cum illi ruendum erit,
omnino ruitura est: atque hic erit rerum
Finis.

FINIS.